

บทที่ 5

การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่ง

ที่แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่าง "เมือง" และ "ชนบท"

จากการวิเคราะห์การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่ง สามารถแบ่งประเภทของการเชื่อมโยงเนื้อหาได้ดังนี้

1. การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่งในลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่งในลักษณะเพลงร้องแก้กัน ระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

1.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่งในลักษณะเพลงร้องโต้ตอบกัน

1.3 การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่งในลักษณะเนื้อหากล่าวถึงสิ่งเดียวกัน หรือมีเนื้อหาของเพลงคล้ายคลึงกัน

1.1 การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่งในลักษณะเพลงร้องแก้กัน ระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

ลักษณะที่เด่นของเพลงแก้ คือ เพลงที่มีลักษณะ "ร้อยเนื้อ ทำนองเดียว" เป็นเพลงที่ร้องแก้กันระหว่างชายหญิง ในเพลงลูกทุ่ง จะนิยมนำเอาเพลงต้นแบบที่ได้รับความนิยมสูง มาแต่งคำร้องใหม่

"ฉันมีความสุข สนุกอยู่กับสาวบ้านนา รักกันนักหนา ต่างสัญญาว่าจะอยู่คู่กัน ถึงหน้านาทำนา หน้าแล้งน้องจำพี่จะค้ำน้ำตาล ขอแต่เพียงได้เห็นหน้า (ข้า) ยามพี่เหนื่อยมาเห็นหน้าทาสพลันโน่นแน่จันทร์กระจำง ดูดั่งเวียงวังเทวา สวยงามหนักหนา เหล่านางฟ้าจะเคียงคู่กัน เห็นไหมเล่าคนดี อ้อมแขนของพี่ คอยกอดแต่น้อง นางคราญขอแต่น้องเป็นของพี่ (ข้า) ฟังซิคนดี"

ฟังพี่รำพัน แม้ถึงวันพระนาค จะพาน้องไปทำบุญ น้องจงเกื้อหนุน สร้างผลบุญต่อกับادرร่วมชั้น น้องจับมือพี่มือต่างสองร่วมถือสารพี่เดียวกัน อธิษฐานเสียก่อนเจ้า (ข้า) ว่าขอให้สองรักเรารักชั่วชีวิต (...)"

(บ้านนาสัญญารัก, นิยม มารยาท)

" น้องก็มีความสุข สนุกดวงใจพี่จำ รักพี่หนักหนา ให้สัญญารักพี่เท่าชีวิต ถึงหน้านาทানা หน้าแล้งพี่จำช่วยพี่ค้ำน้ำตาล สุขจริง ๆ เพราะรักพี่ (ข้า) คำว่ารักจากพี่ล้วนแต่คำหวาน เห็นแล้วจันทร์กระจ่าง ดุจดั่งเวียงวังเทวา สวยจริงพี่จำ หม่นนางฟ้าท่านคงจะสุขสันต์ แต่ว่าอ้อมแขนพี่ กอดน้องดูสิ กอดน้องต้องนาน กอดเถอะน้อยเถอะนะพี่ (ข้า) เชื่อน้องคนดีนะ พี่จอมขวัญ ถึงแล้ววันพระนาค พี่ว่าพาน้องไปสร้างบุญ โถใจพ่อคุณ พ่อยอดรักดูข้างน่านาสสาร พี่จับมือน้องถือด้วยหัวใจชื่อ แล้วต่อกับادرร่วมชั้น หยิบดอกไม้มาจากพี่ (ข้า) อธิษฐานอีกที แล้วใส่บาตร พลัน (...)

(รักพี่ตามสัญญา, ผ่องศรี วรนุช)

จากตัวอย่างสองเพลงนี้ จะเห็นแทรกวัฒนธรรมราชบุรีเข้าไปในเพลง ได้แก่ การทำบุญต่อกับادر อธิษฐานเมื่อได้ทำบุญ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างชาวเมืองและชาวชนบท นอกจากนี้ยังได้สร้างค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญและอธิษฐานแก่ชาวชนบทด้วย

" สวยเสียจริงแม่คุณ บุญเหลือเกินที่ได้เจอ สวยอะไรอย่างนี้ พี่นอนถึงกับละเมอ คอแม่กลม ตาแม่กลมจริงนะเออ เชอเจ้าเชอมีคู่หรือยัง แจ่มอะไรอย่างนี้ พี่มองเสียจนเหลือवलัง เมื่อเวลาน้องเดิน สะโพกส่ายคล้ายกับดาวหนึ่ง รถบนถนนแทบจะชนกันฟัง จราจรตาข้างจลิมเปิดไฟแดง สวยเสียจริงหน้ามน พี่ตามเสียจนเหนื่อยแรง ตั้งแต่พาหุรัด พี่ควัก

ชนบัตรใบแดง นิ่งแท้ก็ติดตามน้องนางมาสนพวง ใจเต็นแรงรัวเหมือนดัง
เสียงกลอง (...)"

(สวยจริง ๆ , สรพล สมบัติเจริญ)

"สวยจริง ๆ หรือเฮอ กลับมาละเมอฝากลม ฟังงนอนฝัน
ถึงเอวกลิ้งหน้าอกกลม ๆ น้องกลัวจะตายด้วยผู้ชายลั่นลม ได้ยินพี่ชม อื้อ!
น้องอายอายอาย ปากอะไรอย่างนี้ปากข้างดีจริง ๆ ผู้ชาย ปากใครจริง
หรือยัง จะได้สิ่งให้สัก แวนตาน้องพี่ แวนอย่างดีมีมากมาย น้องจะบอกพี่
ชาย ให้แก่แจกให้ฟรี ๆ แจ่มจริง ๆ หรือไร ถึงกับตามฉันไปอย่างนี้ ตั้ง
แต่พาหุรัดตามไปถึงราชเทวี แหมคำก็เก้เป็นยี่เกพาที่ พ่อคุณเศรษฐีควมแท้ก็
เกี่ยวผู้หญิง (...)"

(สวยจริงหรือคุณ, ผ่องศรี วรนุช)

จากตัวอย่างสองเพลงนี้จะเห็นได้ว่าการแทรกความสมัยใหม่ของ
เมืองไปหาชนบท โดยการใช้คำหรือข้อความที่แสดงถึงความทันสมัย เช่น
ดาวหนัง : เป็นการเปรียบเทียบสาวชาวกรุงว่าเดินคล้ายกับดาราราภาพยนตร์
ระบบการจราจรในกรุงเทพฯ มีรถยนต์วิ่งบนถนน มีสัญญาณไฟ เวลาจะไป
ไหนก็ใช้พาหนะคือรถแท็กซี่ซึ่งเสียค่าโดยสารแพง

1.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับเพลง

ลูกทุ่งในลักษณะเพลงร้องโต้ตอบกัน

เพลงร้องโต้ตอบ ที่นิยมร้องโต้ตอบกันมากกว่า 2
เพลงขึ้นไป โดยเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ พ่อตา แม่ยาย ลูกเขย
ลูกสะใภ้ ที่หยิบเอาประเด็นที่ชายหนุ่มไม่มีเงินพอจะใช้เป็นค่าสินสอดทองหมั้น
จึงเกี่ยวหญิงสาวหนึ่งและมีการแต่งเพลงร้องโต้ตอบกันอย่างสนุกสนาน

"โอ้แม่ดอกโบตัน ทุกคืนทุกวันที่ไผ่ฝันถึงเจ้า ความรักมัน
หนักอก ยากที่จะหยิบยกเหมือนเข็นครกขึ้นเขา วาสนาพี่มันจน ถึงต้อง

จำสู้ทนหมองหม่นอับเฉา เปิดหน้าต่างคอยดูน้องได้แต่มองมองมอง ดวงใจ
 แสนเศร้า วันไหนไม่เห็นหน้า พี่แทบกลุ้มเป็นบ้า น้ำตาไหลพราว เดิน
 เหมือนเลือดติดจิ้นแหละน้อง (ซ้ำ) น้องใจหม่นหมอง ไม่มีสร้างเศร้า โอ้แม่
 คุณคนดี เมตตาสักทีดีกว่าสงสารพี่บ้าง รักพี่มั่นคง ขอบอกตรง ๆ ว่าไม่มีเงิน
 ขอน้องนาง เจ้าก็รู้ว่าพี่จน ไข่จะไปขอหน้ามด ก็เห็นจะไม่มีทาง หากรักพี่
 จงหนีพ่อ พี่จะรอรอรน้องอยู่ที่หน้าต่าง คืนไหนคืนเดือนมืด พี่จะสวมเสื้อยืด
 ไปยื่นคอยน้องนาง คืนเดือนหงายพี่จะไม่ไปหา (ซ้ำ) พี่กลัวพ่อตาจะคว่ำ
 ปีนออกมาวาง (...)"

(รักพี่จงหนีพ่อ, ยงยุทธ เขียวชาญชัย)

" สะโอ พ่อใบชา น้องกินน้ำตา ข้าวปลาก็กินไม่ได้ คอยนัด
 เป็นมันเหมาะ ให้พี่คุมเดินเลาะและเจาะรั้วเข้าไป จะได้หนีไปด้วยกัน ใช้
 วิวาคันธรรพ์ไม่ต้องหวั่นเกรงใคร เก็บผ้าผอนคอยมองชะแง้เฝ้าแต่แลแลแล
 จนแว่วเสียงไก่ มองรั้วไม่เห็นพี่ พี่ก็เริ่มจางสี พี่ไปอยู่ไหนใด ถูกขงักัดจน
 ตัวลายพร้อย (ซ้ำ) น้องก็ยั้งนั่งคอยจนแทบขาดใจ สะโอพ่อคุณทูลหัว พ่ออย่า
 นึกกลัวพ่ออย่ามัวแต่ครวญไคร้ ความรักมันหนักจิต พี่จำพี่จงคิดพาน้องหนีเร็ว
 ไว พี่ก็รู้ว่าน้องจน แม้พี่เหลือจะทนรับน้องเป็นสะไภ้ จงหนีแม่แล้วไปกับน้อง
 พี่อย่าตรองตรองตรองจะอดกินไข่ คืนนี้ก็เดือนคว่ำพี่ทำใจปล้ำ ๆ มารับน้อง
 หนีไกล จะได้ไต่บันไดสวรรค์ (ซ้ำ) ไม่ต้องมัวนั่งฝันกันอีกต่อไป (...)"

(รักน้องจงหนีแม่, ผ่องศรี วรนุช)

" โอ้แม่ดอกจำปา น้องจะไม่เมตตาพี่บ้างเลยหรือนี่ พี่แสนรักแม่
 รูปทอง รักด้วยใจนะน้องจะลองฟรี ๆ พ่อของน้องดูจริง ๆ วันนั้นคว่ำปิ่น
 ไล่ชิง จนพี่ต้องวิ่งหนี น้องบอกให้พี่ไปขอพ่อ พี่ต้องรอรอรอกแล้วลุกปิ่นโดนพี่
 มาคอยน้องที่หน้าต่าง เพราะพี่สิ้นหนทางจึงเอ่ยชวนเจ้าหนี อย่าบอกกับพ่อ

ให้แก่วินนี่ (ข้า) เล่นกับปืนลูกซองมันไม่ค่อยจะดี โอ้แม่ดอกกลิ่นทม พี่จะไม่ได้ชมน้องจริง ๆ หรือนี้ จะเก็บเงินหรือก็ไม่ทัน สมัยนี้เงินนั้นมันหายาก เต็มที่ พี่ไม่ชื่อน้องก็ไม่มา พี่หมดปัญญาแล้ว แม่มาศรี เจ้าบอกรักพี่ แต่ไม่เห็นพี่อ จึงแก้งทำรั้งรอ เหมือนจะทรมาณพี่ คืนวันนี้คงคอยก่อนพี่จะพาน้องจร ออย่าฟังนอนนะโอมศรี จะใส่เสื้อเกราะมาคอยรับน้อง (ข้า) เพราะกลัวปืน ลูกซอง ต้องป้องกันให้ดี "

(รักพ่อให้เห็นใจพี่, เขียม)

" โอ้พ่อดอกเห็ดฟาง มาตรวจดูคราง ว่าให้จิงหนีพ่อ ยังมาทำดี บอกรักเงินมีไม่พอ ข้ายังกลัวพ่อจะคว่าป็นมายิง ใจพี่รักไม่จริง คิดมาอ้างอิง ให้ใจหญิงนิกเวทนา พี่ว่ารักพี่หนักเหมือนเช่นครก น้องรู้หัวอกพี่ได้ดีพี่จำ เมื่อพี่รู้ว่าตัวพี่จน แต่ใจไม่อดทนเก็บเงินเล่าหนา พี่เปิดหน้าต่างคอยแต่ดู น้อง มาเฝ้ามองไม่ซ้าก็คงเป็นบ้า ออย่าเดินเป็นเสื้อติดจันให้น้องเมตตา(ข้า) เห็นผู้หญิง มีค่าบ้างเกิดหนายอดชาย โอ้พ่อคุณคนดี ไซหนอพี่มาเอ่ยชวนง่าย ๆ ขอบอกตรง ๆ ว่าไม่หลงค่าใคร น้องกลัวเป็นหม้ายเมื่อไร้ความปราณี ควร จะคิดให้ดี หนทางคงไม่มีดีกว่านี้ได้หรืออย่างไร พี่บอกน้องว่าไม่มีเงินจะขอ พี่จะรอให้เก็บเงินเอาใหม่ เรื่องหนีพ่อไปอยู่กับพี่ ก็ต้องขอเสียที่อย่ามา กล่าวไข พี่บอกเดือนมืดจะมารับน้อง ปืนลูกซองของพ่อพี่คงทนได้ พี่ไม่มาขอ กับพื่อน้องนี้ไม่ไป (ข้า) หากพี่ทนปืนได้มาเถอะ น้องนี้จะคอย"

(รักพ่อยิ่งกว่าพี่, ศรีสว่างค์ ตรีนคร)

" เห็นดเหน้อยเมื่อยล้า กลับจากทำนาเมื่อเวลาตะวันรอน กิน ข้าวกินปลา อาบน้ำอาบท่าได้เวลาเข้านอน นอนหลับ ก็ฝันร้ายต้องพลิกฟื้น ตื่นกาย ได้ยินเสียงใครเห่าหอน เปิดหน้าต่างออกไปดูเห็นเจ้าหนูมัยยืนอยู่ ล่งเสียงกู่วิงวอน มันบอกหน้านี้หน้าหนาว มันจะหลอกลูกสาวเอาไปกอดนอน เจ้าแมวขโมยมันไม่ निकแล้ว แอบมาตีท้ายครัว จะคว่าเอาปลาเนื้ออ่อน มัน

เห็นพ่อตาไม่มีความหมาย (ข้า) ชะเจ้าหนุ่มลูกใคร ทำไมไม่สั่งไม่สอน บ้านยังมีข้อแป เรามีพ่อแม่เป็นของแน่คณะพี่ ถึงจนไม่สำคัญ ขอแต่ให้ขยันทำงานสักที เงินทองของมีค่า ใครมีปัญหาต้องหาได้มากมี มีการงานก็ไม่สนใจแล้วมันเรื่องอะไรมาชวนลูกสาวข้าหนี หน้าตาก็เหมือนดวงตา เพียงแต่แลเห็นหน้าก็รู้ว่าชั่วหรือดี เงินไม่มียังจะลักเขา ควรตักน้ำดูเงาของตัวบ้างสักที ลูกสาวของพ่อมันก็มีความหมาย (ข้า) อ้อมาบ่อนทำลายหมายเอาไปฟรี ๆ " (พ่อตาไม่ใช้หัวต่อ , เบญจมินทร์)

หลังจากเพลงแก๊งค์นี้ได้รับความนิยมอย่างมากแล้ว ได้มีเพลงแก๊งค์ชุดใหญ่อีกชุดที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงมาจากเพลงแก๊งค์รักพี่จึ่งหนีพ่อ ได้แก๊งค์แห่งนั้นมากมายซึ่งฝ่ายชายที่ตอนแรกคิดจะพาฝ่ายหญิงหนีคิดได้ว่าการพาหนีเป็นการผิดวัฒนธรรมประเพณี จึงจัดขบวนแห่ขันหมากมาสู่ขอตามประเพณี

" โห...โห...ฮิ้ว ขันหมากมาแล้ว ขันหมากมาแล้ว มาแล้วน้อง แก้วรับด้วย วันนี้นคนสวยแต่งชุดอะไร ที่แรกพี่คิดจะพาน้องหนี แต่พอคิดอีกทีก็กลัวน้องพี่อับอาย พี่เป็นชายชาติทหาร พี่ขอรับประกันว่าพี่ยังรักศักดิ์ศรีชาย เรื่องพาหนี พี่ไม่เอาแล้วน้อง (ข้า) พี่มาตรงคิดดู มันอดสู แก่ใจ พี่เป็นชาติตรี ควรหรือจะขยี้ประเพณีของไทย รักน้องจึงต้องมาขอแต่ง ถึงสิ้นสอแดงพี่ก็ยอมถวาย พี่พกเงินมาหลายหมื่น เพื่อมาให้ทราบนั่นใส่ตู้เซฟไว้ บอกกับพี่ชื่อน้อง ประตุเงินประตุทองน้องอยู่ทางไหน จะได้จ่ายเพื่อเปิดทางเข้าไปหานวลนาง แม่ผิวสีไซ้ จะได้จับน้องให้ชื่นหัวใจ (ข้า) ให้สมกับที่ได้ยกขันหมากมา"

(ขันหมากมาแล้ว, ยงยุทธ เขียวชาญชัย)

" โห...โห...ฮิ้ว เสียงโห โห ฮิ้วว่าขันหมากมาแล้ว มาแล้วหรือคะคุณพี่ น้องอยู่ทางนี้แต่งชุดสีฟ้า เห็นพี่น้องแทบตกตลิ่ง เพราะน้อง

นึกไม่ถึงว่าชั้นหมากจะมา เมื่อที่แรกจะชวนหนี ไหวงพี่กลับบวจีมาคิดร่วมวิวาห์ ต้องอย่างงี้ซึ้งทุกหัว ให้เขาลือกันทั่วไม่ต้องกลัวชายหน้า พี่ทำตามประเพณี สมกับศักดิ์ศรีคนเขาจะบูชา รักน้องพี่ต้องมาขอแต่งงานถึงสินสอดจะแพงพี่ต้องสู้สิ หนา เรือล่มจมหนองทองไม่ไปไหนเสียหรือกนะพี่จ๋า จ่ายไปเกิดทุกหัวของ น้องประตู่เงินประตู่ทองคอยอยู่ข้างหน้า รับจ่ายให้เสร็จไป แล้วเตรียมตัว กราบไหว้แม่ยายพ่อตา แล้วสองเราจะได้ร่วมวิวาห์ (ซ้ำ) นิ่งประนมมือคอย น้ำสังข์หลั่งพร"

(มาแล้วหรือพี่, ผ่องศรี วรนุช)

จากตัวอย่างเพลงแกัซุดใหญ่นี้ จะเห็นได้ว่า ชาวเมืองต้องการสร้าง ค่านิยมให้กับชาวชนบทเกี่ยวกับการไม่ทำผิดวัฒนธรรมประเพณีด้านการแต่งงาน โดยชี้ให้เห็นว่าการพาฝ่ายหญิงหนีตามไปนั้นไม่ถูก แม้ฝ่ายชายจะจนก็ต้องตั้ง หน้าท่ามาหากิน เก็บเงินไว้เป็นค่าสินสอด ค่าชั้นหมาก มีการสู้ขอกันตาม ประเพณี ดังนั้นจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมราชภัฏและให้ข้อมูลข่าวสารแก่ ชาวชนบทถึงวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่องการแต่งงาน

1.3 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับเพลง ลูกทุ่งในลักษณะเนื้อหาพูดถึงสิ่งเดียวกัน

การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหา เดียวกันจะสามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึง ความทันสมัยของเมือง ชาวสาร เรื่องราวต่าง ๆ วัฒนธรรมหลวง และวัฒนธรรมราชภัฏที่เมืองส่งออกไปสู่ชนบท

- ความทันสมัย เช่น เพลงที่พูดถึงค่านิยมในด้านวัตถุ เงิน รถยนต์ ที่เป็นผลมาจากค่านิยมในเมือง ค่านิยมของสังคมสมัยใหม่ที่บูชาวัตถุ วัตถุความร่ำรวยโดยการวัดจากควมร่ำรวย ความหรูหราของยี่ห้อรถยนต์ และสิ่งเหล่านี้กำลังแพร่ขยายเข้าไปสู่ชาวชนบท โดยเฉพาะวัตถุที่เข้าไปล่อ ใจหญิงสาว

นอกจากนั้นยังมีทางด้านค่านิยมในด้านการศึกษาที่ต้องเรียนให้จบปริญญา เพราะถือว่าเป็นใบเบิกทางไปสู่ความสำเร็จ และถ้าเป็นชาวชนบทได้ปริญญาจะมีความรู้มากกลับมาพัฒนาชนบทได้

- ในด้านข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ จะเป็นเพลงเกี่ยวกับการเกษตร การประกอบอาชีพ ซึ่งจะบอกถึงลักษณะของการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น ความลำบาก รายได้ ในด้านเครื่องดนตรี จะบอกถึงการใช้เครื่องดนตรีต่าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

- ในด้านวัฒนธรรมราษฏรนั้นจะผสมความทันสมัยจากเมืองเข้าไปด้วย เช่น เพลงที่เกี่ยวกับความบันเทิง เช่น งานวัด ลิเก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมราษฏร แต่ในสมัยนี้ได้นำเอา เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน ดนตรีสากลเข้ามาใช้ ซึ่งเป็นความทันสมัยที่มาจากการจัดคอนเสิร์ตในเมือง และเมื่อในเมืองนิยมฟังสเตอริโอชุดใหญ่ ฟังเพลงสากล ชาวชนบทก็ฟังวิทยุทรานซิสเตอร์เพราะราคาประหยัด หาซื้อง่าย พกติดตัวไปได้ และยังใช้รับฟัง ข่าวสาร และความบันเทิงที่ส่งจากเมืองได้อีกด้วย

ในด้านวัฒนธรรมที่ไม่ค่อยดีนักที่นิยมกันทั้งชาวเมือง และชาวชนบท ได้แก่ การเสพสุรา ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยนิยมทุกเทศกาล ทุกเวลา ไม่ว่าจะแสดงความยินดี ความเสียใจ

..... ตัวอย่างต่อไปนี้จะเห็นหัวข้อต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกทุ่งในลักษณะเนื้อหาต่าง ๆ กันที่จะทำให้เกิดถึงความทันสมัยในเมือง ข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ วัฒนธรรมหลวง และวัฒนธรรมราษฏรที่เมืองส่งออกไปสู่ชนบท

เสียงดนตรีที่ใช้แสดงอารมณ์

เพลงลูกทุ่งนั้น เป็นเพลงที่มักจะนิยมเอาเครื่องดนตรีไทย เดิมหรือเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เข้าไปผสมผสาน เพื่อสร้างให้เกิดความกลมกลืนกับการสร้างลักษณะของชนบท โดยเฉพาะการนำเอาเสียงเครื่องดนตรีไทยเดิม หรือเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาใช้เล่น เพื่อแสดงอารมณ์เศร้ารันทด ของการผิดหวัง ในความรัก การรอคอยที่ยาวนานเพื่อที่จะรอคนรักของตนกลับมา บางครั้งก็ใช้ เพื่อเป็นการบอกรัก ผูกใจโดยใช้เสียงเครื่องดนตรีเป็นสื่อ นอกจากการนิยมนำเครื่องดนตรีไทยเดิม และพื้นบ้านมาผสมผสานแล้ว ในด้านคำร้องก็ใช้คำที่บ่งบอกถึงเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ที่ใช้แสดงอารมณ์ด้วย

อารมณ์เศร้า คร่ำครวญ ถึงคนรัก

" แว่วเสียงขลุ่ยใครครวญหวนดังวิเวก เหมือนมีมนต์เสกต้อง
 อากาศรพี เสียงขลุ่ยเตือนเหมือนจะกล่อมไพรวลัย พฤษษาเคยสิ่งก็พลันสยบไซ
 แว่วเสียงขลุ่ยจำเรียงออกด้ออัน คิดถึงขวัญอ่อนช้อนอยู่ไหน เสียงขลุ่ยครวญโหน
 วิโยคอาลัย หลงคอยดวงใจจากไปไม่หวนมา (...)"

(ขลุ่ยครวญใจครวญ , สมยศ ทัศนพันธ์)

" แว่วเสียงขลุ่ยครวญพลั่วยามค่ำคืน ฟังวิเวกหวานชื่นเหมือนคืนที่พี่
 เป่าขลุ่ยให้เจ้าฟัง(..) "สิ้นเสียงขลุ่ยไปแล้ว เสียงเจ้าก็ทนหลอนแหวอยู่
 ในหมีรูลุ่มกัน ถึงอย่างไรพี่ก็ยังมิคลายรักมั่น จะเฝ้าคอยแต่เจ้าเท่านั้น อีก
 ก็วันหนอจะกลับมา ลมพัดเยือกเย็น พัดยอดตาลลูบใบ แต่เสียงหรีงเรไร
 ฟังร้องหมองใจยิ่งไฟครวญหา เจ้าอยู่ไหนใจ ขอจงใจเป่าขลุ่ยสัญญา)

(ขลุ่ยสัญญา , ก้าน แก้วสุพรรณ)

" โอ้ละหนอ เสียงแคนที่ฝากลมไป แม้เจ้าอยู่ไกลหรือใกล้ สิ่ง
ใจถึงรักของเรา หากไม่กลับมา ผืนนาถิ่นที่เคยเฝ้าฝั้นจะขอร้องเป่าให้ขาดใจ
คาเข้าแคน"

(เสียงครวญจากหมอแคน, จ่านงค์ กรรณิการ์)

" เสียงแคนอ้ายเป่าบอก สาวเอ๋ยจำได้บ่ เสียงแคนอ้ายบ่ ลวง
ล่อ ฮักแล้วจึงเป่ามา คิดฮอดหลาย คั้นเดือนหงายลมพัดโชยกระหน่ำ คั้น
ไหนดอกมันฝนตกพรว้า อ้ายยังเพื่อพรว้าครวญหา เป่าเป็นเพลงแคนสุด
สะแนนฝากลมพัดมา เตือนใจให้เจ้ารู้ว่า อ้ายมาพร้อมกับเสียงแคน"

(เสียงแคนแทนอ้าย , สมบัติ บุญศิริ)

ค่านิยมในวัดถุ

ค่านิยมในวัดถุที่พบได้ในเนื้อหาของเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ ค่านิยม
ในด้านเงิน และรถยนต์ โดยเฉพาะถ้ามีเงินมาก ก็ย่อมที่จะมีอำนาจวาสนา
สามารถบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างได้ อย่างที่ต้องการ และรถยนต์ก็เป็นเครื่องบ่ง
ชี้ถึงสถานะความเป็นอยู่ความร่ำรวยได้ ในหลาย ๆ บทเพลงลูกทุ่ง ได้เชื่อม
โยงให้ผู้ฟังเห็นว่า ผู้ที่มีเงินมีรถยนต์ขยับนั้น เป็นผู้ที่มีชัยชนะในด้านความรัก
ซึ่งมักจะนำเอาสิ่งเหล่านี้ มาล่อหลอกสาวบ้านนา ให้เกิดความพึงเพื่อ และ
ต้องการในสิ่งเหล่านั้น ส่วนผู้ที่แพ้ ก็คือ หนุ่มบ้านนาชนบท ที่ไม่มีอะไรเลย
ไม่มีเงิน ไม่มีรถ แต่มีความจริงใจ แต่ถึงอย่างไรก็ยังแพ้คนที่มีความเงินซึ่งเป็นการ
ให้ภาพของความทันสมัยของสังคมปัจจุบันในยุคที่นิยมวัดถุ วัดความร่ำรวยกันด้วย
เงินและรถยนต์

" เงินตลุมถึงไหน หัวใจระจุกถึงนั้น เงินนั้นทำให้ปล้น
อัครทรัพย์เสียจริงหนอเงิน เงินส่งกลิ่นขึ้นฟ้า เทวดายังรับจ้างเงิน อิทธิฤทธิ์
ของพิกัดเงิน ช่างเก่งเกิน ๆ เทวดา เงินเป็นจอมบงการ ใช้งานใครได้ทุก

อย่าง ใจพี่ที่นี้ทั้งกระด้าง ถูกเงินจ้างเดี๋ยวโอนอ่อนมา เงินอยู่กับผู้ร้าย ก็ คล้ายผู้เช่นฆ่า แต่ว่าคนก็มีเมตตา เมื่อเงินมารับใช้คนดี เงินไม่มีชื่อว่า หูตาไม่มีทั้งสิ้น เงินก็ครองแผ่นดิน กลิ่นพี่เงินหอมเกินมาลี เราเคยมีคู่รัก พอรักกัน ไม่ทันข้ามปี พี่พุดจาสิญญาอย่างดี ถูกย้ายเพราะพี่คิดเงิน"

(อิทธิฤทธิ์ที่คิดเงิน, ยอดรัก สลักใจ)

" เงินนี้มีเสน่ห์เหลือหลาย เข้าที่ไหน คนก็คั่งเงินเพราะเงิน ถูกเงินจับใจ น้องก็พียงยับเยิน กลิ่นเงินหอมใจ น้องก็ยอมยับเยิน บอกกลิ่นหอม ติดปีกเงินสวยแพรวพราว(...)"

(แบบติดดิน, พงษ์ศักดิ์ จันทรกษา)

" ขึ้นใจใหม่จะ พอเขาว่าจะมาขอ เดินเหมเดินหัวร่อ นี้ หละหนอผู้หญิงหน้าเงิน ใหม่ ๆ หน้าตาจุ่มจุ่ม รักเก่ามันเป็นสนิมเหลือ เกิน รักซื้อเดี๋ยวนี้ต้องซื้อด้วยเงิน เพราะจนเหลือเกิน แล้วจะเอาเงินที่ไหน ไปขอ (...)"

(ผู้หญิงหน้าเงิน , ฉลอง กุสว้าง)

" เขาเอาเงินมากอง น้องก็เริ่มโอนเอน ทั้งดอลลาร์ เงิน เย็น เจ้าหลบเร้นข้างเป็นไปได้อ่านาจเหรียญบาท ไม่สามารถผูกมัดดวงใจ พี่จึงต้องปราชัย แพ้พ่ายเพราะเศรษฐกิจเงินถึง (...)"

(เอาเงินมากอง , สายันท์ สิญญา)

ในด้านรถยนต์นั้น บทเพลงลูกทุ่งได้เชื่อมโยงกันในลักษณะ เปรียบเทียบกับพาหนะของชาวชนบท ระหว่างรถคนในเมืองที่ร่ำรวย กับ พาหนะของคนบ้านนอก ที่ยากจน

" ได้ขี่รถแก๊งฟังเสียงเพลงสเตอริโอ นั่งรถคันโต สองล้อก็
 เลยกดตรม มีรถแก๊ง นั่งร้อยซิ่งก็ลืมหัดลม รถแก๊งพาเจ้าตากม เกี้ยวกิน
 ลมจนลืมหัดลม ได้ขี่รถยนต์ เจ้าลืมนคนขี่จักรยาน ฟีมแต่อ่านไม่เหมือนเบาะ
 รถคันใหญ่ เสียงแตรหวานวิ้ง เพราะกว่ากระดิ่งรถไอ สาวจึงเมินหน้าหน้าย
 ไปหลงแสงไฟจนลืมหัดลม (....)"

(ไอ้หนุ่มสองล้อ , เกรียงไกร กรุงสยาม)

" ได้ขี่รถแก๊งฟังเพลงสุขเหลือ ที่เคยรับน้องจากคลองบ้านเจ้า	เดี๋ยวนี้น้องลืมหัดลม เรือหางยาว ไปส่งน้องสาวที่ทำรถเมล
ไอ้หนุ่มเรือหางต้องมานั่งหวา ไอ้หนุ่มรถแก๊งนั้นคงจะเก้	เพราะว่าแฟนสาวหัวใจรวนเร เจ้าถึงหันเหหัวใจจากจร
เรือหางอย่างฟีมินจน ให้พี่ร้าวราน เจ้าลืมหัดลมแล้วเนื่อवल	ถนนเรือวิ้งไม่ได้ น้องจึงเปลี่ยนใจ ลืมคลองลืมหัดลมลืมนคน
เบาะรถช่างน่านอน	กว่าเรือหางยาว (....)"

(เรือหางนั่งหวา , ชวนชัย จิมพะวงศ์)

" (...) รักสาวบ่มีเงินแต่ง คู่แข่งเขาจึงแย่งไปกิน เขานั่ง
 รถแก๊ง ไอ้เรามันนั่งกางเกงขาด ควิกเสี่ยที่ละบาท สองบาท นั่งรถเมลเดินดิน"

(รักน้องบ่มีเงินแต่ง , สุรพล สมบัติเจริญ)

นอกจากนี้ เพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรถยนต์ ยังได้เชื่อมโยง
 เข้ากับค่านิยมในสี่ล้อรถต่าง ๆ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

การศึกษา

ในเพลงลูกทุ่ง มักจะบรรยายถึงความรู้ของชาวชนบท ที่จบ
 แค่ประถม 4 หรือไม่กี่ไม่ได้เรียนจบได้รับปริญญา ซึ่งกลายมาเป็นความน้อย

เนื้อดำใจ เพราะต้องพลาดจากการมีรัก เพราะคนรักมีความรู้สูงกว่าตนเอง จึงรำพึงรำพัน อ้างถึงปริญญาบัตร ซึ่งเป็นเพียงกระดาษใบเดียว แต่กลายมาเป็นค่านิยมของสังคมไทย ว่าใบปริญญาบัตร คือสิ่งสำคัญที่จะทำให้มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ มีงานทำ ซึ่งชาวเมืองต้องการบอกให้ชาวชนบทรับรู้การ สังคมสมัยใหม่ นั้น การมีการศึกษาโดยเฉพาะในระดับปริญญาบัตรนั้นสำคัญเพราะเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ เกียรติยศ ชื่อเสียง เงินทอง

" ข้างเถอะคนงาม ขอล้อยตาม ตามวาสนา พี่ไม่มีปริญญา ขวัญตามองหน้าทำเมิน ลืมได้ลืมไป ลืมไปลืมได้ก็เชิญ พี่จนคนไร้เงิน เดิมย่ำต๊อก น้องบอกว่าโซ (...)"

(ปู่ไข่ไก่หลง, ชายชง ทรงพล)

" ได้ดีมีเงิน แหมทำเป็นเมินบู้จักกัน อ้ายเอ็นทำบ่ทัน จะลืมกัน หรือคนบ้านนา

ได้ดีมีเงิน เห็นอ้ายก็เมินไม่พูดไม่จา อ้ายคนธรรมดา ไร้ปริญญา หรือใจลืมได้ถ่ายเท (...)

(จำอ้ายได้บ่อนาง, ฉลอง กุสว้าง)

" พี่เป็นคนบ้านนา ไม่เคยหลอก ๆ ใครแก้วตา เป็นคนทำไร่ไถนา ไม่มีปริญญาแก้วตาไม่สน (...)

(ผงผายหมดแล้ว , ฉัตรทอง มงคลทอง)

จากการที่คนชนบทรู้สึกน้อยเนื้อดำใจที่ไม่มีปริญญา และมีค่านิยมที่ว่า ปริญญาเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น คนชนบท จึงต้องเข้ามาศึกษาหาความรู้ในเมืองกรุง เพื่อสำเร็จปริญญา แล้วรีบกลับไปพัฒนาชนบทให้รุ่งเรือง ซึ่งเพลงลูกทุ่งหลาย ๆ เพลง ได้มีเนื้อหาเชื่อมโยงให้เห็นว่าใบปริญญาบัตรนั้นสำคัญสำหรับคนบ้านนาอย่างไร

" จากท้องนาหลายปี เรียนจบครานี้พ่อแม่ดีใจ ได้รับปริญญา
 รีบกลับบ้านเรา เพื่อเอาความรู้ที่ได้เรียนมาไปช่วยรักษาเย็บเย็บคนยากคนจน
 หลายคนอยู่กรุงไม่มั่งท้องนา ลุงป้าหน้าอาเขารอการกลับของเรา
 ทุกคน เรียนมาทางใด ก็ไปช่วยเขาคนยากคนจน ช่วยสร้างกุศล เราทุกคน
 ไปช่วยชาวนา"

(กลิ่นท้องนา, ลือเกียรติ ภิวัตน์)

" (...) เป็นห่วงลูกสาวไม่อยากให้เขาทำนา สู้ทนอดสู้อัน ส่ง
 ลูกมาให้เล่าเรียน หมั้นคู่ตารับตารา สอบได้ปริญญาแล้ว จึงกลับมาบ้านเรา
 อดทนนะเจ้าแก้วตา ให้ขยันหมั่นเพียร ให้เรียนให้สูง เราลูกชาวนา ได้ปริญญา
 พ่อคงต้องหน้า กลับมาชื่นใจ"

(ปริญญาบ้านนอก, สุริยัน ส่องแสง)

" จบปริญญามหาวิทยาลัย แล้วขึ้นไปบ้านเราเถิดนะเจ้าโฉมนาง
 หนึ่งปริญญาหากยามฝันถึงความชื่นใจ เจ้าได้ปริญญา อย่าลืมนงไฟเรียนพวก
 เพียรเถิดแก้วตา เจ้าลูกคนชาวนาได้ปริญญาคงไม่อายเขา"

(ปริญญาบ้านนอก, สุริยัน ส่องแสง)

" โปรดกลับคืนมาถิ่นเก่า อย่าคิดหลงเงาให้ใครเขาว่าได้ เพราะ
 ความเป็นห่วงด้วยใจจริงยิ่งใหญ่ กลัวบัณฑิตรุ่นใหม่ ลืมบ้านไร่ไพร่สมถะ เพื่อน
 เอย อย่าลืมนานา ยังด้อยศึกษา ช้ายังแสนจน เอาปริญญามาพัฒนาบ้านตน

ช่วยผู้ยากจน สงสารคนชรา ขอภัยลางมือไม้โสภา เพราะจบปริญญาบน
หลังควาย"

(จดหมายบ้านนอก, ชลธี ธารทอง)

อาชีพ

การเชื่อมโยงเพลงลูกทุ่ง ในด้านลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพ
นั้น มีการกล่าวถึงไว้อย่างหลากหลาย ส่วนใหญ่จะเป็นการประกอบอาชีพ
เกษตรกรรม อาชีพประมง ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ และครู ซึ่งเพลง
ลูกทุ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงผู้ที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ ว่าถึงแม้อาชีพจะต่างกัน
แต่เป็นอาชีพที่ถูกดูถูกเหยียดหยาม ได้รายได้ต่ำ ยากจน แต่ยังสู้ทนที่จะทำงาน
ต่อไป

- อาชีพทำนา

" รุ่งอรุณยามเช้า เราลูกทุ่งมุ่งท้องนา แยกไถไล่ควาย
เดินมา สุขใจเดินร่ำตามประสาสิกร ถึงจะเหนื่อยเมื่อยล้า มิเกรงว่า
เรี่ยวแรงจะโหยอ่อน ลากไถหว่านดำนาดอนเหนื่อยพักผ่อน นอกผิวปาก
ร้องเพลง

หนูนางนอนต่างทุ่ง ไม่อาทรว่าใครจะข่มเหง นาของเรา
ทำเมื่อไหร่ไม่ต้องเกรง ไม่มีใครเบ่งเป็นเจ้านาสคอยใช้ (...)"

(ลูกทุ่ง, เมืองมนต์ สมบัติเจริญ)

" เราชราวนอยู่กับควาย พอหมดงานไถ เราจูงฝูงควาย
เข้าบ้าน เอ๊ย ๆ ๆ พออาบน้ำควายสำราญ แล้วเสร็จการงาน เบิกบาน
ร้องเพลงรำวง ซ่า ๆ ๆ

เราชาวนาสุขสบายคืนค่าเดือนหงาย เราที่เหลือควายร้องส่ง
 ย้าย ๆ ๆ จับ ฉิ่ง ฉิ่ง กลอง ม้อง โหม่ง จะเท่งทิงฉหม่ง รำวงแสนเพลิน
 เพลินใจ ช่า ๆ ๆ

แม้ไม่มีใครจกมันน่าหัวเราะ จะเยาะพวกเรามีได้ ลมเย็น ๆ
 ร้องเขมรไล่ควายแปลกใจที่ควายมันไม่อาทร

เจอคนงามก่อนว่าคุณ ว่าโง่งเป็นควาย ใจไม่นึกอายค่าก่อน
 ช่า ๆ ๆ เดือนขี้ยังใจไว้ก่อน โฉมแม่บังอร ลั่นงอนแล้วได้ขี่ควาย"

(เขมรไล่ควาย , สุรพล สมบัติเจริญ)

- อาชีพทำประมง

" ไข่หนุ่มตั้งเกวียนเร่หาปลา ล่องลอยนาวา เห็นน้ำกับฟ้าเป็น
 เพื่อน ลากอวนจับปลากลางทะเล นอนบนตั่งเกวียนเดือน ผิวคล้าดำเปื้อน
 คาวปลา

หนุ่มก็ไม่งามรุ่มร่ามเหลือเกิน สาวแลก็มีเคอะเขิน ไม่หันมองหน้า
 จับปลาหาง่าย เต็มล้าจับแม่คนงามหวานตา ผมจนปัญญาสิ้นดี

เหม่อมองทะเลยิ่งเศร้ายิ่งจน เห็นหน้านางนวลโผบินหวานคอยคู่
 สิ่งลมทะเลบอกคนงาม จบจากเรือนรามโฉมตรู กลับมาเป็นครูสอนเด็กบ้านเรา"

(ไข่หนุ่มตั้งเก, ไพรวลัย ลูกเพชร)

" พี่เป็นชาวทะเลตั้งเกนั้นเป็นเรือหาภิก ขอบเหงื่อไหลริน หา
 กินในท้องทะเลกว้าง หน้าดำผิวกร้าน ออย่าพาลชิงชัง ตากลมนิยมพี่บ้าง
 น้องนางฝั่งเมืองระยอง (...)"

(ชาวเรือฝากรัก, คัมภีร์ แสงทอง)

" หนุ่มตั้งเกเห็นทะเลท่ามกลาง แลเหลียวไปไร้คู่ คู่เคยขึ้นชม
 ล่องเรือมาหาปลาทั่วแดนแคว้นไกล พบทราวมวิสัยสม พาหัวใจระบม อยากชม
 อยากเชย (...)"

(หนุ่มตั้งเกเร่รัก, สุรินทร์ ภาคศิริ)

" พี่หนุ่มอวนลาก ล่าบากเหลือทน ชาวเรือมันแสนหมองหม่น
 ไม่มีคนที่เฝ้าห่วงใย อยู่กลางทะเลไม่เห็นหน้าใคร หากเรือเข้าฝั่งวันไหน
 เอาปลามาขายพอได้แก่จน (...)"

(หนุ่มอวนลาก , โสภณ ช่วยเจริญ)

จากตัวอย่างที่ยกมานี้ เราจะเห็นได้ว่า เพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึง
 เนื้อหาเกี่ยวกับชาวประมงนั้น ถ้าเชื่อมโยงถึงชาวตั้งเก ที่รูปไม่หล่อ ผิว
 คัลล้ากร้าน เหม็นกลิ่นคาวปลา จะผูกพันอยู่กับธรรมชาติอันกว้างใหญ่ แต่เวียง
 ว้างของทะเล เห็นเพียงน้ำกับฟ้า ซึ่งทำให้เกิดความเหงา เปล่าเปลี่ยวใจ
 และชาวตั้งเก ส่วนใหญ่มักจะไร้ผู้หญิงมาสนใจ

- อาชีพลูกจ้าง

" ผมเป็นคนรับใช้ทั่วไป บางวันผมก็น้อยใจ เจ้านายพูดจาหยามหมิ่น
 หลังสู้ฟ้า ผมก้มหน้าสู้ดิน ผมเป็นเหมือนนกขมิ้น ร้อนร่ำหากินเรื่อยไป
 ผมนี้เป็นคนยากจน คนจนตกเป็นเบี้ยล่างของคนรวย ความจนผมทน
 ได้ เข้าดำประณามเก็บความซ้ำไว้ในใจ ปากมีก็พูดไม่ได้เพราะเขาเป็นนาย
 ของตน (...)"

(คนใช้ทั่วไป , สัมฤทธิ์ รุ่งโรจน์)

" ลูกเอ๋ยลูกจ้าง โลกเขาสร้างมาไว้ใช้งาน หวานก็ต้องอมขมก็
 จำต้องผ่าน ทรมานเหลือเกิน ทุกข์มาแล้วนานเนิ่น เพราะบังเอิญเกิดมาจาก
 ต้นสายนายก็ดำ ทำซำก็หน้าดำ นี่เวรกรรมไปไม่พ้น บางราย
 นายเจ้าชู้ทำหนูปั่น ต้องทนสู้ชะตา

โธ่เอ๋ยลูกจ้าง มีใครบ้านจะเวทนา รู้ว่าเขาเหยียดหยัน ฉันต้อง
 ทนกับหน้า เช็ดน้ำตา เพราะความจน"

(น้ำตาลูกจ้าง, ชลธิ์ ธารทอง)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า อาชีพลูกจ้าง ถูกเหยียดหยามจากเจ้านาย
 ต้องมีสภาพเป็นเหมือนเบี้ยล่าง ให้เขาดำประณาม และไม่สามารถ
 จะร้องขอความเห็นใจได้ ต้องทนทำงาน เพราะว่าความยากจน" เป็นเพราะ
 เกิดจากสภาพของสังคมสมัยใหม่ที่คนต่างจังหวัดเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯกัน
 มาก

- อาชีพครู

ในเพลงลูกทุ่ง จะกล่าวถึงอาชีพครู ซึ่งเปรียบเสมือน "แม่
 พิมพ์ของชาติ" ซึ่งจะเชื่อมโยงให้เห็นว่า ครูชนบท หรือครูประจำบานั้น
 ให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ห่างไกลความเจริญ อยู่ใน
 ในท้องถิ่นชนบทที่ทุรกันดาร

" แสงเรือง ๆ ที่ส่องประทีปอยู่ทั่วเมืองไทย คือแม่พิมพ์อัน
 น้อยใหญ่ ้อครูไทยในแดนแหลมทอง เห็นอย่ายากอย่างไร ไม่เคยบ่นไปให้
 ใครเขามอง ครูนั้นยังล่ำพองในเกียรติของตนเสมอมา

ที่ทำงานช่างสุดก้นดาร์ในป่าพงไพร ถึงจะไกลก็เหมือนใกล้
เร่งรีบไปให้ทันเวลา กลับบ้านไม่ทันต้องไปอาศัยหลวงตา ครอบครัวคอยทำ
ไม่รู้จะไปอยู่ไหน (...)"

(แม่พิมพ์ของชาติ , วงจันทร์ ไพโรจน์)

"ชีวิตหุดหู่ครูประชาบาล เปรี๊ยะเรือโคยสาร เหมือนสะพานหนอ
ชีวิตครู สอนเด็กให้พากเพียร ให้มีความรู้ ใครบ้างจะเห็นใจครูมาครู
ประชาบาล

บางครั้งครูว่าก็หาว่าร้าย ถูกสั่งให้ย้าย ๆ ไปในถิ่นกันดาร ล่าปาก
ล่าบน ต้องทนแสนทรมาณ ถึงไกลต้องไปเพื่องาน ต้องการสอนเดินให้ดี (...)"

(ครูประชาบาล , ชวนชัย นิมพะวงศ์)

"จบ ป.ก.ศ กลับบ้านช่วยพ่อทำงานสองปี สอบได้บรรจุที่นี่
โรงเรียน อยู่ที่ท้องถิ่นกันดาร แดนดลพงป่าไกลหุไกลตานายท่าน มีอันตราย
รอบด้าน กลัวพวกก่อการร้ายมาจับตัวผ่านไกลซุ่มซนอีกทั้งตำบลอำเภอแสนไกล
โรงเรียนกันพักไม้ไผ่ ฝนตกคราใดน้ำท่วมไปทั่ว ต้องทนหนาวสิ้น หุงงาน
ก็เห็นแก่ตัว ครูใหญ่เขาอยู่เหนือหัว ถ้าเห็นแก่ตัวจะถูกไล่งาน (...)"

(ตำแหน่งครูน้อย , ประสงค์ ชื่นเย็น)

- อาชีพรับราชการ

ในเพลงลูกทุ่งนั้น อาชีพรับราชการส่วนใหญ่ จะเกี่ยวกับตำรวจ
และทหาร ซึ่งมีตั้งแต่เป็นพลทหาร ทหารเกณฑ์ ไปจนทหาร ตำรวจอาชีพ

- ทหารเกณฑ์

ตามกฎหมายนั้น ชายฉกรรจ์ เมื่ออายุครบ 20 ปี จะต้องเข้ารับราชการตรวจเลือก เข้าเป็นพลทหาร ประจำทหาร กองประจำการ เพื่อรับใช้ชาติ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "จับใบแดง" ซึ่งบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทหารเกณฑ์ ได้มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกันในด้าน "การรับใช้ชาติ ย่อมมาก่อนความรัก" ซึ่งชายหนุ่มต้องไปเป็นพลทหาร รับใช้ชาติ ในขณะเดียวกัน ก็ต้องจากสาวคนรัก สิ่งเดียวที่ทำได้ก็คือ การสัญญากับสาวคนรักว่าเมื่อถึงครบกำหนดเกณฑ์แล้ว ได้ปลดประจำการจะกลับมาหาคนรัก ดังนั้นเพลงลูกทุ่งในลักษณะนี้จึงเป็นการบอกข้อมูลข่าวสารเรื่องการเกณฑ์ทหารไปยังชาวชนบท

" แน่ใจ แน่ใจ ว่าถึงอย่างไรพี่ก็ส่งสาร

แน่ใจ แน่ใจ ว่าถึงอย่างไรพี่ก็กลับบ้าน พี่ไปแค่สองปีกว่า

แก้วตาเจ้าคอยไม่นาน ปลดเกณฑ์พี่จะกลับมา ไม่ให้ขวัญตาคอยนอน

แน่ใจ แน่ใจ ว่าถึงอย่างไรพี่ก็ไปทหาร แน่ใจ แน่ใจ ว่าถึง

อย่างไรก็รับนงคราญ พี่ไปเพื่อรับใช้ชาติองอาจเป็นชายชาติชาฎา (...)"

(ทหารสิ่งแพน , เพทาย ถนอมจิต)

" บ้านเก่าที่เราอยู่ ปีนี้อะลาเพื่อรับใช้ชาติ อายุเกินเฮ่าววัย
ฉกรรจ์ เตரியมตัวรบรับผู้บงอาจ เรียนรบเอาไว้เพื่อรับใช้ชาติ ด้วยใจ
ฉกาจเมื่อถึงเกณฑ์

รักน้องหนักหน่วงตั้งดวงใจ รักชาติยิ่งใหญ่สุดประมาณ พี่ชาย
ชาติทหาร เมื่อชาติต้องการไม่ยอมหนีหน้า ้อ้อช่อมาลี ถ้ารักพี่จงคอยก่อน
(...)"

(ทหารเกณฑ์มาแล้ว , กานต์ การุณวงศ์)

- ทหาร, ตำรวจอาชีพ ส่วนใหญ่จะเป็นตำรวจ และทหารชั้นผู้น้อยที่ต้องไปเสี่ยงภัย ตามชายแดนประเทศไทย ต้องจากบ้านจากคนรักมาเปรียบดังมีห้วงอยู่สองห้วง คือห้วงประเทศไทย ผืนแผ่นดินไทย ห้วงที่สองคือห้วงบ้านห้วงสาวคนรักที่อยู่ข้างหลัง

" ต.ช.ด ย่อมาจากตำรวจชายแดน นื่องเอี้ยล่าบากเหลือแสน มาอยู่ชายแดนที่ไกลแสนไกล มาป้องกันเขตรักษาประเทศแดนไทย นอนกับดินนอนกินกับทราย ล่าบากเพียงไหนก็จะทน ลงจากคอยเขาให้พักผ่อนเพียงเจ็ดวัน เดินผ่านกระท่อมริมธาร ขอน้ำกินกันเกิดหน้ามล นื่องจงเห็นใจ ตำรวจไทยที่มาทุกคน ถ้านื่องไม่ดำว่าเป็น ขออยู่ด้วยคนกับสาวชาวคอย (...)"

(ต.ช.ด. ขอร้อง , ยอดรัก สลักใจ)

" ฟัง ต.ช.ด. น.ป.พ. อยากร้องไห้ อยู่ป่าเขาลำเนาไพร ขอร่วมตายกับ ต.ช.ด จากคอยไปลับ คงไม่กลับแล้วหนอ ได้ข่าวว่ามีคู่คลอทั้ง น.ป.พ ให้อยู่เดี่ยวตาย อยากลงจากคอย หรือก็ลงไปแสนยาก น.ป.พ หน้าที่มีมาก ต้องคอยปกปักโศกภัย เห็นแต่หลังคาของบ้านแก้วตา ร้าไร อยากไปหาทบทบาใจ ทั้งไปไม่ได้ได้แต่ยืนมอง"

(น.ป.พ ครวญ, นิพนธ์ ไพรวัลย์)

" มองชายแดนสุดแสนไกล พาใจเศร้าเหล่าทหาร ยามราตรีมีแสงจันทร์ เคยมีเจ้าเคลาเกี้ยวแขน โอ้อยามนี้มีเพียงเพื่อนคอยปลอบเตือนดังเหมือนเป็นแฟน แต่หัวใจห้วงหลังยังรักยังเหนียวแน่น ทหารชายแดนห่างแฟนสุดระทม

น้ำค้างพร่างพรหม ซ้ำลมปนหนาว ยิ่งคิดถึงสาวนอนหนาวทุกคืน
ยามนี้เขอนอน แสนสุขสุขแสน ทหารชายแดนนอนกอดแต่ปืน ถึงชีพจะไร้
ใจยังขึ้นขอยืนสู้จนสิ้นใจตาย แม้ใครลวงล้าอชิปไตย ขอขอมสู้ตายกายก็ขอมพลี”

(ขอมตายที่ชายแดน , เกரியงไกร กรุงสยาม)

” สายลมโขยโปก พัดกระโชก หนุ่มชายแดน นิ่งเขียนจดหมาย
ถึงแฟน อากาศชายแดน แฟนจำหนาวจิ่ง หนาวกันนอน ร้อนก็ทน เพื่อคนอยู่
หลัง ตัวตายชาติยัง ถึงเลือดจะหลังฝังอยู่ชายแดน

” สายลมโขยโปก พัดกระโชก หนาวเย็นทรวงใน ด้วยความเป็น
ห่วงชาติไทย หนาวเย็นเพียงใด ยามไกลห่างแฟน กอนป็นหนูนอนต่างแขน
ทหารชายแดน จดหมายถึงแฟนกันอยู่ทุกวัน (...)

(จดหมายจากชายแดน , สัมฤทธิ รุ่งโรจน์)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่

ในเพลงลูกทุ่งนั้น นิยมที่จะกล่าวถึง สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง
ที่เป็นที่ประทับใจ โดยแต่ละเพลงนั้น จะกล่าวถึงสถานที่เดียวกัน โดยเพลง
จะบอกกล่าวถึงความสวยงามของสถานที่ความประทับใจ เมื่อได้ไปยังสถานที่
เหล่านั้น เกิดความรัก หรือหลงไหลในความงามของสาวสาวในเมืองนั้น ๆ โดย
จะเชื่อมโยงกับสถานที่สวยงาม และขึ้นชื่อของสถานที่นั้น

" กุหลาบเวียงพิงค์ ดอกนี้บ่อมีเจ้าของ เพิ่งแรกแย้มบ่อมี
ไขจอง เป็นเจ้าของครองใจเด็ดคม สังกลิ่นอบอวนยั่วชวนหัวใจไปตามสายลม
เป็นทั่วแคว้นแดนไทยหมายชม สมเป็นกุหลาบเวียงเหนือ

กุหลาบเมืองไหน ที่วันแคว้นในสยาม ยังบ่เทียมเท่าความ
งาม เปรียบดังสาวชาวพิงค์งามเหลือ บ่ได้แต่งเติมเสริมส่งให้ใครหลง
เชื่อ ปากบ่แดงแก้มบ่ได้เจือ บ่ได้เกือคินสอ (...)"

(กุหลาบเวียงพิงค์, วงจันทร์ ไพโรจน์)

" พี่ยังคะนึ่งคิดถึงอยู่ไม่คลาย อีกเจ้าไม่รู้มีวันหน่าย เลื่อมคลาย
อีกจากสาวเหนือ พี่บ่อเคยซี้จู้ เจ้าเลยจิกเตื่อ สาวเอยเจ้าอย่าพึ่งเบื่อ พี่อีก
เจ้าเหนือดวงใจ

พี่ยังคะนึ่ง คิดถึงลำแม่ปิง หัวใจพี่อีกจนจมดิ่ง แม่ปิงรู้ที่อยู่ใหม่
ห้วยละหานธารน่านครเขียงใหม่ สองเสาเคยซิดกิลลี่ ถอดหัวใจฝังในแม่ปิง
(...)"

(พิศवासเวียงพิงค์, ก้าน แก้วสุพรรณ)

" โอ้ เวียงพิงค์ดั่งเวียงสวรรค์ สวยกว่าถ้อยคำเสกสรร ที่
พรรณาเปรียบเปรย แดนไหนอื่นหมิ่นแสนบ่อมั่นได้เลย เข้านี้สุดหาถ้อยเอื้อ
เปรียบเปรยงามนั้นได้หนา หากใครมั่นเที่ยวไปได้เห็นสักครา เขาคงจำติด
ตาตรึงอรามิเคยเลื่อมคลาย

คู่เวียงพิงค์คือปิงสุดงาม สวยอยู่บ่เคยเลื่อมทราม ช่างงามซึ่งใจ
บ่วาย น้ำใสเด่นมองเห็นคนพันหาดทราย ปลายน้อยฝูงกระจาย อยู่ในธารา
น่าชม ช่างพาฝันงามชวนฉิ้นชื่นชม ฉิ้นพลอยคลายความโศกตรม นิ่งชมน้ำปิง
สุขใจ (...)"

(นิราศเวียงพิงค์ , กุล ทองใจ)

" (...) โอบอุ้มพริ้มดังหนึ่งคันศร สรรพวงศ์สะอากพริ้วอ่อน ดังนางอัปสร ลาวัลย์ ลอยโคมมาในลำห้วยนั้น พลิกร่างบังผาเงินพลัน แลเห็นทรวงนั้นอันอวบชวานาล โอบป่าช่างเจ้าเอ๋ย เพิ่งเคยได้ไปครั้งเดียว หัวใจโน้มเหนียวรัญจวน เพียงได้เห็นเสมือนเป็นบุษยักษชวน ใจฉันปั่นป่วนเมื่อหวนคิดถึงป่าช่าง

ลาแล้วเมืองแก้วในฝัน พบกันชั่วพลันแล้วจาก ไม่ทันฝากรักนวลนาง คงเหลือเพียงแต่ความอ้างว้าง เพื่อครุ่นคิดถึงนวลนาง มนต์รักป่าช่าง ฝังจิตมิคลาย"

(มนต์รักป่าช่าง , สุรพล สมบัติเจริญ)

" (...) ป่าช่างซาบซึ้งตรึงใจฝังอยู่ แล้วใครเล่ารู้คิดให้ดีเกิดนาง เช่นชมชานมาเพื่อเพียงมาพิศร้าง โอน้องป่าช่างซึ้งใจน่าชม

รู้แล้วใจนางป่าช่างคนงาม นุชน้องนงรามงามนำภิรมย์ ฝิวสาวงามข้าผมดำตากลม สวสสมคำอ้างสาวป่าช่างใจไล

ป่าช่างแห่งนี้เคยมาครั้งก่อน เสียซึ่งเราร้อนวอนอุ้ค่าจำใจ เพลินความงามนางเอื้องป่าช่างรักใคร่ แต่แล้วต้องไกลลับลาป่าช่าง"

(สาวป่าช่าง, ปอง ปรีดา)

การดื่มสุรายาเมา

ในเพลงลูกทุ่งได้เชื่อมโยงให้เห็นว่า การดื่มสุราของคนไทยนั้น เป็นที่นิยมกัน ไม่ว่าผู้ดื่มจะอยู่ในลักษณะไหน เนื่องในโอกาสอะไร ไม่ว่า

จะเสิร์ฟหรือสุข ทุกข์หรือสดชื่น วันพระหรือวันสำคัญ หรือแม้กระทั่งวัน
ธรรมดา ๆ ก็ไม่เว้นซึ่งเป็นสิ่งที่ทำร่วมกันระหว่างชาวเมืองและชาวชนบท

" วันตรุษพีไทยก็เมา วันสารทพีไทยก็เมา วันโกนพีไทยก็เมา วัน
โกนพีไทยก็เมา วันพระพีไทยก็เมา วันไหน ๆ พีไทยก็เมา

ปีใหม่พีไทยก็เมา ปีเก่าพีไทยก็เมา โคนจุพีไทยก็เมา พีเมา
กว่าใคร ขึ้นบ้านใหม่พีไทยก็เมา ตกงานพีไทยก็เมา ใต้งานพีก็ยิ่งเมา
เมียดเมียด่าก็เมา เปี้ยแซร์ไม่ได้ก็เมา เปี้ยได้แล้วก็ยังแกร่งไปเมา (...)"

(พีไทยก็เมา, ดาวใต้ เมืองตรัง)

" เอนกายพิงเสา กันหน้าเราจะยิ้ม ไม่พิงแล้วหัวมันทิ่ม เพราะ
เราอืมสุรา ทั้งปีมีเรื่องให้เมา สุขเสิร์ฟมาได้ละหว่า ลูกได้ปริญญาก็เอา
สุรามาดื่มฉลอง น้องเมียตั้งท้องก็ต้องเมา เมียบ่นก็ดื่มสุรา ครั้นเมียแข่งด่า
อวะกินเหล้า ทั้งบ้านพ่อตาแม่ยาย ดิดเหล้าหัวส่าย ไม่เมาก็ต้องเมา (...)"

(จำใจเมา , วิเชียร คำเจริญ)

บางครั้งการดื่มสุรา เพราะว่าเกิดจากความผิดหวังจากความรัก จึง
หันมาหาสุรา

" ในโลกนี้ไม่มีหัวใจใครแน่นอน หญิงร้ายชายร้อน ยอกย้อนกันปั่น
ปลิ้นปล้อนหลอกลวงกันเวี่ยนวน ฉันจึงเกลียดคนมารักเหล้าสุรารามู โอ้อเหล้า
จำไหนลองยิ้มหน่อยซิ ยิ้มขี้ยิ้มขี้มานาน ๆ อย่าด่วนใจดำทำร้ายคาญ ฉันจะ
แต่งงานกับเธอได้แสงเดือน (...)"

(เหล้าจำ , สุชาติ เทียนทอง)

" ความรักของเจ้ามันไม่เท่าความเมาของพี่ พอได้คืนแล้วลืมพี่ใช้ใหม่
น้องคิดคืนแล้วหรือถึงมีแฟนใหม่ ลืมพี่ได้ พี่เสียใจ จึงกินเหล้า

ความรักของเจ้ามันไม่เท่าความเมาของพี่ เรื่องนารีเห็นจะต้องพัก
เมาเหล้าดีกว่าเมาสุราดีกว่าเมารัก ขอมเป็นผู้ชายออกหัก มอบความรักให้กับ
น้ำเหล้า (...)"

(เมาเหล้าดีกว่าเมารัก, ศรีเทพ ศรีทอง)

" กินเหล้าแล้วข้าวไม่อยากกิน เห็นหน้ายุพินแล้วพี่ไม่อยากจะมอง
ข้าวสุรา น้ำตาพี่น้อง ไม่รักนี่น้อง พี่ต้องข้าวใจ

กลุ้มใจพี่ใช้สุรา ถึงเมาหนักหน้าพี่พอกทไว นื่องทำพี่ข้าหัวใจ กิน
เหล้าเข้าไป จะได้หายกลุ้มเอง (...)"

(อ้อมเมา , ชาตรี ศรีชล)

ความบันเทิงของชาวไร่ชาวนา

สิ่งที่พบได้ในบรรยากาศแบบชนบท ที่แสดงออกถึงความบันเทิง
ของชาวไร่ชาวนาได้แก่ งานวัด ซึ่งภายในงานจะมีการแสดงมหรสพหลาก
ชนิด ได้แก่ ดนตรี โขน ลิเก รำวง ฯลฯ ซึ่งเอกลักษณ์ของงานวัด จะมี
เสียงกลองยาว เสียงเพลง เสียงโขนฉาบ ขยายออกไมโครโฟน ออก
เครื่องขยายเสียงดังลั่น และบรรยากาศเหล่านี้ได้ถูกกล่าวถึงในเพลงลูกทุ่ง

" จักจั่นจอบแจขามเย็น หัวใจเต้นไม่เห็นอนงค์ ดวงตะวันลับ
ทิวไม้ลง ชะมวงเท่งมวงจะไปรำวงสักหน้อย

เสียงแตรเป่าบรรเลงดนตรี งานวัดเขามีข้างสนุกไม่น้อย
รับจัดแจงแต่งกายไม่รอคอยยืนเปิดใจลอย ประเดี๋ยวไม่ได้รำวง

เครื่องชยายเสียงจ๊อกแจ๊กจ๊อแจ ฉันทายดาแลมองหาโคมของ
โอยยอดหญิงตัวหนึ่งแม่ควักงักงัก เข้ามารำวง อย่าให้ฉันทายคอเก้อ (...)"

(รำวงหาคู่, สุรชัย สมบัติเจริญ)

และสิ่งบันเทิงรื่นเริงใจของชาวชนบท ชาวไร่ ชาวนา อีกประเภท
ก็คือ วิทยุทรานซิสเตอร์ ซึ่งชาวไร่ชาวนาที่มีรายได้น้อย แต่สามารถซื้อหา
มาฟังกันได้ และวิทยุทรานซิสเตอร์นี้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสาร
ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งความบันเทิงให้แก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

"ฉันเป็นชาวนาหน้าตาเข่อ ฟังทรานซิสเตอร์ก็พอใจ ไปไหนก็
เอาไปด้วย ขึ้นเขาลงห้วยก็เอาไป ฟังเพลงลูกทุ่งบ้านนา (ซ้ำ) เขาว่าเรา
บ้าซึ่งเขาอะไร

บ้านนาไม่โก้สเตรโอไม่มีใช้ ถึงมีก็ไม่สน เปิดแต่เพลงสากลฟุตพิด
ฟอร์ไฟว์ พวกฉันทายบ้านนา ชอบทรานซิสเตอร์ลูกทุ่งไทย

เสียงควายไถนาเกี่ยวข้าว เปิดฟังกันก้าวสบายใจ คุณพ่อฉันชอบ
ฟังข่าว ฉันกับพี่สาวไม่สนใจ ฟังเพลงลูกทุ่งบ้านนา (ซ้ำ) บางทีก็บ้าฟังไป
ร้องไป (...)"

(อีสาวทรานซิสเตอร์, อ้อยทิพย์ ปัญญาธร)

" (... พอดีจากนอนก็ทำนาทำไร่ ฟังเพลงกันไป สุขใจใน
จังหวัดกลองยาว หนุ่มทำไร่นา สาวมาช่วยหอบช่วยขน ก็เรามาจน ๆ จึงฟัง
เพลงหายเศร้า ทรานซิสเตอร์ตั้งอยู่บนคันทนา เฮฮาในพวกหนุ่มเฮฮา

ยานเย็น ๆ ตะวันเริ่มเบนจะลับทิวข้าว เลิกงานช่วยกันฟุ้งข้าว
หนุ่มสาวกลับสู่เคหา แยกไกลจวงควาย สะพายเครื่องไปกลับเรือน เปิดเพลง
คอยเตือนให้ขวัญเรือนอยู่คู่ข้าวกล้า ใครจะล่อให้เงินให้ทอง นวลน้องอย่าได้
ลืมนานา"

(ขวัญใจช้วนานา, สดใส ร่มโพธิ์ทอง)

" บ้านนาทุ่งสูง บ่าหาบกระบุงลยุณา ภาษาไทยเดิมท้องตลาด
ฟุ้งวิทย์ เอ.เอ็ม มิ ได้ขาด มีวิทย์ราคาร้อยกว่าบาท บ้างฟังในกระจาด บ้าง
ก็พาดขอบกระบุง

อยากมีสุขใจ ก็เอ้อมมือไปหมุนเข็ม เปิดเอเอ็ม ฟังเพลงลูกทุ่ง
ยามไถเราไถทำไปด้วยใจมุ่ง อาหารพอหามีกินทั้งปลาทั้งกุ้ง ผักเป็ดยักขี้กิ้ง ทั้ง
ปลาร้าปลาเค็ม (...)"

(สาวเอเอ็ม, พุ่มพวง ดวงจันทร์)

2. การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกกรุง

ในด้านการเชื่อมโยงเพลงลูกทุ่งกับเพลงลูกกรุง เป็นการทำให้
เพลงลูกทุ่งมีความทันสมัย เพราะจะได้มีเนื้อหาเพลงที่ใกล้เคียงกับเพลง
ลูกกรุง ในขณะที่ในเมืองนิยมเพลงที่มีเนื้อหาเช่นไร เพลงลูกทุ่งก็ต้องมี
เนื้อหาเป็นอย่างนั้น เพลงลูกทุ่งบางเพลงมาก่อนเพลงลูกกรุงสมัยใหม่หรือที่
เรียกว่าเพลงป๊อป ดังนั้นเมื่อมีเพลงป๊อปที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกับที่เพลงลูกทุ่ง
เคยทำออกมา ทำให้เพลงลูกทุ่งเพลงนั้นยังทันสมัยอยู่

เพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงมักจะมีเนื้อหาเชื่อมโยงกัน ใน
ด้านสถานที่ ความทรงจำและความรัก ตัวอย่างเช่น ในเมืองเหนือ

เพลงลูกทุ่ง เพลงคนใต้ใจซื่อ และเพลงสาวเหนือเปื้อนรัก
เพลงลูกกรุง เพลงสักขีแม่ปิ้ง

ทั้งสามเพลงนี้มีเนื้อหาเชื่อมโยงกัน ดังนี้ เพลงคนใต้ใจซื่อ และ เพลงสาวเหนือเปื้อนรัก เป็นเพลงร้องแก๊กัน บรรยายถึงความรัก ที่ชายหนุ่ม เมืองใต้มีต่อสาวเหนือ เป็นเพลงในเชิงโต้ตอบ เกี้ยวพาราสี ส่วนเพลงสักขีแม่ปิ้ง ก็มีลักษณะเดียวกัน แต่เป็นเพลงเดี่ยวร้องคู่ ในทำนองเกี้ยวพาราสี ในด้านที่คนใต้จริงใจต่อสาวเหนือ แต่สาวเหนือไม่เชื่อหน้าคำ กลัวว่าคนใต้ จะพูดไม่จริง จึงขอให้ฝ่ายชายให้คำสัญญา ปรึกษาผู้ใหญ่มาจัดการแต่งงาน

" เมื่อพี่ได้มาเวียงเหนือ งามเหลือจริงแม่ขวัญอ่อน ไซเจ้ามา ด่วนตัดรอน ฟังคำพี่ก่อนอย่าร้อนร่วมใจ คนใต้ใจซื่ออย่างนี้ คนดีน้องเกรง ไปได้ คนใต้ไม่เคยหลอกใคร คนใต้ไม่เคยหลอกใคร น้องจงเชื่อใจพี่หน่อยคนดี

ตัวพี่ไม่เคยมีน้อย ใจน้อยจริงนะน้องพี่ รักเจ้าเทียบเท่าชีวี รัก เจ้าเทียบเท่าชีวี เชื่อคำของพี่เถิดแก้วตา

พี่รักจริงพี่ไม่ทอทั้งเจ้าหรือภรรยา จะหาผู้ใหญ่มา จะหาผู้ใหญ่มา น้องจงตั้งตารอคอยพี่มาเวียงเหนือ

(คนใต้ใจซื่อ , สุรพล สมบัติเจริญ)

"ข้าเจ้าสิเบื้อแล้วหนอ บ่ขออีกชายคนใต้ สร้างบาปประทับหัวใจ สาวเหนือร้องไห้มาแล้วเท่าไร เมืองใต้ผู้ชายปากหวาน ดั่งน้ำตาลหดย้อย ข้าเจ้าบ่อยากเป็นน้อย ข้าเจ้าบ่อยากเป็นน้อย หลอกให้หลงคอยบ่กลับคืนมา

ข้าเจ้าบ่เจ้ออีกแล้ว กลัวแล้วผู้ชายเมืองใต้ คำพูดบ่ได้ออกจากใจ คำพูดบ่ได้ออกจากใจ ข้อยเจ้อบ่ได้หรือพี่เจ้า

หากพี่รักจริง พี่อย่าทอดทิ้งข้าเจ้าเลขหนา ปรึกษาผู้ใหญ่มา ปรึกษาผู้ใหญ่มา ข้าเจ้าตั้งตารอคอยพี่มาเวียงเหนือ"

(สาวเหนือเปื้อนรัก, ผ่องศรี วรนุช)

ชาย: โอ้กุศลคลี่มาพบเจ้า ใจพี่ยังร้อนผ่าว ความรักมรุมเร้าคลั่งไคล้

หญิง: น้ำคำรักของคนเมืองใต้ จะจริงแท้แค่ไหน สาวเชียงใหม่ครวญไครถวิล

ชาย: ซ้ำสลาย ยังไม่คลายรักเจ้า

หญิง: จริงตั้งใจหรือเปล่า หวันเกรงเคลือบเอาที่ล้น

ชาย: รักจริงเพียงหัวใจแต่ดิน ไม่วายวันถวิล มีสิ้นความรักได้เลย

หญิง: น้ำบิงล้นฝั่ง

ชาย: ดั่งรักพี่เปี่ยมฤดี แล้วเจ้าเอ๋ย

หญิง: แล้วคงละลายไม่เหมือนเอ๋ย

ชาย: โอ้ทราชมะยมิเคยแห่งหน้า

หญิง: หน้อยเถิดนะ คงไม่เห็นหน้า

ชาย: ถ้าพี่เป็นเหมือนว่า วานน้องฆ่าให้ตาย

หญิง: สาบาน

ชาย: จะสาบานก็ได้ หากความรักสลาย ขอตายในสายแม่บิง

ชาย: รักกันหวานชื่น

หญิง: เกรงชมชื่นชื่นกลับขังข้าวอกหญิง

ชาย: น้องควรรู้ใจ พี่ทุกสิ่ง เช่นแม่บิงรู้จริงใจพี่

หญิง: หน้อยจะคร้าน นานกลับกลายหายชื่น

ชาย: พี่ไม่ไปไหนอื่น จะขอชื่นรักอย่างนี้

หญิง: อ้ายตาย อายเขาบ้างซิพี่

ชาย: จวบฝากรักสักที พร้อมไว้เป็นสักขีแม่บิง

(สักขีแม่บิง, เพลงคู่สุนทราภรณ์)

ทางด้านเพลงที่เกี่ยวกับสถานที่ ซึ่งเป็นสถานที่แห่งความหลัง ยัง
 ฝังใจนั้น ทั้งเพลงลูกทุ่ง และเพลงลูกกรุง ต่างก็มีความหลังฝังใจในสถานที่ที่
 เคยไป เช่น

เพลงลูกทุ่ง : เพลง สาวป่าช้า

เพลงลูกกรุง : เพลงป่าช้ากลางใจ

ทั้งสองเพลงนี้ มีบรรยากาศของสถานที่เหมือนกัน คือป่าช้าและ
 เนื้อหาเชื่อมโยงกันในลักษณะพูดถึงการไปหลงรักสาวป่าช้า แต่ไม่สมหวัง จึง
 เก็บเอาภาพป่าช้าที่เคยไปมาฝันถึง มาคิดถึงด้วยใจคร่ำครวญ อาลัยหา ที่
 เป็นสิ่งย้ำเตือนในหัวใจ

" ป่าช้าแห่งนี้เคยมาครั้งหนึ่ง ฝังใจซาบซึ้ง เสียงซึงป่าช้าซ่อน
 ทรวง คินเพ็ญเดือนพราว ดอกทองกวาวพริ้วร่วง แสนรักแสนห่วง ห่วงน้อง
 ป่าช้า

ป่าช้าซาบซึ้งตรึงใจฝังอยู่ แล้วใครเล่าคิดดูให้ดีเถิดนาง เช่น
 ชมชานมา เพื่อเพียงมาพิศร้าง โอน้องป่าช้าซึงใจนำชม

รู้แล้วใจนางป่าช้าคนงาม นุชน้องนงรามงามนำภิรมย์ ผิวสาว
 งามช้า ผมดำตากลม สวยสมคำอ้างสาวป่าช้าใจไล

ป่าช้าแห่งนี้เคยมาครั้งหนึ่ง เสียงซึงเร้าร้อนวอนอุ้คำจ๋าใจ
 เพลินความงามนางเอื้องป่าช้ารักใคร แต่แล้วตองไกลลับลาป่าช้า"

(สาวป่าช้า, ปอง ปรีดา)

" ไร่ป่าช่างสร้างรอยฝังใจ จากมาไกลหัวใจอาวรณ์ สุขที่เคย
หวังเชยมาก่อน ต้องพรากจร เพราะเจียมเหลือจน ดินป่าช่างสร้าง
ความ ฝันปอง จากคู่จอมองใจทุกซอกน ห่างเพียงตัว หัวใจเวียนวน อยู่ข้างคน
รักครองน้องนาง ลากลับฝากใจถึง ของรักยื่นอย่าเลือนลาง ฝันอชบญุโน้มนำ
จึงจำห่าง ห่างป่าช่าง รักนางในฝัน ภาพป่าช่างอยู่กลางหัวใจ ดังเยื่อใยรัด
ใจพิ้วพัน ถิ่นทองกวาว หนาวใจจำมั่น ไม่มีวันหลงลืมป่าช่าง

(ป่าช่างกลางใจ, ชรินทร์ นันทนาคร)

เพลงลูกกรุงบางเพลง มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับเพลงลูกทุ่งในด้าน
พรรณนาให้เห็นความงาม ของชนบท อย่างเพลง ลูกทุ่ง

เพลงลูกทุ่ง : เพลง ช่อทิพย์รวงทอง

เพลงลูกกรุง : เพลง ทุ่งรวงทอง

ทั้งสองเพลงนี้ กล่าวพรรณนาถึงความงดงามของท้องนา ยามเมื่อ
ข้าวออกรวง ข้าวสุกเป็นสีเหลืองทองอร่าม และมีการออกอ้อนฝากคำรักของ
ชายหนุ่มต่อหญิงสาว

" รุ่งแล้วอรุณอ่อนไฉน แสงส่องทั่วคันทนา อร่ามงามตา ช่อทิพย์รวง
ทอง ชูช่อเหลืองประเทืองงามผ่อง ดั่งหนึ่งน้องพญานารีโพสพเทวีเจ็ดจัน

รุ่งทิพย์รวงทอง ฝีม่องเหมือนเช่นได้เห็นอนงค์ ยืนอวดเอวองค์
อ่อนช้อยลาวัณย์ งามดุจฟ้าเทวามาปั้น ดั่งสวรรค์ประทานนางมา เมื่อฟ้า
สีทองอภัย

รวงทองย่นต้นเหมือนคนใจเดียว รอดูเก็บเกี่ยวแห่งนครอเดียว
เกี่ยวไป สาวเอ๋ยแม่มีวเฉยเมยไม่มองใคร ให้พี่เก็บเกี่ยวเจ้าไปสู่ยังฉางใน
หทัยรักพี่

ข้อพิพาทรวงทองที่ฟ้องน้องยิ่งกว่าหญิงใดใด จะเก็บเกี่ยวไว้ไปเป็น
ขวัญชีวิต เป็นข้อพิพาทในดวงใจที่ รวงทองนี้ปราณีให้เคียวเกี่ยวน้องไว้ครองคู่เธอ"

(ข้อพิพาทรวงทอง, สมยศ ทัศนพันธ์)

" ท่งเอ๋ยท่งรวงทอง เห็นข้าวออกรวงน้ามอง ดุจแสงดวงสีแห่ง
ศรัทธา พี่มาได้ยลนฤมณวลน้องบ้านนา ถึงจะสวยตามประสา ก็โสกาเหนือ
กว่านางใด

ท่งเอ๋ยท่งรวงทอง น้าเปี่ยมอยู่เต็มฝั่งคลอง เช่นพี่รักน้องเปี่ยม
ฤทัย สะพานเชื่อมคลอง เหมือนพี่กับน้องเชื่อมใจ ถึงอยู่แสนไกลแค่ไหน
เชื่อมหัวใจให้สมปอง

พี่เขียนถึงถิ่น น้องเอ๋ยอย่าหมิ่นน้ำใจเพื่อนใหม่จะหมอง ขออยู่ขอ
ตายจนวันสุดท้ายกับน้อง ให้ท่งรวงทองนี้เป็นเจ้าของเรือนตาย

ท่งเอ๋ยท่งรวงทอง แม้นหากขาดพี่ขาดน้อง ท่งรวงทองก็หมด
ความหมาย พี่มาจากกรุง หมายถึงมาหาเพื่อนตาย รับปากกับพี่ได้ไหม โอ้
ขวัญใจ ท่งรวงทอง"

(ท่งรวงทอง, ชรินทร์ นันทนาคร)

ในเพลงลูกกรุงสมัยใหม่ หรือที่เรียกว่า เพลงป๊อปนั้น มีบาง
เพลงมีเนื้อหาเชื่อมโยงกับเนื้อหาในเพลงลูกทุ่งด้วย แต่การใช้สำนวนภาษา
จะต่างกัน ตัวอย่างเช่น

เพลงลูกทุ่ง : เพลง กระแซะเข้ามาซิ

เพลงป๊อป : เพลง อีกันตินิ่ง

ทั้งสองเพลงนี้ มีเนื้อหาเชื่อมโยงกัน ในด้านความต้องการที่อยาก
จะให้ผู้ชายคนรักเข้ามาอยู่ใกล้ ๆ แต่ลักษณะของการใช้คำนั้นแตกต่างกัน
เพลงกระแฉะเข้ามาซิ นั้นใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมา มีลักษณะเนื้อหาค่อนข้าง
วาทพจน์ มีการใช้คำที่แสดงการติติง และยั่วชวนฝ่ายชาย ในขณะที่เพลง
อีกนิตินึง นั้น ใช้คำที่มีลักษณะอ่อนหวาน นุ่มนวล

" *เขยิบ เขยิบ เขยิบ เข้ามาซิ กระแฉะ กระแฉะ กระแฉะ
กระแฉะ เข้ามาซิ

หากว่าคุณรักปิดดวงใจปอง แต่คุณมัวนั่งมองฉันก็ขอดี ใกล้เข้ามาดิ
ติดเข้ามาซิ ถ้าจะรักสาวต้องก้าวไกล ลูกกระท้อนหนา ถ้าจะให้หวาน
ค่อย ๆ ทบรับทานหวานขึ้นมาได้ หากว่าชอบฉัน หมั้นมาเอาใจ จะไปไหนลูกไก่
ในกำมือ (*)

มาดก็น่าล้น หุ่นก็แจ่มแจ้ว เชื่องดังแมงม่วงนอนในกุฎี ให้คนมือแป
ชูดมะพร้าววนิ บิบกระที่เมื่อไรจะได้มัน ก็ตัวรักเขา ฝ้าแต่มองตา ห่างตั้ง
วาสองวา โถยยังขาสั่ง เกิดมาเป็นชาย ถ้ามัวอายุกัน อีกกี่วันจะได้เจ้าจะใช้แดง (*)"
(กระแฉะเข้ามาซิ, พุ่มพวง ดวงจันทร์)

"เบียดเข้ามาซิเฮอ เข้ามาใกล้กันอีกสักหน่อย อีกนิตินึง เอ้ย
แต่คำซึ้งซึ้ง และแสนดี ที่มีแต่ความหมาย ให้รักในดวงใจ มีแต่ความ
หวานชื่น ทุกวันคืนมีแต่ความซึ้งใจ จะรักตลอดไป นานเพียงไหนก็ไม่เปลี่ยน
เบียดเข้ามาซิเฮอ เข้ามาใกล้กันอีกสักหน่อย อีกนิตินึงเดียว เห็นยว
ดวงใจเล็กเล็ก จากสองเราเข้ามาผูกไว้ ให้รักในดวงใจ มีแค่เราสองคน
ไม่กังวลใครจะมาสนใจ จะรักตลอดไป นานเพียงไหนก็ไม่เปลี่ยน โออ่อนมันมาก
มาย เมื่ออยู่ใกล้ใกล้เฮอ จะเพื่อไปแสนนาน เมื่อใจแนบใจ เรื่องใดใด
ไม่สำคัญ ก็ฝันเป็นของเรา"

(อีกนิตินึง, ศรีณยา ส่งเสริมสวัสดิ์)

เพลงลูกทุ่ง : เพลง อ้ออ้อ!...หล่อจัง

เพลงป๊อป : โอ้โฮ...เฮ!

ทั้งสองเพลงนี้ มีเนื้อหาเชื่อมโยงกันในด้านที่เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหญิงสาวที่หลงใหลในความหล่อของชายหนุ่ม แต่ต่างกันตรงที่เพลง อ้ออ้อ!...หล่อจังนั้น แสดงให้เห็นถึงความใจกล้าของฝ่ายหญิง ที่ไม่เพียงแต่นึกชมนึกชอบความหล่อแต่มีจินตนาการว่า อยากจะอยู่ใกล้ชิด โดยใช้คำแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย ส่วนเพลงโอ้โฮ...เฮ! นั้น เพียงแต่แอบหลงชอบฝ่ายชายเฉย ๆ

" อ้ออ้อ...หล่อจัง อะฮ้า...หล่อจริง คู่ใครนะนี่เป็นบ้า นี่แค่ มองสบตา ห่างกันตั้งสี่วา อะฮ้า... ใจหายวาว

อ้ออ้อ...แท้จริง อะฮ้า...บิกบิน น่าชื่นคล่องแขนขนาคู่ท่าทาง สุกภาพ โสดใช้ไหมอยากทราบ งาม...ชะดีไหมเรา

วงแขนกล้ามเป็นมัด ๆ อู้น่าจะกัดแขนเล่นเบา ๆ นำกระชิบ เบียดกายกระแฉะ แล้ววางมือแหมะไว้บนหัวเข้า อยากกระชิบเบา ๆ ว่า ตอนนีเเหงาใจจังเลย

อ้ออ้อ...หล่อจัง อะฮ้า... มาดแมน นี่แฟนของใครกันเออส์ ถ้า พ่องามทราชมเชย โຈทก่ไม่มีเปิดเผย จะนั่งเข้าเกยคุดด้วยทั้งคืน"

(อ้ออ้อ!...หล่อจัง, พุ่มพวง ดวงจันทร์)

" โตจนปานนี้ ไม่เคยพบเคยเจอ พอมาได้เจอ ในหัวใจเป็น ป่วนป่วน ใคร ๆ ที่มองก็คงจะเห็นตรงกัน อย่างเขานี้ละมั้ง ที่คนเขาเรียก

ว่าสุดหล่อ หล่อจริง ๆ ดูยังงี้ก็ดี เจอะอย่างนี้ ถือเป็นบุญแก่สายตา แค่ว่า
เพียงเห็น ตัวเรานั้นก็เริ่มซาต้องกินยาครอบงำอารมณ์ไว้ เห็นกันไม่เท่าไร
หัวใจก็เต้นถี่ ก็ล่าชะไม่มี โอ้โฮเฮะ เนียบไม่มีที่ติ อย่างงี้ใครก็ต้องมอง ได้
เห็นเป็นต้องร้องโอ้โฮโฮเฮะ ดูการแต่งตัว ก็ไม่เหมือนใคร ๆ ไม่รู้นาน
แค่ไหน เวลาที่ใช้แต่งหล่อลีลาที่ขึ้นที่เดิน ก็เหมือนคนชาย อย่างงี้ใช้ใหม่ทีคน
เขาเรียกว่าสุดหล่อ สร้างบุญแบบไหนก็ไม่รู้ ยิ่งดูยิ่งหล่อ แค่ฟอร์มก็เหลือจะ
เกินพอ เกิน เกิน เกิน พอเหลือเกิน"

(โอ้โฮเฮะ, อรพรรณ พานทอง)

เพลงลูกทุ่ง : เพลงสุดท้ายก็กรวดน้ำ

เพลงลูกกรุง : อุทิศให้

ทั้งสองเพลงนี้มีเนื้อหาเชื่อมโยงในลักษณะ การเสียสละประชดประชัน
ฝ่ายชาย โดยที่ฝ่ายหญิง จะทำบุญ อุทิศส่วนกุศลไปให้กับความไม่ดีของฝ่ายชาย
ที่ทำให้ฝ่ายหญิงต้องเจ็บช้ำ

" ทุ่มกายทุ่มใจให้เธอไม่เว้น หวังให้เธอเป็นผู้นำครอบครัว นรก
สวรรค์ไม่กลัวมอบตัวให้เธอกำชะตา

แรก ๆ ก็คิดว่าชีวิตเรา พบแล้วพระเจ้าผู้เมตตา ชรรมะ ชัมโหม
หนักหนา มดยังไม่กล้าฆ่าแกง

เพียงไม่นาน เหตุการณ์ก็วน คราหนักบุญ ของเธอก็มาเปลี่ยนแปลง
คนไม่ฆ่ามด กลับเป็นคนคดอย่างแรง เห็นเลยจะแจ้งนี้เธอฆ่าฉัน

ก่อนเคยสวดมนต์อวยพรให้เธอ ตอนนั้นพอเจอหน้าเธอจับปล้น สวดมนต์
ให้เธอเหมือนกัน มิใช่อวยพรนะนั่น แต่ฉันกรวดน้ำให้เธอ"

(สุดท้ายก็กรวดน้ำ, พุ่มพวง ดวงจันทร์)

" จะหยุดตรงนี้ ก็พอแต่ตรงนี้ จะหลบจะหนีคงไม่ตาม ไม่ห้ามกัน
ที่ให้กันไว้เธอได้จากตัวฉัน หรือว่าเธอต้องการเพียงเท่านั้นก็จะไป

ก็จะได้รู้ เธอต้องการแค่เพียงนั้น แต่กับตัวฉัน คิดว่ารักมันยิ่งใหญ่
และสิ่งดี ๆ มีให้เธอมากมาย แต่ฉันคงจะไป เพราะความเข้าใจเธอไม่มี
อะไรอะไรที่เคยให้ไป ก็คงยอมให้ได้ไปเพียงเท่านั้น ทำบุญทำทานให้เธอ
แล้วกัน ค่าตอบแทนที่ทำกันให้เจ็บใจ

อุทิศให้กับคนที่ทำให้ใจต้องเจ็บช้ำ คงอุทิศ ให้กับคนที่ทำให้ใจ
ต้องร้าวราน

อุทิศให้กับคนที่ทำให้ใจต้องเจ็บช้ำ ก็คงอุทิศให้กับคนที่ทำให้ใจ
ต้องพิการ"

(อุทิศให้, เสาวลักษณ์ ลีละบุตร)

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับสิ่งอื่น ๆ ได้แก่

การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับสิ่งอื่น ๆ สามารถแยกออกได้ดังนี้

3.1 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับ บุคคลสำคัญ บุคคลที่มีชื่อเสียงของประเทศ เป็นการบอกข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นที่รับรู้ร่วมกันระหว่างเมืองและชนบท

3.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับเหตุการณ์สำคัญของประเทศ เป็นการบอกข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นที่รับรู้ร่วมกันระหว่างเมืองและชนบทและจากเมืองไปสู่ชนบท

3.3 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับฮีโร่รถยนต์ที่เป็นที่นิยม เป็นการบอกถึงความทันสมัยในด้านยานยนต์ของคนในเมือง

3.4 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับวรรณคดี นิทานพื้นบ้าน ตำนาน เป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมหลวงกับวัฒนธรรมราษฎร์ และบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ

3.5 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางพุทธศาสนา เป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมหลวงกับวัฒนธรรมราษฎร์และบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ

3.1 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับบุคคลสำคัญ บุคคลที่มีชื่อเสียงของประเทศ

3.1.1 สถาบันพระมหากษัตริย์

คนไทยนั้น เคารพต่อองค์พระมหากษัตริย์ มาตั้งแต่ในอดีตในสมัยสุโขทัยนั้น องค์พระมหากษัตริย์เปรียบเสมือนบิดา ดังระบบการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ในสมัยต่อมา ในสมัยกรุงศรีอยุธยา จนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นระบบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งองค์พระมหากษัตริย์ เปรียบเสมือนทวดาที่ได้จัด

หรือแบ่งภาคลงมา ต่อมาเมื่อประเทศไทย เข้าสู่ระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข แต่พระมหากษัตริย์ไทย ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ซึ่งประชาชนชาวไทยทุกคน จะ เห็นได้จาก พระราชกรณียกิจ ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านพิธีการ เศรษฐกิจ การปกครอง สังคม โครงการในพระราชดำริต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาประเทศ ชาติ และประชาราษฎร์ ดังนั้น องค์พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นที่รักเคารพ และจงรักภักดีแต่บรรดาพสกนิกรทั้งหลาย ดังนั้น เพลงลูกทุ่ง จึงได้กล่าวถึง ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้

" เราเกิดเรากินบนแผ่นดินรุษขวาน มีพ่อเดียวกันทุกบ้านเราเรียก ท่านว่าพ่อสยาม ได้บารมีคุ้มเกษิ์ลูกไทยทุกนาม ควรหวังดังของต้องห้าม พ่อ สยามพระยิ่งใหญ่

พระพ่อชาวไทย เป็นหลักชัยชีวิต พ่อมีเมตตาในจิต สยามลูกผิ ด พ่อยังอภัย แดดลมนโหนดาม พ่อสยามไม่เคยท้อใจ เทียวงามทุกซุ่สุขลูกไทย หน้หัวใจใครเท่าพ่อเรา

พ่อน่าสยาม ข้ามสู่ประตุสุขสันต์ ลูกไทยพร้อมใจยึดมั่น เทอดทรง ธรรมไว้ หนือเกล้า พ่อดีเหลือใจ ลูกไทยอย่าได้หุ่เบา อย่าเชื่อคนยุ คนเป่า พาความเศร้าสู่พ่อของตัว

น้อมเกล้าบูชา ด้วยสัจจาลูกไทย ต่างพวงมาลาน้อยใหญ่ ทูล เกล้าให้พระเจ้าอยู่หัว หากมีดวงภัย ใกล้อมไ้ผู้นำครอบครัว ทัพไทยพลีให้ ไม่กลัว เทอดเหนือหัวคือพ่อสยาม"

(พ่อสยาม, สายันห์ สัญญา)

" ล้นเกล้าเฝ้าไทย ศูนย์รวมใจคนไทยทั้งชาติ ขอภิวาทเบื้อง บาทองค์ภูมิพล ยามใดไพร่ฟ้า ชาวประชายากจน ทรงห่วงกังวล ดั่งหยาด ฝนชะโลมผืนหล้า

ถึงว่าป่าดงหรือไพรพงทรงสู้ตั้งต้น ถึงกายหมองหม่น แดดฝนไม่
 คัดน้ำพา ร่วมสุขร่วมทุกข์ ทุกข์หรือสุขมีมา ทรงแผ่เมตตา ชาวประชาชื่นใจ
 มิ่งขวัญดวงใจชาวไทยทั้งผอง ทอแสงเรืองรอง ผุดผ่องดังร่มโพธิ์
 ใหญ่ พระบารมี เป็นที่ลือชานามไกล ข้าบาทภุมิใจ ล้นเกล้าไทยแห่งวงศ์จักรี
 เหนือยิ่งสิ่งใด เหนือดวงใจชาวไทยรักยิ่ง เหมือนเป็นขวัญมิ่ง
 พักพิงยามทุกข์ภัยมี ชาวไทยแหนหวงยิ่งกว่าดวงชีวิ มั่นใครคิดย่ำยี ใต้ฝ่า
 ธูลีขอพลีชีพเออย"

(ล้นเกล้าเฝ้าไทย, เสรีย์ รุ่งสว่าง)

" ทูลกระหม่อม-สิรินธร พระเทพแห่งเมืองอมร สยามถิ่นงาม
 วิไล อีกพระองค์หนึ่ง ที่ซึ่งแนบจิตชาวไทย ดั่งได้ดวงแก้วแววใส ประดับ
 เมืองไทยไว้อีกหนึ่งดวง

วัยที่ท้านควรสาราญ ทรงหยุดสนุกสนาน มาช่วยรับงานพ่อหลวง
 ดั่งเหมือนเมืองไทยได้รับพระเทพฯ จากสรวง สถิตประทับในทรวง ของคน
 ไทยไว้อีกพระองค์

พระพ่อพระแม่ แห่งไทยทรงให้พระเทพฯ เหมือนส่งหมอบ ให้คน
 เจ็บมีหวังรอดตั้งประสงค์ หมอบใหญ่ไม่มา ยังเห็นหน้าหมอบเล็กบรรจง เยียว
 ยาชาวป่าชาวดง จนหายและคลายทุกข์ได้

ทูลกระหม่อมสิรินธร งามดั่งหนึ่งเทพอัปสร ย่างเยื้องสู่ฟ้าเมือง
 ไทย สยามยิ้มย่อง แซ่ซ้องรับอยู่ทั่วไป พระเทพรัชสมัย จุติเมืองไทย อีกแล้ว
 หนึ่งองค์"

(พระเทพสถิตไทย, พุ่มพวง ดวงจันทร์)

3.1.2 ศิลปิน นักร้องที่มีชื่อเสียงโด่งดัง

เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่เข้าถึงคนฟังได้ง่าย และแพร่หลายได้ทั่วประเทศ และถ้าศิลปินเพลงลูกทุ่งนั้น ร้องเพลงได้ดี รวมทั้งมีผลงานที่สร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นในด้านารร้อง การเต้น การบรรเลงดนตรี หรือศิลปินที่นอกจากจะร้องเพลงแล้ว ยังมีการแต่งเพลงให้กับนักร้องคนอื่น ๆ และได้ปั้นศิลปินนักร้องลูกทุ่งทั้งหลายให้เกิดขึ้นมาในวงการมากมาย จนได้รับการยกย่องว่าเป็น "ครูเพลง" เมื่อศิลปินเพลงลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงได้เสียชีวิตอย่างกระทันหัน และกลายเป็นข่าวสะเทือนขวัญของคนทั้งประเทศ ดังนั้นจึงได้มีเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาไว้อาลัย หรือ รำลึกถึงศิลปินเพลง โดยกล่าวเชื่อมโยงถึงคุณลักษณะของศิลปินเหล่านั้น ในสมัยที่ยังมีชีวิตอยู่

- ราชาเพลงลูกทุ่งไทย : สุรพล สมบัติเจริญ

" ปืนที่ดังสั่งสิ้นเสียง เหลือเพียง ๆ แต่ชื่อสุรพล ทั้งลูกศิษย์ทุกคน สุรพลเหมือนเป็นร่มไทย วิชาณอยู่แห่งไหน โปรดจงคิดห่วงอาลัย ทุกคนร้องให้ พากันหลั่งน้ำตา

จากไปแล้วลาบไม่กลับแน่	สุดทางแก่ทุกคนเฝ้าบนหา
กรรมวิบัติขาดวันสิ้นชีวา	หลั่งน้ำตาขมขื่นต้นต้นจริง
เหมือนร่มไทรใบหนาเคยอาศัย	โอ้ร่มไทรใบโคกวิโยกยั้ง
ยังตั้งวงดำรงศึกรักกันจริง	ไม่ทอดทิ้งแรกเริ่มแต่เดิมมา
อยู่ ๆ ต้องย้ายแยกแปลกพิลึก	ไม่เคยนึกปลื้มตัวจากหัวหน้า
สิ้นไม่รัวลิกล่าต้องอำลา	อย่าคิดว่าเนรคุณว่าวุ่นใจ
ตั้งวงใหม่ขึ้นเด่นเป็นนิมิตร	ชื่อว่าศิษย์สุรพลเริ่มต้นใหม่
ขอฝากตัวทั่วแดนแพนทั่วไป	โปรดเรียกใช้เถิดท่านผลงานดี
วิชาณพ่อสุรพลจงคลช่วย	เอ็นดูด้วยสัจนิศอย่าคิดหนี
ลูกถูกเขาทั้งด้วยช่วยลูกที่	ถ้าดวงดีเหมือนพ่อก็ต้องดี

(วอนผีพ่อ, กังวานไพร ลูกเพชร และวงดนตรีศิษย์สุรพล)

" หนึ่งดวงจันทร์ แกวสุพรรณบุรี ลัดฟ้ามาเด่นดีที่เมืองหลวงนาม
หรือคือพุ่มพวง ลอยดวงโดดเด่น ดังเพ็ญจันทร์ สุดเสียงร้องของพุ่มพวง
ลอยปลิว พลิกพริ้วประหนึ่งพินจากนครรพี ฟังเสียงยังชอบกัน ท่าทางเดิน
นั้น แพนชมกันว่าเด็ดดวง เกี้ยวกราวสาวหนุ่ม กระจายกระชุ่ม เมื่อดูพุ่มพวง
เสียงร้องก็เด่น ท่าเดินยังประทับทรวง แพนพุ่มพวงยังชอบกัน จากวันนี้ไม่มีตัว
พุ่มพวง ขึ้นสรวงยังคงเหลือแต่ดวงจันทร์ คำน้แพนเพลงให้กัน พุ่มพวง ดวงจันทร์
คือดวงจันทร์ในดวงใจ"

(ดวงจันทร์ในดวงใจ, จรียา ปรีดากุล)

3.1.3 นักการเมือง หรือบุคคลสำคัญของประเทศ

เพลงลูกทุ่งนั้น เป็นเพลงที่มีการพูดถึงนักการเมืองหรือบุคคล
สำคัญของประเทศด้วย ถ้าผู้นั้นมีผลงานเด่น ๆ ที่ทำเอาไว้ ตัวอย่างเช่น
ในสมัยที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี
และเป็นหัวหน้าพรรคกิจสังคม ได้มีนโยบายที่จะให้สภาตำบลทำการพัฒนา และ
ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชาวชนบท โดยการริเริ่มให้มีโครงการขุดคลอง
สร้างถนน สร้างสะพานข้ามคลอง รวมทั้งให้บริการฟรีให้กับประชาชน เช่น
การเดินทาง ดังนั้น ในสมัยนั้นจึงนิยมเรียกสิ่งต่าง ๆ หรือให้ชื่อสิ่งต่าง ๆ
โดยนำชื่อของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช มาตั้ง

เพลงลูกทุ่งที่เชื่อมโยงแนวคิดของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ออก
มาน่าเสนอ ได้อย่างสนุกสนาน แฝงเอาไว้ด้วยมุขตลก ซึ่งเพลงนี้ ได้รับความ
นิยมนิยมมาก จนกระทั่ง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ท่านได้นำเอาไปเปิด
ระหว่างการปราศรัยหาเสียงทุกครั้ง

(ร้อง) คึกฤทธิ์ ขวัญใจคนจน พวกเราทุกคนเที่ยวไปทั่วทิศ

(ร้อง) คึกฤทธิ์ เป็นคนคิดลึก กลางคืนดิ๊ก ๆ นั่งนึกนอนคิด

คิดช่วยคนยากคนจน ให้สภาพตำบลสร้างถนนเชื่อมติด พวกเราก็ไปรับจ้าง

(ซ้ำ) ขุดคลองสร้างทางแล้วเอาสตาจค์คึกฤทธิ์

(พูด)

เพลิน : เอ! นี่พวกเราจะต้องขุดคลองนี้ว่าคลองอะไรดี

ชาวบ้าน : คลอง คึกฤทธิ์

เพลิน : แล้วก็ถนนนี่แหละ

ชาวบ้าน : ถนนคึกฤทธิ์

เพลิน : อืม! แล้วแล้ววก็สะพานนี่แหละ

ชาวบ้าน : สะพานคึกฤทธิ์

เดี๋ยว ๆ ๆ นี่อะไร ๆ ก็ทำหมดแล้วนี่ ก็แล้วปี
หน้าจะมีอะไรให้เราบ้านละครับ

เพลิน : มันจะไปยากอะไรละครับ ปีหน้าก็ขุดถนนให้มันเป็น
คลอง และก็ถมคลองให้เป็นถนน กลับไปกลับมา
ต้องหลายครั้งได้สบายมา

ชาวบ้าน : ดี ดีจริง

(ร้อง) คึกฤทธิ์ ขวัญใจคนจน พวกเราทุกคนเที่ยวไปทั่วทิศ ไป
เที่ยวอุบลอุดร เที่ยวหาดใหญ่ชุ่มพริ้วร้อนไปอุดรดิษฐ์ ไปไหนไปได้ทุกที่ (ซ้ำ)
เที่ยวกันทั้งปีนั่งรถฟรีคึกฤทธิ์

(พูด)

เพลิน : เออเนี่ย! พวกเราจะเรียกรถฟรีพวกนี้ว่าอะไรดีล่ะ

ชาวบ้าน : รถคึกฤทธิ์

ชาวบ้าน : เอ้อ เครื่องบินคึกฤทธิ์มีไหมครับ

เพลิน : อ้าว! ถ้าหากประชาชนสนใจ เราก็ทำได้

(ร้อง) แบบค้นหาได้ที่ไหน ชาวจีนชาวไทยซึ่งในดวงจิต
 เจ็บไข้ไปโรงพยาบาล ก็บริการรักษาฟรีทุกชนิด
 เชิญไปรักษาผ่าตัด(ซ้ำ) ไม่ต้องจ่ายอัตราเพราะเรามีบัตรศีกฤทธิ
 (...)

(ศีกฤทธิคิดเล็ก , เพลิน พรหมแดน)

3.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับเหตุการณ์สำคัญ
 เพลงลูกทุ่งนั้น เป็นเพลงที่บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้ ซึ่งเป็นเสมือนหลักฐานบันทึกทางประวัติศาสตร์ชิ้นหนึ่ง แต่ต่างกันหลักฐานชิ้นอื่น ๆ เช่น หนังสือ ศิลปิน ปุ่มบันทึกต่าง ๆ ตรงที่ เพลงนั้นมีได้มีรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เหมือนที่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเหมือนในศิลปิน หนังสือ ปุ่มบันทึกต่าง ๆ แต่เป็นการยกเอาส่วนสำคัญ ๆ มากล่าวถึง เช่น การเสียดินแดน วิจารณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยท่วงทำนองลีลาของเพลง จึงหวังเพื่อให้คนฟังได้ระลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

- ตัวอย่างเพลงที่เชื่อมโยงเหตุการณ์

" เหลียวมองดูแผนที่หมองใจเศร้าฤดู เมื่อมีความหลังเฝ้าใจ
 ขวานทองเคยผูกผ่องเกรียงไกร อาณาจักรนั้นเคยยิ่งใหญ่ เรื่องรอง
 เสียดินแดนในครั้งหนึ่ง นิกก็ยิ่งสุดซึ่ง คะนิงด้วยน้ำตานอง
 เวียงจันทน์ จำปาศักดิ์หม่นหมอง ร.ศ. ร้อยสิบสอง ก็ต้องจากกัน

เขารั้งแกเราก่อน จันทบุรีเดือดร้อน ไม่มีข้อผ่อนผัน ครั้ง
 สองเขายึดมั่น โขงสองฝั่งนั้นต้องให้เขาไป

ครั้งที่สามเรื่อยมา เสียมณฑลบูรพา น้ำตาเลือดตกใน เสียม
 ราชู พระตะบองต้องจากไป แหล่งอันสูญหาย ไร่เมืองไทยแดนทอง

เสียไปอีก คือมลายู ถูกบังคับข่มขู่ ครั้งสี่คนไทยแสนเศร้า
 ครั้งนี้เราทำเพื่อแลกอำนาจศาลเขา ขวานทองต้องอับเฉา ถูกเขาแย่งจากไป
 เหลือขวานทอง เท่าเพียงน้ำก้อย อย่าให้มันเข้ารอย
 ประวัติศาสตร์ของชาติไทย พระตะบองคืนมาแล้วกลับคืนไป อนาถหนอชาติไทย
 โอ้เมืองไทยแดนทอง

เมื่อเสียดินแดนควรจ่า พระเจ้าตากท่านเคยทำขวานทองสด
 ในเรื่องรอง ครั้งเรื่อยมา น้ำตาคนไทยไหลนอง ถูกแย่งขวานทองจนมอง
 เหลือนิดเดียว

หวังว่าไทยรุ่นน้องและพี่ คนไทยสมัยเดี๋ยวนี้ คงมีสามัคคี
 กลมเกลียว ขวานทองมันเหลืออยู่เพียงนิดเดียว อย่าให้ใครมาเคี้ยว คำเดียว
 คือชาติไทย"

(ขวานทอง, ชลอ ไตรตรองสอน)

เพลงขวานทองนี้ ได้เชื่อมโยงเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาล
 ที่ 5 ระหว่าง พ.ศ. 2436 จนถึง พ.ศ. 2452 ซึ่งประเทศไทยต้องเสีย
 ดินแดนให้แก่ประเทศมหาอำนาจถึงสี่ครั้ง

ครั้งแรก ในช่วง ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2430) ซึ่งไทยได้ทำสนธิ
 สัญญากับฝรั่งเศส วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2436 ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ไทยต้องสละดินแดนบนฝั่งซ้าย และเกาะต่าง ๆ บน
 แม่น้ำโขง

2. ห้ามรัฐบาลไทยส่งเรือรบเข้าไปในทะเลสาบ ในแม่น้ำ
 โขง และในลำน้ำที่เป็นแยกมาจากแม่น้ำโขง

3. ห้ามรัฐบาลไทยสร้างด่านหรือสร้างค่ายทหาร ในเขต
 เมืองเสียมราฐ และเมืองพระตะบอง เป็นระยะทาง 25 กิโลเมตร บน
 ฝั่งขวาของแม่น้ำโขง และให้เขต 25 กิโลเมตร เป็นเขตปลอดทหาร

4. ฝรั่งเศส มีสิทธิ์ที่จะตั้งสถานกงสุล ณ ที่ใดก็ได้ ที่นาน และโคราช

นอกจากการทำสนธิสัญญาระหว่างไทย กับฝรั่งเศสนี้แล้ว ไทยยัง
ต้องทำอนุสัญญากับฝรั่งเศสอีกฉบับ เพื่อฝรั่งเศสจะยึดเมืองจันทบุรีไว้เป็น
ประกัน จนกว่าไทยจะยินยอมทำตามสนธิสัญญาอย่างครบถ้วน จากวิกฤตการณ์
ร.ศ. 112 นี้ ทำให้ไทยต้องสูญเสียราชอาณาจักรลาวเกือบทั้งหมด และรวมทั้ง
ดินแดนสิบสองจุไทย รวมเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 143,800 ตารางกิโลเมตร
ครั้งที่สอง ไทยต้องเสียฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ได้แก่ มโนไพร
จำปาศักดิ์ และหลวงพระบาง บนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ใน
พ.ศ. 2446

หลังจากที่ฝรั่งเศส ได้ทำสนธิสัญญา และอนุสัญญา พ.ศ. 2436
แล้ว ฝรั่งเศสได้ใช้สนธิสัญญาและอนุสัญญา เป็นเครื่องมือยึดเอาดินแดนฝั่ง
ขวาของแม่น้ำโขงจากไทยไปได้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส
มีดังนี้

1. ปัญหาการลงทะเลเบียนคนที่เกิดบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง แต่
ประสงค์ที่จะอยู่ในประเทศไทย ซึ่งฝรั่งเศสต้องการให้คนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง
ซึ่งยังคงอยู่ในเมืองไทยต่อไป มีสิทธิลงทะเลเบียนเป็นคนในบังคับของฝรั่งเศส
ได้ ซึ่งเป็นการจำกัดอำนาจอธิปไตยทางศาลของไทย และละเมิดสิทธิ
สภาพนอกอาณาเขต ทำให้เกิดการโต้แย้งทางการทูตยืดเยื้อ
2. ปัญหาเขตปลอดทหาร 25 กิโลเมตร ซึ่งคนในบังคับของ
ฝรั่งเศสเข้ามาก่อเหตุวุ่นวายเป็นประจำ ซึ่งรัฐบาลไทย ไม่มีสิทธิจะจับกุม
หรือลงโทษผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศสก็ร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่ไทย
กระทำผิดต่าง ๆ นานา ในบริเวณนี้

3. ฝรั่งเศสได้เมืองหลวงพระบางที่อยู่บนฝั่งซ้าย ของแม่น้ำโขง ตามสนธิสัญญา พ.ศ. 2436 แต่ยังคงการเมืองหลวงพระบางของไทยที่ตั้ง อยู่บนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงให้ด้วย

4. คดีพระยอดเมืองขวาง ซึ่งไทยจะต้องพิจารณา ลงโทษพระ ยอดเมืองขวาง ซึ่งถูกกล่าวหาว่า เป็นผู้รับผิดชอบ ที่นายโกรส ทรูแกรง ต้องเสียชีวิต แต่ไทยได้ปล่อยตัวพระยอดเมืองขวาง ทำให้ฝรั่งเศสไม่ พอใจ จึงจะขอนำตัวพระยอดเมืองขวางไป พิจารณาคดีเอง แต่ไทยปฏิเสธ เพราะไทยไม่ได้กระทำผิดแต่ทำตามหน้าที่ เมื่อครั้งที่ฝรั่งเศสคุมทหารญวน เข้า มายึดเมืองต่าง ๆ ตามลุ่มแม่น้ำโขง รวมทั้งสิ้น 9 เมือง และฝรั่งเศสได้ จับกุมตัวพระยอดเมืองขวาง จึงเกิดการปะทะกับกองทัพไทย ที่ยกมาช่วย พระยอดเมืองขวาง ทำให้นายทหารฝรั่งเศสชื่อนาย โกรสทรูแกรง เสียชีวิต ระหว่างการรบ และฝรั่งเศสกล่าวหาว่าพระยอดเมืองขวาง เป็นผู้ทำการ มาตรากรรม

การเสียดินแดนครั้งนี้ ไทยต้องทำอนุสัญญา ไทย-ฝรั่งเศส วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2446 มีสาระสำคัญดังนี้

1. ไทยต้องสละสิทธิทั้งหมดในดินแดนบนฝั่งขวาแม่น้ำโขง ให้แก่ฝรั่งเศส ได้แก่ เมืองหลวงพระบางฝั่งขวา มโนไพร และจำปาศักดิ์
2. ฝรั่งเศสยินดีผ่อนผันสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้แก่ไทย โดยให้ชาวเอเชียซึ่งเกิดในอาณานิคม หรือรัฐในอารักขาของฝรั่งเศสที่มาตั้ง ถิ่นฐานในเมืองไทย และลูกเท่านั้นจึงมีสิทธิลงทะเบียน เป็นคนในบังคับของ ฝรั่งเศส ไม่รวมถึงหลานหรือรุ่นต่อไป และในด้านการตัดสินคดี ถ้าจำเลย เป็นคนในบังคับของฝรั่งเศส ที่อยู่ในเชียงใหม่ ลำพูน และน่าน ต้องขึ้นศาล ต่างประเทศ

3. ฝรั่งเศสจะถอนตัวออกจากจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2437

ครั้งที่สาม ไทยต้องเสียมณฑลบูรพาให้แก่ฝรั่งเศส พ.ศ. 2449
 หลังจากที่ได้ลงนามในอนุสัญญาไทย-ฝรั่งเศสใน พ.ศ. 2446
 และเมื่อฝรั่งเศสได้ถอนตัวออกจากจันทบุรีแล้ว ได้เข้ายึดเมืองตราดแทน
 โดยอ้างว่าจะยึดเป็นประกันไว้ว่า ไทยจะยกดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง ให้แก่
 ฝรั่งเศสครบ และปฏิบัติตามอนุสัญญาของการลงทะเลเป็นคนในบังคับฝรั่งเศส
 ตามอนุสัญญา พ.ศ. 2446 ไทยต้องยกด่านซ้ายให้ฝรั่งเศส ซึ่ง
 อยู่บนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง และจะเป็นประโยชน์ในทางจตุยทธศาสตร์ แต่ด่าน
 ซ้ายนั้นอยู่ในใจกลางจังหวัดเลย ฝรั่งเศสต้องการจะได้พระตะบอง และฝั่ง
 ขวาของแม่น้ำโขง จะเป็นวิธีลดค่าใช้จ่ายที่ดีที่สุด และฝรั่งเศสอยากจะได้
 พระตะบอง และเสียมราฐ โดยอ้างว่า พระตะบอง และเสียมราฐ มีสภาพ
 ภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ดังนั้น ฝรั่งเศสจึงจะ
 คืนด่านซ้าย และตราดให้ไทย โดยแลกกับมณฑลบูรพา และยกเลิกสิทธิ
 สภานอกอาณาเขต สำหรับคนเอเชียในบังคับของฝรั่งเศส ซึ่งไทยต้องทำ
 สนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศสฉบับวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2449

1. รัฐบาลไทยต้องตกลงยกพระตะบอง เสียมราฐ และ
 ศรีโสภณ ให้แก่ฝรั่งเศส และฝรั่งเศส จะยกด่านซ้ายตราด และเกาะต่าง ๆ
 ที่อยู่ใต้แหลมสิงห์ไปจนถึงเกาะกูดให้แก่ไทย

2. ชาวเอเชียซึ่งจดทะเบียนเป็นคนในบังคับฝรั่งเศส จะต้อง
 ขึ้นศาลต่างประเทศ แต่จะต้องไปขึ้นศาลไทยทันที เมื่อไทยประกาศใช้
 ประมวลกฎหมายครอบครัวแล้ว และชาวเอเชียที่ลงทะเบียน เป็นคนในบังคับ
 ฝรั่งเศส หลังวันลงนามในสนธิสัญญานี้แล้วต้องขึ้นศาลไทย ส่วนสถานภาพ
 ชาวฝรั่งเศสที่เกี่ยวกับอำนาจศาล จะคงไว้ตามสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส
 พ.ศ. 2499

ครั้งที่สี่ ไทยเสียรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปะลิส ให้กับ
 อังกฤษ พ.ศ. 2451

ไทยต้องทำสนธิสัญญา ไทย-อังกฤษเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.
2541 และได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันต่อกัน เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ.2453
ณ กรุงลอนดอน สนธิสัญญานี้มีสาระดังนี้

1. รัฐบาลไทยยกสิทธิการปกครองและการบังคับบัญชาเหนือ
ไทรบุรี กลันตัน ตรัง กานู และปะลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียงให้แก่อังกฤษ
2. การโอนดินแดนดังกล่าว จะกระทำให้เสร็จภายใน 30
วัน หลังจากวันและเปลี่ยนสัตยาบันกัน
3. อังกฤษยอมยกเลิก สิทธิสภาพนอกอาณาเขต และ
อำนาจกงสุลในประเทศไทย โดยยินยอมให้คนในบังคับอังกฤษทั้งที่เป็นชาว
อังกฤษโดยกำเนิด และชาวเอเชียซึ่งลงทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษ
ก่อนวันที่ลงนามในสนธิสัญญานี้ขึ้นศาลต่างประเทศ แต่ต้องไปขึ้นศาลไทย เมื่อ
รัฐบาลประกาศใช้ประมวลกฎหมายโดยสมบูรณ์

" เขาพระวิหารโบราณวัดถุของไทย อ่านข่าวแล้วแสนเจ็บ
ใจ เรื่องเขตแดนไทยเขาพระวิหาร สองครั้งแล้วที่ ก่อเหตุรุกราน
ผมเลือดสัพรหม จะร่วมใจขึ้นอาสา

พวกเราคนไทยได้รู้กันทั่วทั้งหมด ชื่นเคืองสุดแสนวันทศ ถูก
คนคดเกเรหนักหนา ร้องเอาต่อ ๆ ของใครก็ไม่น่าพา จะเอาของข้า ข้ามศพ
ข้าก่อนเกิดเหวย

ประวัติศาสตร์ไทย ทำไมไม่พลิกอ่านดู ของไทยใคร ๆ
ก็รู้ อย่าจะเอาเฉย ๆ ทำมาชู้ดู ๆ เป็นเด็กนักเหวย เป็นอันพาลเสียเคย
เขาว่าช่างน่าไม่อาย

ผมอยู่สัพรหม เลือดเนื้อผมนั้นเป็นไทย ถ้าจะเรียกร้องเมื่อ
ใด ผมต้องรับใช้ตั้งใจมุ่งหมาย ทุกคนชาวไทย มอบตัวมอบใจยอมตาย รุก
รานเมื่อไหร่ต้องได้เห็นด้วยกัน ผมร้องเพลงนี้ อุกฤษ์เงินรายได้ ร่วมทุน

สมทบชาติไทย ได้ปกป้องไว้ดินแดนเขตซันท์ ขอเทพเทวาปกป้องรักษาป้องกัน
พื้นดินไทยนั้น สุขสันต์วันรندر"

(เขาพระวิหารต้องเป็นของไทย , ก้าน แก้วสุพรรณ)

เพลง เขาพระวิหารต้องเป็นของไทยนี้ สืบเนื่องมาจาก เหตุการณ์
ภายหลังจากที่ เขมรได้รับเอกราชในปี พ.ศ. 2497 แล้ว ก็เกิดการทะเลาะ
วิวาทกับไทย เรื่องปัญหาเขาพระวิหารเรื่อยมา มีการโจมตีซึ่งกันและกัน
และเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ตลอดมา เขมรเริ่มเปลี่ยนนโยบายไปสนิทสนม
กับสาธารณรัฐประชาชนจีน และเวียดนามเหนือ ทำให้ไทยไม่พอใจเป็น
อย่างมาก ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2501 เขมรได้ตัดสัมพันธ์ไมตรีกับไทย
โดยได้กล่าวหาไทยว่าไทยพยายามจะชี้ให้เห็นว่า เขมรเป็นภัยต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
และกำลังเตรียมการจะบุกรุกพรมแดนเขมร ทางสหประชาชาติ
จึงส่งนายมารอน เบคพลิส มาไกล่เกลี่ยกรณีพิพาททั้งสองประเทศ จนไทย
กับเขมรได้เปิดสัมพันธ์ทางการทูตในปี พ.ศ. 2505 แต่สถานการณ์ยังไม่ดีขึ้น
จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2503 เขมรได้ฟ้องต่อศาลโลกว่าไทยยึดเอาเขา
พระวิหารของเขมรไป และศาลโลกตัดสินให้ฝ่ายเขมรชนะ ดังนั้น ไทยจึงต้อง
เสียเขาพระวิหารให้กับเขมรไปด้วยความขมขื่น

" พลร่มป่าหวายอยู่ที่ค่ายเอราวัณ นักรบไทยใจจกรรณ เคศห้าหัน
ศัตรูระย้อย เพื่อนไทยคงจำวีรกรรมเขาคือ ฝ่ากระสุน ป.ต.อ ของ ผ.ก.ค.
ชายแดน

เขาสู้อย่างเลือด ตายเพื่อแผ่นดินพสุธา รักษาแดนดินมารดา เอาอก
ผ่าลูกปืนหนาแน่น นอนตายกลางไพรไม่มีขามี่แขน ไอ้นักรบชายแดน ผลตอบ
แทนก็คือลูกปืน

เขาคือทำให้พ่อจากลูก จะยึดไว้มองกระดูก แม่ของลูกรู้ว่าให้สะอื้น
14 มิถุนายน วันน้ำตานองพื้น วันที่ธงไทยหลายผืน คลุมซากคลุมซากศพนักรบ

ชาติไทย

มวลพี่น้องคงจะต้องโศกตรม เสียงร้องไห้ดังระงม ใครจะข่มหัวใจ
ไว้ได้ ลูกไว้เพียงสาตามหาพ่ออยู่ไหน แม้จะตอบลูกว่ายังไง พี่น้องชาวไทย
ช่วยบอกผมที"

(วีรกรรมเขาค้อ, ชลธี ธารทอง)

เพลงวีรกรรมเขาค้อได้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์วีรกรรมของพลเรือน
ตำรวจ ทหาร ที่ได้เสียสละชีวิตในการปราบปรามขบวนการผู้ก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์ และปกป้องผืนแผ่นดินไทย ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่
พิษณุโลก-เพชรบูรณ์ และเลย ตั้งแต่ พ.ศ. 2511 ถึง พ.ศ. 2525 ซึ่งมี
ยุทธการทั้งหมดดังนี้

ยุทธการภูชี้ฟ้า	4 ธันวาคม - 17 เมษายน 2511
ยุทธการภูขวาง	20 มกราคม - 30 เมษายน 2515
ยุทธการสามชัย	1 ธันวาคม - 29 มกราคม 2516
ยุทธการรามสูตร	16 กุมภาพันธ์ - 17 มีนาคม 2516
ยุทธการดอนเจดีย์	27 กุมภาพันธ์ - 6 กุมภาพันธ์ 2519
ยุทธการรวมใจ	14 มิถุนายน - 18 กรกฎาคม 2519
ยุทธการลุ่มน้ำเข็ก	17 มิถุนายน - 18 กรกฎาคม 2522
ยุทธการพาเมืองเพ็ดจติก 1	20 มกราคม - 19 กุมภาพันธ์ 2524
ยุทธการพาเมืองเพ็ดจติก 2	20 กุมภาพันธ์ - 10 เมษายน 2524
ยุทธการพาเมืองเพ็ดจติก 3/1	12 เมษายน - 30 พฤษภาคม 2524
ยุทธการหักไผ่	8 ธันวาคม - 18 ธันวาคม 2524
ยุทธการพาเมืองเกรียงไกร	9 พฤษภาคม - 6 มิถุนายน 2525

จากเพลงวีรกรรมเขาค้อนี้ ได้ยกเอาวันที่ 14 มิถุนายน ซึ่งอยู่ในช่วงยุทธการรวมใจ ซึ่งอาจจะรวมเอาเหตุการณ์ยุทธการตั้งแต่ภูชี้แก้ว เพราะเกิดการสู้รบกันอย่างหนัก จนสูญเสียกำลังทหารไปมาก ปัจจุบัน ได้มีการสร้างอนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ สร้างด้วยหินอ่อนรูปทรงสามเหลี่ยม ตั้งอยู่บนเขาค้อ หมู่ที่ 13 ตำบลทุ่งสมอ กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

" เข่ามันพันรูลูกข้าวเหนียว (ข้า) เรี่ยวแรงฝีมือลือไกล ชายแรงมันต้องพีไทย มื่อยู่มากมายเลยเอ็งชปอด อยู่ที่เมืองไหน พีไทยก็พอรอด สิงคโปร์ เมืองเกาะออกตลอดชีวิตเข่ามอด ไปแล้วหลายคน

หมู่เข้ามาไหลตายจ้อย ร่วงผลอย ๆ คือใบไม้หล่น โรงอิหยังมันมาเหลือล้น จนใกล้ลีสื่อตขาว เข้าเอาไปชชินลกยาม ๆ (ข้า) ช้อยยามลิตตามเขาไปได้ ไอ้ละหนออีนางเอ๊ย

เพราะยังไม่มีคูช้อน หนุนนอนร่วมเตียงเคียงแห่ง วอนฝากเสียงตามลมทะเล ช่วยบอกสาวไทยของช้อยหน่อยเด่ ว่าคิดฮอดได้ คิดฮอดอิหลี

สาวใดที่จะสงสาร ขอวานวานเจ้าสีกที่ ทุกค่ำของยามราตรี ช่วยปลุกกลางดึกสีกที่ นะนะน้องคนดี อ้าวกลัวไหลตาย"

(เตี้ยไหลตาย, วงสามโทน)

เพลง "เตี้ยไหลตาย" เป็นเพลงที่เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ประมาณ พ.ศ. 2534 ซึ่งแรงงานไทยที่ไปทำงานยังต่างแดน ที่ประเทศสิงคโปร์ ได้เกิดเสียชีวิตไปหลายคนด้วยโรคประหลาด ซึ่งไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด ที่ได้ชื่อว่าโรคไหลตาย เพราะเกิดจากการตายหลังจากการหลับ การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งกับบุคคลสำคัญ บุคคลที่มีชื่อเสียงของประเทศ และเพลงลูกทุ่งกับเหตุการณ์สำคัญของประเทศนั้น เป็นการบอกข้อมูลข่าวสารและเรื่องราวไปยังชาวชนบท ซึ่งมีทั้งที่เป็นข้อมูล

ข่าวสารที่เป็นที่รับรู้ของทั้งชาวเมืองและชาวชนบท และชาวเมืองต้องการส่ง
ไปให้ชาวชนบทได้รับ

3.3. การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับฮีตธรยนต์

การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับฮีตธรยนต์นั้นเป็น
การเชื่อมโยงความทันสมัยในด้านค่านิยมในวัตถุโดยเฉพาะธรยนต์

เพลงลูกทุ่งนั้น นิยมนำเอาฮีตธรยนต์ต่าง ๆ มาแต่งเป็น
เพลง เพื่อกระแนะกระแหนเสียดสีผู้หญิงที่ตนรัก แต่ข้อบทรยนต์ว่าเป็นของโก้
เก๋ที่แสดงถึงความร่ำรวย คำร้องที่ใช้ก็นำเอาฮีตธรยนต์มากกว่าถึง โดย
บวกกับความเจ็บใจ ของตนเอง และคำว่าเสียดสีผู้หญิงอย่างถึงพริกถึงขิง

" อยากรถฟอร์ด ไปให้เขากอดจนน่าเกลียด ไปให้เขาเบียด
เป๋อรถเพี้ยตแล้วหรือเนื้อเย็น กระจาดจะอยากจะดัง กระจาดไปนั่งรถเบนซ์ ติด
แอร์เย็น ๆ ใช้เงินเป็นพัน ๆ "

นั่งซูบารุ ลืมอัฐหัวใจเขอแตก พอได้คาดลิ้น โภท้อแอ็ดเขียว
นะนวลจันทร์ พอนั่งแลนเขีย ยอมตัวเป็นเมียเสียน้ำมัน พอทั้งดักสัน มาสดามัน
ช่างน้อยใจ

ไปนั่งจกัวร์ก็ได้หัวตัวดำ ๆ ประเดี้ยวแม่คุณคนงามเปลี่ยนเป็น
ไทรอัมพ์คันใหม่ โอเปิ้ลพาเที่ยว กาแลนท์มาเชียวลอยชาย เจอโอดส์โสมบัน
คันใหญ่ แหมใจง่ายจริงตุ้ย

แวลเลียนอัลฟ่า หรือโตโยต้าวางท่าโก้ เปลี่ยนเป็นฮีโน อพิโซ
ท่าทอดขลุ่ย พอนั่งจกัวร์ได้หัวดำ ๆ ได้เซฟคันงาม ทอดทั้งไทรอัมพ์คันใหม่
เปอโยต์พาเที่ยว ชีตรองมาเชียวพาไป เจอบีเอ็มคันใหญ่ แหมดีใจจนแก้มย้วย
โดยซันยามาย่า ทำลืมหอนดำนิกว่าโก้ พอได้วอลโว่ แม่พะโล้ทำขุ่ย ๆ เจอ
โพล์สวาเกิน เลขลีมโฮลเดิน เป็นเสมีอนไอ้ทุย อีรูกขลุ่ยขลุ่ย ไม่น่าจะขุ่ยลีม
พี่ชาย

(อีรุษยและ, ชาย เมืองสิงห์)

เพลงเพลงนี้ เป็นเพลงที่ได้รวบรวมยี่ห้อรถยนต์ไว้มากที่สุด และมีรถยนต์หลากหลายชนิด ทั้งที่เป็นรถยนต์ญี่ปุ่น รถยนต์ยุโรป รถยนต์อเมริกัน รถปิคอัพ รถบรรทุก หรือแม้กระทั่งรถมอเตอร์ไซด์ และยี่ห้อรถบางยี่ห้อก็ไม่เป็นที่นิยม หรือเป็นที่รู้จักมากนัก ต่อมา มีเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับยี่ห้อรถยนต์ ออกมาอีก แต่จะจำกัดเฉพาะรถยนต์ยี่ห้อดัง ๆ ที่เป็นที่นิยม โดยเฉพาะ รถยนต์ยุโรป ที่ถือกันว่า เป็นรถที่แสดงออกถึงฐานะร่ำรวย และโก้หรู จนทำให้ผู้หญิงบ้านนา เกิดความพึงเพื่อ และเกิดค่านิยมในยี่ห้อรถยุโรป 2 ยี่ห้อ ที่มีราคาตั้งแต่หลักล้านขึ้นไป ซึ่งได้แก่ รถเบนซ์ และรถบีเอ็มดับเบิล

"ข้างเถอะคนงาม ขอล้อยตามตามวาสนา พี่ไม่มีปริญญา
ขวัญตามองหน้าทำเหม็น ลืมได้ลืมไป ลืมไปลืมได้ก็เชิญ พี่จนคนไร้เงิน
เดินย่ำตอกน้องบอกว่าโศก กอดกับคนจน หน้ามนก็บ่นว่าเหม็น กอดคนดี
พี่เบนซ์ เนื้อเย็นใจเต้นตาโต ชื่นอกชื่นใจ ชื่นใจผิวใหม่เป็นโก้ ตกเย็นนั่ง
เบ็นซ์โซว์ โก้อย่างนี้ถึงลืมพี่ชานา (...)"

(ปู่... ไก่หลง, ชายชง ทรงพล)

ในด้านรถบีเอ็มดับเบิลนั้น ได้มีการนำมาเปรียบเทียบกับรถยนต์ญี่ปุ่นติดแอร์ ว่าถึงแม้จะเป็นรถยนต์ญี่ปุ่นติดแอร์ ถึงแม้จะคันใหญ่ขนาดไหนก็ตาม แต่ไม่สามารถมีใจ หรือล่อใจผู้หญิงได้ นอกจากรถยนต์ยี่ห้อบีเอ็มดับเบิลเท่านั้น

"อย่าเอารถแก๊งญี่ปุ่นติดแอร์ มาอวดกอดแต่รออยู่หน้าบ้านฉัน หางตาสักนิดไม่คิดอยากเจอ ฉันเองไม่เห่อรถพรรณอย่างนั้น รู้ไหมรถฉัน

บี เอ็มดับบลิว

อย่าเอารถยนต์ญี่ปุ่นโทรม ๆ มาจอดกินลมชมสาวแก่หิว รู้ตัว
บ้านใหม่พ่อชายกะล่อน ขึ้นเชิงยังอ่อนกว่าเด็กอมมือ ฉันทันบี เอ็มดับบลิว
คุณหัวล่ำบาก (...)"

(สาวบี เอ็ม, พุ่มพวง ดวงจันทร์)

3.4 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับวรรณคดี นิทาน
พื้นบ้าน ตำนาน

การเชื่อมโยงเนื้อหาจากเพลงลูกทุ่งจากวรรณคดีนี้ เป็นการ
เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมหลวง ซึ่งได้แก่ วรรณคดีต่าง ๆ ที่เกิดในราชสำนักซึ่ง
ส่วนหนึ่งที่มาด้วยกันคือ การขับเสภา การเห่เล่าเรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้ง
ดนตรีไทยด้วย ซึ่งทางด้านวัฒนธรรมราษฎร์ นั่นคือ การนำวรรณคดีจากราช
สำนักมาทำเป็นละครนอก ลิเก ซึ่งมีวงปี่พาทย์ลาดตะโพนเล่นประกอบ เมื่อ
มาเป็นเพลงลูกทุ่งจึงได้นำเอาลักษณะ เรื่องราววรรณคดีตามแบบราชสำนัก
การขับเสภา การเห่ การบรรเลง ดนตรีไทยมาผสมกับลักษณะของลิเก
มี วงปี่พาทย์ ลาดตะโพนเล่นประกอบ แต่ได้เพิ่มความทันสมัยในแบบเพลง
ลูกทุ่งเข้าไป คือ นำเอารูปแบบดนตรีสากลเข้ามาผสมด้วย ดังนั้นเพลงลูกทุ่ง
ที่เชื่อมโยงเนื้อหาจากวรรณคดีเหล่านี้จึงมีทั้งการผสมผสานของวัฒนธรรมหลวง
- วัฒนธรรมราษฎร์ รวมทั้งการนำเสนอความทันสมัยในแบบเพลงลูกทุ่งเข้าไป
ด้วย

ในด้านการเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับวรรณคดี
นิทานพื้นบ้าน ตำนานนั้น ผู้วิจัยได้เลือกเพลงลูกทุ่งมาดังนี้

- จากเรื่องกาก็
- เห่ครุฑ
 - เห่ฉิมพลี
 - เห่กาก็

จากเรื่องเวสสันดรชาดก

- กัณฑ์กุมาร : ชุชกสองกุมาร (สุรพล สมบัติเจริญ)

- กัณฑ์มัทรี : มัทรี 1

มัทรี 2

มัทรีกำสรวล

- กัณฑ์มหาราช : ชุชกสองกุมาร (น้ำผึ้ง บริบูรณ์)

ชุชกทองแตก

จากเรื่องไกรทอง - ช่าละวัน

- ไกรทอง

จากเรื่องสังข์ทอง - รจนา

- แกงขึ้นฟัก

จากนิทานพื้นบ้าน - ดาวลูกไก่ 1

- ดาวลูกไก่ 2

เรื่องกาگی

เรื่องกาگی้น เป็นวรรณคดีในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า

จุฬาลงกรณ์ (พ.ศ. 2325-2352) ผู้แต่งคือ เจ้าพระยาคลัง (หน) แต่งเป็น
บทร้อยมโหรีกลอนแปด จำนวนสั้น ๆ เพียง 40 บท

เนื้อเรื่อง : กล่าวถึงท้าวพรหมทัต ครองกรุงพาราณสี มีมเหสี

ชื่อนางกาگی ท้าวพรหมทัตเป็นผู้ที่มีความสามารถเล่นสกาได้อย่างยอดเยี่ยม
ทำให้พระยาครุฑ เวยรไศยซึ่งอยู่ที่วิมานฉิมพลี ได้แปลงร่างเป็นมาณพ

หนุ่มน้อย มาเล่นสกากับท้าวพรหมทัตเสมอ ๆ ซึ่งฝีมือของท้าวพรหมทัต
และมาณพแปลงนั้น มีความเก่งพอ ๆ กัน พระยาครุฑในร่างมาณพแปลง

นั้นมีสิริโฉมงดงามมาก จนทำให้บรรดานางกำนัลสาวรับใช้ทั้งหลาย กล่าว
ขวัญถึงเป็นอันมาก ทำให้นางกาگیมาแอบแฝงกายดู ก็เลยเกิดปฏิพัทธ์

ส่วนมาทพแปลง ก็เพิกญเงยหน้าขึ้น และได้สบสายตานางกาก็ ก็เกิดหลง
 ใหลในความงามของนางกาก็ ดังนั้นเมื่อการเล่นสการะหว่างท้าวพรหมทัต
 และพระยาครุฑเวนไตยในร่างมาทพหนุ่มน้อยจบลง มาทพหนุ่มได้แปลงร่าง
 กลับคืน เป็นพระยาครุฑดังเดิม แล้วใช้อัทธิฤทธิ์บังคับแสงอาทิตย์จนมืดมิด
 แล้วอุ้มนางกาก็ไปยังวิมานฉิมพลี ท้าวพรหมทัตเสร์้าโศกเสียใจมาก เมื่อ
 รู้ว่านางกาก็หายไป จึงอยากจะทราบความจริง คนธรรพ์ซึ่งเป็นนักดนตรี
 เอกประจำราชสำนักได้นึกสงสัยมาทพหนุ่มที่มาเล่นสกา อีกเจ็ดวันต่อมา
 พระยาครุฑเวนไตยแปลงกายมาเล่นสกาอีก เพื่อมาสืบดูว่ามีผู้ใดจะทราบ
 การกระทำของตนบ้าง พอซากลับไปยังวิมานฉิมพลี คนธรรพ์ได้แปลงเป็น
 ไรแทรกชนพระยาครุฑกลับไปด้วย จึงได้ทราบว่า พระยาครุฑหน้า กาก็มาไว้ที่
 วิมานฉิมพลี และได้นางกาก็เป็นภรรยา ซึ่งในเวลากลางวัน เป็นเวลาของ
 คนธรรพ์ เพราะพระยาครุฑออกไปหากิน พอตกกลางคืน เป็นเวลาของ
 พระยาครุฑ ส่วนคนธรรพ์แปลงร่างเป็นไรแทรกชนพระยาครุฑ กลับมาทูลความให้ท้าว
 พรหมทัตทราบ เมื่อพระยาครุฑกลับมาเล่นสกาอีก คนธรรพ์ได้ออกมาคิดพิณ
 และขับร้องเยาะเย้ยพระยาครุฑ ว่าในตอนกลางวันได้ไปสมสู่ด้วยนางกาก็
 ที่วิมานฉิมพลี เพราะตนเองรู้จักวิชาแทรกชนไปได้ พระยาครุฑกลับไปตัดพ้อ
 ต่อว่านางกาก็ต่าง ๆ นา ๆ แล้วน่านางกาก็มาส่งไว้ที่หน้าพระลาน ท้าว
 พรหมทัต จึงมีรับสั่งให้ต่อแพ เพื่อลอยแพนางกาก็ไป

ในเพลงลูกทุ่งชุดแห่ฉิมพลีนี้ ได้มีการนำเนื้อเรื่องจากเรื่องกาก็ไป
 แต่งเป็นตอน ๆ ดังนี้

" ปางหลังยังมีครุฑ ฤทธิรุทรเกินปักษี อยู่ยังถิ่นฉิมพลี
 สมญามีว่าเวนไตย เป็นเพื่อนของกษัตริย์ พรหมทัตผู้ทรงชัย เจ็ดวันต้องบิน
 ไป ให้เพื่อนเห็นเล่นสกา

นาศีลัตถ์นดร ถูกครุฑต้อนเป็นภักษา วันหนึ่งจึงครุฑา พบสกา
 เล่นกาภิศรรักปักใจครุฑ ยั้งไม่หยุดครุฑพาหนี บินพามาฉิมพลี โดยไม่มีความ
 ละอาย คิดชั่วไม่กลัวบาป โลภภัยอาบใจหยาบคาย กาเมทกอบาย เสี้ย
 เขิงชายสักขั้ซ่ม เมียใครใครก็รัก เพราะหมายจักสู้สุขสม กาโมครุฑโสมม
 จักต้องจมนอเวจี แต่ครุฑไร้หิริ ขาดสติฤทธิปักษี แรงโลมโลมกาภิ เพราะ
 ไม่มีธรรมเตือนเป็นคนเตือนตนได้ ตนเตือนใจใครจะเหมือน เพื่อเราอย่า
 เพาเรื่อน อย่าทำเหมือนเช่นครุฑา เป็นเพื่อพรหมทัต ยังคิดตดลีเนหา
 ลักเมียของเพื่อนมา ใจหยาบข้าสาระยา ฉิมพลีหนอฉิมพลี ก่อนเป็นที่สุข
 เลิศล้ำ กาก็ผู้มีกรรม มาชอกช้าบนฉิมพลี"

(เห่ครุฑ, ภร ภีรมย์)

"พรหมเอ๋ยพรหมทัต จอมกษัตริย์ผู้ชรา กลับจากเล่นสกา
 เข้าหมายกอดยอดนารี โฉมกาภิเจ้าจอมขวัญ งบเงินเดินงกั้น ไม้เท้า
 หย่นยากย่างมา ก้าวขึ้นบนแท่นที่ เรียกกาภิพี่มาหา หมายถึงภีรมยา มา
 แม่มาโฉมกาภิ อ้ายยั่วให้ผิวพริ้ว พี่กลับค่าคงโกรชพี่ ออกมาเถิดกาภิ จะ
 เมียนตีพี่ก็เอา เจียบกริบผิตสิ่งเกด นำสิ่งเวชกษัตริย์เผ่า เพลอใจลมใส่
 เอา ต้องใช้เข้าเช็ดน้ำตา สู้ทนเรียกคนธรรพ์ จ้าละหวันวิ่งค้นหา ทั้ง
 พาราไม่พบหน้าโฉมกาภิ ไม่ยอมสร่งเสวย ไม่ยอมเสยแม่เกษี ทิวาเป็น
 ราตรี พระทรงมีแต่วาโยหทัยใครนิยรม์ จวบแต่หมอนนอนโมโท ตัณฑาจุล
 กาโม ร้องไห้คิดถึงเมีย ครุฑาไม่น่าทำ ให้ศีลช้าทำศีลเสี้ย ใครจัก
 ไม่รักเมีย ครุฑาทำเสี้ยลักเมียคน ครุฑสร้างศีลต่างพร้อย คนจะพลอย
 อนุสนธิ สร้างเวรเห็นแก่ตน หนีไม่พ้นหนามจ้าวเอช"

(พรหมทัต, ภร ภีรมย์)

" นื่อง นอน ๆ หนนตักพื่อนอน นอน ๆ ๆ นื่องนอน จะกล่อมให้นอนฉิมพลีวิมานมาศ สุดสวาทนาฎกาภิ เวณไถยให้ยินดี ปรีดา แนนวบนางชม สองสุขสองสวาท แสงโสมสาดสองสุขสม สองสนิทสองชิดชม สองภริมย์สมฤดี นบแนบนวลนางนอน กางสองกรโอบกาภิ ขึ้นชี่วันขวัญชี่วี แม่ฉิมพลีหลับไม่ลง สะท้านถึงชานไกรลาศ พิสวาสประหลาดหลง พระสุเมรุ ค่อยเอนลง ทอดยอดตรงหิมพานต์ นาคีสีกันตร เริงสาครกระฉอกฉาน กระเทือนถึงบาดาล แฉ่พังพานเข้าท่าไพโร ราหูจับจันทรรา สู้ฤทธิราหูไม่ไหว ราหูอมสมฤทัย ไม่ยอมให้พระจันทร์จร อัสนีบาดฟากสายฟ้า ตกภูพาน้ำสิงขร ราหูอายอายจันทร สุดอวาร์ณาลัยจันทร นาคีเริงสาคร ออกใจตัวกลัว สุปรรณ แผลงพ่นพิฆพลันหนี สุปรรณเจ้าฉิมพลี ยอดเอยเจ้ายอดรัก ผู้มี พักตร์ผ่องโสภา หลับตาอย่าพาที ฟิงเสียงพือยารำคาญ ตักพื่อนแทนหมอน กิฉิมพรแทนมุ้งม่าน โภยภยไม่แผ้วพาน หลับสำราญตั้งฉิมพลี นื่องนอน ๆ นอนหนนตักพื่อนอน นอน ๆ ๆ นื่องนอน จะกล่อมให้นอน"

(เหฉิมพลี, ภร ภริมย์)

" นาคเอยนาคเวร ถูกเจ้าเกณฑ์หากากี เกรงพระนรบดี พรหมทัดขัดหทัยครบวันเจ็ดทิวา จัดสกาออกมาให้ มาพบกับท้าวไท้ ดังเคย ได้เล่นพนัน ไอ้ นื่องผู้มองพักตร์ กลัวนื่องจักถูกข่มเหง อยู่หลังองค์วังเวง เกรงคนดีตีท้ายคริว ครุฑฟิงหันหลังกลับ ไม่ค่านับเจ้าอยู่หัว คนธรรพ์พลันรู้ตัว ลาเหนือหัวตามครุฑไป ครุฑถึงร่วมไทรทอง ไม่ทันมองผู้สงสัย คนธรรพ์แปลงเป็น ไร แทรกขนไปถึงฉิมพลี คนธรรพ์พลันยังหยุด แอบดูครุฑกับกาภิ ครุฑเฒ่า เคล้าคลุกคลี ทั้งราตรีไม่นิทรา รุ่งแสงสุขวิสัย ครุฑต้องไปจับภักษา คน ธรรพ์พลันออกมา กากีเห็นแทบเป็นลม คนธรรพ์ชาญเชิงรู้ เกี้ยวแกมชู้ อยู่ เสียงขรม จุมพิตชิดนางชม ด้วยอารมณ์กิเสศแรง กากีต้องกล้ำกลืน ให้ชู้ขึ้น สุดสาบแช่ง รักช้อนช้อนรักแสร้ง คนธรรพ์แก่งด้วยกลเกม"

(คนธรรมดา, ภรรยา)

" น้อง ฟัง ฟัง พี่ล่อมนให้นอน นอน ๆ ๆ น้องฟัง ฟัง
เพลินหลับสบาย

" ฉิมพลีวิมานมาศ ทุกข์สวาทนาฏกาภิ เวนไฉยให้ยินดี
แต่กาภิมีแต่ตรม ทุกคืนแต่นางจำ ทุกข์ก็กรรมท่านไม่สม เมามัวชั่วโสมม
คุณนางจมอเวจี คิดถึงจอมกษัตริย์ พรหมทัตสวามี อยู่พาราณสี ป่านจะนี่คง
นอนตรอม กากิไกลผิวแก่ คงเหลือแต่กลิ่นกายหอม คงกอดหอมนอนตรอม
จูบกลิ่นหอมตรอมใจตาย รักซ้อนซ้อนเป็นสอง ใช้ครุทปองสองเป็นสาม คน
ธรรมดาปล้นรู้ความ กลับติดตามมาให้ตรม ทั่วหน้าจะว่านาง ก็กรรมสร้าง
นางโจดชั่ว แท้ตนเป็นคนกลัว แต่ทำชั่วเพราะแรงชาย กาเมสมิฉา อนิจจา
ต้องขาดหาย หิริต้องละลาย เพราะสองชายคนฉิมพลี ยอดเยยพ่อยอดรัก
ผู้มีפקตร์่องราศี อย่าว่าโฉมกาภิ นางไม่มีเจตนา มองหญิงในสิ่งดี อย่าได้
มีริษยา วิจารณ์ด้วยปัญญา เลิกนินทากากิเอย น้องฟัง ฟัง พี่ล่อมนให้นอน
นอน ๆ ๆ น้องฟังเพลินหลับสบาย

(เห่กาภิ, น้าฝั่ง บริบูรณ์)

เพลงชุดเห่ฉิมพลีนี้ เป็นเพลงที่นำเอาพฤติกรรมของครุฑ คนธรรมดา
และกาภิมาแต่งเป็นเพลง โดยมีจุดมุ่งหมายคือ แสดงให้เห็นถึงความชั่ว
ของครุฑที่เป็นเพื่อกับท้าวพรหมทัต และคนธรรมดาที่คนตรีเอกประจำราชสำนัก
ของท้าวพรหมทัต ที่ได้ไปมีความสุขกับนางกากิโดยไม่คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ
โดยเฉพาะตัวครุฑนั้น ได้นำไปประจานถึงความไม่ดีในการประพฤติในเบญจศีล
คือข้อที่ว่า ห้ามประพฤติผิดในกาม ซึ่งในเพลงนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความ
เชื่อของคนไทย ว่าเมื่อใครก็ตามได้ประพฤติผิดในกาม ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น จะ
ต้องตกนรก และต้องป็นต้นงิ้วที่มีหนามแหลมคม

นอกจากนี้ ยังให้คิดที่ว่า เพื่อนควรรักกัน ควรช่วยเหลือกัน ไม่
ใช้คิดคดทรยศต่อกัน เหมือนครุฑทรยศต่อท้าวพรหมทัต
ทางฝ่ายนางภาคนั้นซึ่งถูกมองว่าชั่ว เพราะนอกใจท้าวพรหมทัต
เป็นชู้กับครุฑ และคนธรรพ์นั้น ที่ท้าวนางไม่ได้มีเจตนา แต่นางหลงผิดไป
เพราะผู้ชาย ซึ่งถ้าดูเพียงผิวเผิน ดูเหมือนนางจะมีความสุข เพราะได้อยู่บน
วิมานฉิมพลี ที่ยากนักที่มนุษย์ธรรมดาจะไปถึง แต่นางต้อง "หน้าขึ้นอกตรม"
เพราะยังรักอาลัยท้าวพรหมทัตเสมอ ดังนั้นควรจะพิจารณาให้ถ้วนถี่ก่อนจะไป
วิจารณ์ว่านางเลว

เรื่อง เวสสันดรชาดก

เรื่องเวสสันดรชาดกนั้น เดิมมาจากต้นฉบับของชาวอินเดีย ซึ่ง
ได้แต่งเอาไว้เป็นฉันทภาษาบาลี มีชื่อว่า "ปรีชาวัตฉันท" จำนวน 1000
บท เรียกว่า คาถาพัน แบ่งเป็น 13 ตอน ซึ่งแต่ละตอนมีชื่อเรียกว่า กัณฑ์
ในไทยนั้น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในสมัยอยุธยาตอนต้น โปรดเกล้าฯ
ให้บรรดานักปราชญ์ราชบัณฑิตช่วยกันแต่งและแปล เรียกว่า "แปลร้อย" ซึ่ง
ใช้วิธีแปลแบบสลับกันไป คือ ยกคาถาบาลีขึ้นวรรคหนึ่ง แล้วแปลเป็นไทยสลับ
ใช้คำประพันธ์หลากหลายชนิด เช่น ร่ายยาว ร่ายโบราณ ร่ายสั้น
โคลงสุภาพ โคลงฉันท์ กาพย์ยานี กาพย์ฉับ และกาพย์สุรางคนางค์ โดย
ได้ชื่อว่า "มหาชาติคำหลวง"

คำว่า "มหาชาติ" หมายถึง ชาติอันยิ่งใหญ่ หมายถึงเรื่องมหา
เวสสันดรชาดก ซึ่งเป็นชาติสุดท้ายของพระโพธิสัตว์ ก่อนจะตรัสรู้เป็นพระ
พุทธเจ้า

คำว่า "คำหลวง" เป็นคำเรียกหนังสือที่มีลักษณะ

1. กษัตริย์ทรงเป็นผู้อำนวยการแต่ง หรือทรงนิพนธ์เอง
2. เป็นเรื่องราวทางศาสนา
3. ใช้คำประพันธ์ชนิดโคลง ฉันท์ กาพย์ หรือทรงนิพนธ์ขึ้น
4. เป็นหนังสือที่แต่งดี และมีความถูกต้องในด้านฉันทลักษณ์
5. เป็นหนังสือที่ใช้แต่งเพื่อสวดหรือเทศน์ให้ประชาชนฟัง

ตามความเชื่อของคนไทย มักจะนิยมฟังเทศน์ มหาชาติ ซึ่งถ้าผู้ใดได้ฟังเทศน์มหาชาติ จนจบภายในวันเดียว จะถือได้ว่า ได้รับผลบุญ ได้รับอานิสงส์แรงกล้า ต่อมาในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ได้โปรดเกล้าฯ ให้บรรดานักปราชญ์ราชบัณฑิต ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขมหาชาติ จนจบภายในวันเดียวได้ ดังนั้น พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไข โดยยกคำบาลีไปไว้ตอนหนึ่ง แล้วแปลเป็นไทย ให้มีเนื้อความติดต่อกันตลอด และใช้คำประพันธ์ประเภทร้อยยาว ซึ่งทำให้ฟังได้ เข้าใจง่ายกว่ามหาชาติคำหลวง มีชื่อเรียกว่า กาพย์มหาชาติ แต่กาพย์มหาชาติ ก็ยังเป็นเรื่องยาว ไม่สามารถเทศน์ หรือฟังจบภายในวันเดียวได้ จนกระทั่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้น ได้มีกวีหลายคนได้แต่งขึ้นใหม่ โดยที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงเป็นผู้อำนวยการแต่ง แต่บรรดากวีจะเลือกแต่งบางท่านก็จะแต่งเป็นบางกัณฑ์ บางท่านก็จะแต่งจนจบเรื่อง ร่ายยาวที่แต่งขึ้นใหม่มีชื่อเรียกว่า "มหาชาติกลอนเทศน์" หรือ "ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก" นี้เอง ซึ่งได้เลือกเฟ้นสำนวนที่ดีที่สุดเป็นกัณฑ์ ๆ เมื่อ พ.ศ. 2449 และรวบรวมเป็นเล่มสำเร็จ เมื่อ พ.ศ. 2452

สำหรับเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเชื่อมโยง กับร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดกนี้ ได้ยกเนื้อหามา 3 กัณฑ์ ดังนี้

- กัณฑ์กุมาร : เพลงชู้ชกสองกุมาร
(สรพล สมบัติเจริญ-พรรณี ม่วงศรีเขียว)
- กัณฑ์มัทรี : เพลงมัทรี ตอน 1
: เพลงมัทรี ตอน 2

: เพลงมุกที่กำสรวล

กัณฑ์มหाराช : เพลง ชูชกสองกุมาร (น้ำผึ้ง บริบูรณ์)

: เพลง ชูชกท่องแตก

พระเวสสันดร เป็นพระโอรสของ พระเจ้าสฤษดิ์ แห่งกรุงสี่พี ซึ่งถูกเนรเทศพร้อมกับพระมัทรี และกัณหา ซาลี เพราะได้ประทานช้างเผือกปัจจัยนาเคนทร์แก่พระเจ้าเอกลิงกะแห่งกรุงกลิงคราษณ์ ซึ่งช้างเผือกปัจจัยนาเคนทร์นี้ถือเป็นผู้บ้านคูเมืองของกรุงสี่พี พระเวสสันดร พระมัทรี กัณหา ซาลี ได้ไปประทับที่บรรณศาลา ที่พระอินทร์เนรมิตไว้กลางป่า มีเจตบุตรเป็นผู้รักษาด่าน ที่จะเข้าไปยังบรรณศาลา ของพระเวสสันดร ฝ่ายชูชก เป็นพราหมณ์ชอกทาน เมื่อได้เงินมากจึงนำไปฝากเพื่อผู้หนึ่ง แต่เพื่อผู้นั้นได้ใช้เงินชูชกจนหมด จึงต้องยกนางอมิตตดาลูกสาวให้ชูชก นางอมิตตดาเป็นคนดี รูปร่างสวย พราหมณ์ผู้เป็นสามีได้เข้าไปทนต์ พราหมณ์ภรรยา เพื่อให้ประพฤติตัวแบบอมิตตดา ทำให้บรรดาพราหมณ์ทั้งหลายพากันโกรธแค้น นางอมิตตดา จึงรวมหัวว่ากล่าวนางที่ท้าน้ำ เพื่อให้นางหนีไปจากหมู่บ้าน นางอมิตตดาถูกพราหมณ์รุ่มด่า ก็เสียใจ ไม่คิดจะทำงานต่อไปจึงบังคับให้ชูชกไปเที่ยวขอทาสหญิงมาให้ตนใช้ และเทพเจ้าดลใจให้นางอมิตตดาแนะนำให้ชูชกไปขอประทาน กัณหา และ ซาลี จากพระเวสสันดร เมื่อชูชกไปพบเจตบุตร ผู้รักษาด่าน ก็ลวงว่า เป็นทูตมาจากพระเจ้าสฤษดิ์ จะมาเชิญพระเวสสันดร และสามกษัตริย์กลับไปเมือง ต่อมาไปพบพระอัจจุตถาณี จึงลวงพระอัจจุตถาณี เพื่อถามถึงที่ประทับของพระเวสสันดร

กัณฑ์กุมาร : เมื่อชูชกได้รับคำบอกเล่าการเดินทางจากพระอัจจุตถาณี แล้วจึงเดินทางต่อไป จนมาถึงพระอาศรมของพระเวสสันดร แต่มาถึงเป็นเวลาค่ำ และมีทรีประทับอยู่ด้วย ชูชกจึงไม่เข้าไปทูลขอสองกุมาร เพราะเกรงว่าพระมัทรีจะทรงขัดขวาง พระมัทรีทรงสับใจว่า มีชายรูปชั่วร้ายคนหนึ่งนุ่งผ้าหยักรั้ง กัดดอกไม้แดง มือถือดาบ เข้ามาบังคับให้พระนาง

บรรทมหงาย ตัดพระพาหา คwicklungดวงพระเนตร และข้าแหละเอาพระหทัย
ของพระนางไป พอตื่นบรรทมก็เสด็จไปทูลถามพระเวสสันดรให้ทรงทำนาย
พระเวสสันดรทรงทำนายเลียงไปว่า พระสุบินของนาง เกิดจากการจากบ้าน
จากเมืองมา ไม่มีอะไรหรอก

เมื่อพระนางมัทรีเสด็จออกไปหาผลไม้ในป่าแล้ว ชูชกก็เข้าไป
กล่าวสรรเสริญพระเวสสันดร เป็นการยกแม่น้ำทั้งห้า แล้วจึงทูลขอสอง
กุมาร พระเวสสันดรก็ทรงยอมยกให้ แต่ขอให้รอพระนางมัทรีกลับมาก่อน
ชูชกไม่ยอม พระเวสสันดรทรงทรงของให้ชูชกพาสองกุมารไปเฝ้าพระเจ้า
สฤชัย เมื่อสองกุมารได้ยิน จึงหนีไปแอบอยู่ในสระโบกขรณี พระเวสสันดร
ได้ตรัสเรียกสองกุมารโดยเปรียบสองกุมาร เป็นสำเภาทอง ที่จะนำพระองค์
ไปสู่พระโพธิญาณ สองกุมารจึงเสด็จขึ้นจากสระ พระเวสสันดรทรงวางคำ
ไถ่ตัว พระชาลีหนึ่งพันตำลึงทอง ส่วนพระกัณหาทองร้อยตำลึง โคผู้ โคนม
ทาสหญิง ทาสชาย ช้างม้า อย่างละร้อย พระเวสสันดรทรงหลังพระเต้าชีโนทก
ลงในมือชูชก ประทานสองกุมารให้ และก็เกิดความอัศจรรย์หัวน้ไหลไปที่วัดิน
ฟ้ามหาสมุทร

เมื่อชูชกได้สองกุมารแล้ว ก็จุดกระชากตีต้อนไม้ปรางค์ สองกุมาร
ร้องไห้รำพันต่าง ๆ นา ๆ พระเวสสันดรไม่ทรงระงับความโทมนัสไว้ได้
จึงทรงคิดจะฆ่าชูชกเสีย แต่ก็ทรงใช้อุเบกษาหักห้ามใจไว้ได้ สองกุมารได้
แต่อ่อนวอนให้เทพเจ้านำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปแจ้งแก่พระมารดา ถึงเวลาค่า
ชูชกจึงพาสองกุมารออกประตูป่าไป

เพลงชูชกสองกุมาร : สุรพล สมบัติเจริญ - พรรณี ม่วงศรีเขียว
เพลงนี้มีการร้องสองคน โดยสมมติให้เป็นชูชก และกัณหา - ชาลี

กัณหา-ชาลี : พรรณี ม่วงศรีเขียว ชูชก : สุรพล สมบัติเจริญ
กัณหา-ชาลี : แม่จ๋า โอ้แม่มัทรี ได้โปรดปรางค์ มาช่วยลูกซิ แม่คุณทูลหัว พ่อ
สิ้นเอ็นดู ให้นำไปกับชูชกซิ๊ว เพราะมันมาขอตัว หากมันไม่ไป มันก็เขี่ยนดี
ปากร้องเรียกหา แม่จ๋า แม่จ๋า แม่มัทรี สิ้นรักแล้วหรือนี่ จึงปล่อย

เขาตuhnแทบตาย

ชูชก : ชีชะ! เด็กน้อย อย่าทำสาออก เคียวจะโดยร้อยหวาย ฮี!

กัณหา-ชาลี : โอ๊ย ! โอ๊ย ! แทบว่าจะสิ้นใจตาย ลุงเอ๋ยอย่าทำหนูเลย
ลุงเอ๋ยจงปล่อยหนูไป

ชูชก : นี่แหละ ฮี! ไขว่วายร้าย เคียวตีเสียตาย และยังมาทำสาออ

กัณหา-ชาลี : โถ! ลุงจ๋า อย่าเตะตีดำ หรือว่าลูกน้อย ป่านนี้แม่หนูคง
คอย ไข้ว่อมมน้อย จงปล่อยหนูไป

ชูชก : หนอยแหละ ไข้วตัวดี มาว่ากันหัวล้านได้ มาเนี่ย ฮี ! ฮี ! ตี
ให้ตาย จะเอาไข้วไข้ว ไข้วเด็กสันดาน จะเอาไข้วไข้ว ไข้วเด็ก
สันดาน ฮี ฮี

ชูชก : ฮี !

กัณหา-ชาลี : โอ๊ย !

(ชูชกสองกุมาร, สรุพล สมบัติ เจริญ-พรรณิ ม่วงศรีเขียว)

กัณฑ์มัทรี : เมื่อชูชกพาสองกุมารไปแล้ว พระอินทร์เกรงว่าถ้าพระ
มัทรีกลับมา ก็จะเที่ยวตามหาสองกุมาร อาจจะมาตามชูชกไปทัน จึงบัญชาให้
เทวดา 3 องค์ จำแลงแปลงกายเป็นเสือโคร่ง เสือเหลือง และราชสีห์
มาขวางทางอยู่จนค่ำ จึงหลีกทางให้พระนาง เมื่อพระมัทรีกลับมาถึง ไม่เห็น
พระโอรส พระธิดา จึงอ้อนวอนถามพระเวสสันดร แต่พระเวสสันดร ไม่
ยอมบอก จึงแกล้งกล่าวว่า พระมัทรีมีวแต่หลงเล่นซุกอยู่ในป่า จึงกลับค่ำ
เพื่อจะให้พระมัทรีโกรธ จะได้ไม่คิดถึงลูก พระมัทรีขอโทษ แต่พระเวสสันดร
ก็เฉยเสีย พระมัทรีจึงเที่ยวตามหาสองกุมารตลอดคืน จนถึงรุ่งเช้า พระเวส
สันดรจึงบอกความจริงให้ทราบ พระนางมัทรีก็อนุโมทนาด้วย

" จะแหล่งทรงเครื่อง เรื่องพระเวสสันดร ตัดเอาตอนกัณฑ์มัทรี
ท้าวความตามพราหมณ์เฒ่าเจ้าชูชก ผู้สกปรกราคี มาทูลขอกัณหา-ชาลี

องค์ชินสีห์ก็ยกให้ไป ด้วยเกิดอาเพศไปทั่วพงไพร ก้าวไม้ไร่ในไพรสนต์ ที่
เคยมีผลก็กลับเป็นดอก ส่วนไม้ดอกกลับออกเป็นผล ทั้งแปดทิศก็มีดมม ขอบ
ฟ้าเบื่อบนก็แดงจาง อย่างเหี้ยมเกรียบกรอบแล้วเหลือขวหลัง พระว้าพะวังถึง
สองกุมาร จึงรีบกลับ อาศรมสถาน ก็เกิดพพานพยัคฆ์มี เป็นเทพ
เทวาหนอมาแปลงร่าง นอนขวางนางมัทรี เพื่อให้ชู้ชกหนี ไม่ให้มัทรีตามไปทัน"

(มัทรีตอน 1 , หน้าผั่ง บริบูรณ์)

" จนสายัณห์ ตะวันโพล้เพล้ สามสัตว์จึงเร่งรีบไปพลัน มัทรีรีบกลับ
ศาลาบรรณไม้เห็นจอมขวัญ กัณหา-ชาลี ถามทูลกระหม่อม พระเวสสันดร ก็
กลับถูกยอนให้เข้าฤดู ไอ้ออกเอี่ยมมิ่งมัทรี รีบจรลี ไปตามลูกยา ติดตามพระ
ลูก ทุกข์ยากแสนเข็ญ ตั้งแต่เย็นจนรุ่งทิวา เจ้าทั้งชื้อและโถมหน้า ให้มารดา
นี้อาลัย เคยเห็นหน้ากันอยู่หลัด ๆ น้อยหรือมาพลักจากกันไป ท้าวเธอเที่ยว
ค้นจนวันใหม่ จนอ่อนใจสิ้นสติสมประดี เรื่องนี้สอนใจให้ประจักษ์ ว่าวัน
ความรักของชนนี้ นั้นยิ่งใหญ่เหลือเหนือชาติตรี ดังเรื่องมัทรีที่ได้พรรณา"

(มัทรี ตอน 2, หน้าผั่ง บริบูรณ์)

" มัทรีทรงโศกโศกา เจ็บเจ็อง่า ชีวันจะบรรลีย์ ลูกรักมาจาก
แม่ไป อยู่ไหนไหน มองไปไม่พบหน้า ลูกรักของแม่เอ๋ย เข้าค่าเคยได้ขึ้นอรุรา
ก่อนแม่จากไปกลางป่า ในอรุราพะว้าพะวัง ผ้าห่มหน้าห่มหลัง หัวใจดัง
คล้ายเอาไฟเข้ามาจี้ ลูกรักของแม่เอ๋ย เข้าค่าเคยได้ขึ้นฤดูดี เจ้าจากแม่ไป
แล้ว ต่อไปนี้ องค์มัทรี ผ้าแต่คร่ำครวญ องค์มัทรีผ้าแต่กำสรวล (พูด)
โถ! กัณหา ชาลี ลูกแม่ ป่านนี้เจ้าจะอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ โว ! ลูกรักของแม่"

(มัทรีกำสรวล , พรรณี ม่วงศรีเขียว)

กัณฑ์มหाराช : เมื่อชูชกได้พาสองกุมารเดินทางไปในป่า เทพเจ้า
ก็คอยอภิบาลรักษาคุ้มครองตลอดมา เมื่อถึงเวลาค่ำ ชูชกผูกพระพาหาสอง
กุมาร ไว้กับกอไม้ ปล่อยให้บรรทมบนพื้นดินส่วนตัวเอง ป็นชั้นไปนอนบน
พื้นดิน เทพบุตรเทพธิดา จำแลงร่างเป็นพระเวสสันดร และพระมัทรี มา
ปลดเถาวัลย์ที่ผูกสองกุมารออกแล้วสร้างน้ำ แต่งองค์ให้ใหม่ จัดอาหารทิพย์
ให้เสวย และขับกล่อมจนบรรทมหลับไป ครึ่งรุ่งเช้า เทพเจ้าก็บันดาลให้
เถาวัลย์รัดพระพาหาไว้ดังเดิม แล้วอันตรธานหายไป ซึ่งรวมเวลาได้ 15
คืน เมื่อชูชกถึงทางสองแพร่ง ที่จะไปยังนครสีพี อีกทางไปยังนครกลิงค
ราษฏร์ ซึ่งเป็นที่อยู่ของชูชก เทพเจ้าก็บันดาลให้ชูชกเข้าไปในนครสีพี

ในคืนนั้น พระเจ้าสุทนต์ทรงสบินไปว่า ขณะที่พระองค์ประทับ
อยู่ท่ามกลางหมู่เสวกามาตย์บาทมูลิการ มีชายผู้หนึ่งรูปร่างน่ากลัวน่าเกลียด
นำดอกบัวคู่หนึ่งมาถวาย ดอกหนึ่งยังตูมอยู่ อีกดอกพั่งแย้มกลับ ทรงรับมาทัด
ไว้เหนือพระกรรณซ้ายขวาด้วยความโสมนัสยินดี โทรหลงทำนายว่าพระ
ประยูรญาติที่จากไปนานจะเสด็จกลับมาสู่นครสีพีในวันรุ่งขึ้น

เมื่อถึงวันรุ่งขึ้น ขณะที่เจ้าสุทนต์เสด็จประทับหน้าพระลาน เทพเจ้า
ก็บันดาลให้ชูชกพาสองกุมารตัดหน้าพระที่นั่ง โดยหมู่อำมาตย์มิได้ห้ามปราม
แต่ประการใด ครั้นพระเจ้าสุทนต์ทอดพระเนตรเห็น จึงตรัสใช้ให้
อำมาตย์ไปพาชูชกและสองกุมารมาเข้าเฝ้า พอชูชกทูลความจริง เหล่า
อำมาตย์ราชเสวก ก็พากันตำหนิติเตียนพระเวสสันดร พระชालีไม่พอพระทัย
จึงทูลพระอัยกาว่า ไม่ควรปล่อยให้หมู่อำมาตย์มาตำหนิติเตียนก่อนและดูหมิ่น
พระบิดา เพราะการที่พระเวสสันดรทรงบริจาคปิยบุตรทาน ก็เพราะทรง
ยากไร้ไม่มีพระราชทรัพย์อื่นใด แล้วก็ทูลความหวังให้ทรงทราบ เพราะยัง
เป็นทาสชูชกอยู่ โดยพระบิดาได้ทรงกำหนดค่าตัวไว้ พระชालีหนึ่งพันตำลึงทอง
ส่วนพระกัณหา ทองร้อยตำลึง โคผู้ โคนม ทาสหญิง ทาสชาย ช้างม้า
อย่างละร้อย พระเจ้าสุทนต์ทรงไถ่ตัวพระนัดดาทั้งสอง และพระราชทาน
ปรางค์ปราสาทเจ็ดชั้นแก่ชูชก พระเจ้าสุทนต์ได้ทรงจัดงานสมโภชพระนัดดา

ทั้งสอง และทรงจัดเลี้ยงอาหาร ชูชกบริโศคอาหากจนเกินอัตรา จนถึงกับ
ท้องแตกตาย ภายหลังทำฌาปนกิจศพชูชกแล้ว ให้ป่าวร้องหาวงศ์ญาติมา
รับมรดก ไม่มีผู้มารับ จึงรับสั่งให้ชนทรัพย์เข้าทูลพระคลังตามเดิม

เมื่อสมโภชพระนิตดาทั้งสองแล้ว พระเจ้าสุริยชัยก็ตรัสถามถึงพระ
เวสสันดรและพระมัทรี พระชालีทูลเล่าถึงความลำบากที่สองกษัตริย์ได้รับให้
พระเจ้าสุริยชัยทรงทราบ พระเจ้าสุริยชัย โปรดให้พระอัยกาเสด็จไปรับเอง
ดังนั้นจึงมีรับสั่ง ตระเตรียมพลโยธายกไปยังเขาวงกต ขณะนั้น ชาวเมือง
กลิงคราชวร ได้นำเอาช้างเผือกปัจจัยนาเคนทร์มาถวายคืน ก็โปรดให้
พระชालีทรงช้างปัจจัยนาเคนทร์เป็นทัพหน้ายกไปก่อน พระองค์เองเป็นทัพหลวงยก
ตามไป พระนางผุสสดี และ พระกัณหา ก็โดยเสด็จด้วย

" ไพรพรานชรา พากี่ชูชก ให้ปล้ำหัวอกเป็นหนักหนา ที่นี้หลัก
หนา แม่อมิตดาจะได้เยี่ยมหน้าเพื่อบ้านเสียดี ย่างเหยาะเหยาะกะแย่งกะย่อง
ไล่ตีพี่น้อง กัณหา ชาลี แก่ร้อง อูเหม่! ถ้าหากมีงนี้ พรานหมันจะตีเสียให้
หลังลาย ตาแก่จุดลาก ส่ารากู๋ ว่าเฮ้ย! ดูดู อย่าเดินลอยชาย ครั้นพรานหมัน
ตีลิวว่าพรานหมันร้าย เอ็งลิวร้ายไปก่อนข้า สองกุมารกันแสงให้ ชะม้อยดูไม้ที่
พรานหมันถือมา ไอ้ทูลกระหม่อมจอมนาดา ไฉนจึงมาให้มันชุ่มม ให้มันตีเล่น
เช่นนี้ข้า ทั้งน้องกัณหา ไม่ทันหย่านม ต้องโหยหิว หน้านี้วแทบล้ม ร้าแดด
ลม กรมเกรียมทุกวัน พระบาทน้อย ๆ ที่นุมนิม ก็โดยหนามทิ่มแทบอาสัญ ค่า
ที่ไหนกันอนที่นั่น มันเอาเถาวัลย์มัดมือสองคน ให้สองกุมารนั้นนอนบนดิน มัน
ป็นชั้นไปนอนข้างบน จนเทพารักษ์ที่ปกปักไพรสนต์ เกิดมีกมลเวทนา จึง
แปลงร่างเอาอาหารมาป้อน เนรมิตฟูกหมอน ให้นอนนิทรา จนล่วงเพล
ได้ลืบทหาราตรี"

(ชูชกสองกุมาร, น้ำผึ้ง บริบูรณ์)

" จนร่วงเพลา มาสืบทหาราตรี พอลถึงสี่พันครา ถึงเฝ้าชูชก จะ
 ลั่นชะตา จึงหลงทางมา จนถึงสี่พัน พระเจ้าสุทนต์ ครองโยธยศวรค์ เป็นปู่
 ของหลาน กัณหา ชาลี เป็นเรื่องโชคเคราะห์ เหมาะเจาะพอดี ปู่หลานสอง
 ศรี จะได้ปะปัง วันนั้นตอนเช้า พ่อเฒ่าชรา กะเร่อกะรำ เข้ามาในวัง พระ
 จอมกษัตริย์ ผู้ผ่านบัลลังค์ จึงมีรับสั่ง ให้จับตัวมา ทำสัปดน เล่ห์กลแก
 พราว แกเล่าเรื่องราว ให้เขาเมตตา แต่มีส้นน้อย เต็มฝอยขึ้นมา นำ
 เวทนา พระจึงให้อภัยองค์สุทนต์ จึงไถ่หลานขวัญ ตามที่พราหมณ์มนตรีราคาให้
 สำหรับชาลี หลานคนใหญ่ ราคาตั้งไว้ พันตำลึงทอง ส่วนคนน้อง ทองร้อย
 ตำลึง ช่างม้าโคถึก อีกเนื่องนอง เมื่อเสร็จการไถ่ จึงให้ขึ้นร้องจัดการเลี้ยง
 ฉลอง สองหลานยา เลี้ยงคาวหวาน อาหารหลายชาม ชูชกสวาปาม จนเกิน
 อัตราริจต้องแตกตายวายชีวา เป็นเรื่องเล่ามา ในเวสสันดร ทำชั่วได้ชั่ว
 ทำดีได้ดี ภาษิตวันนี้ ไม่มีคลายคลอน เหมือนเรื่องเวสสันดร ที่ได้พรรณา"
 (ชูชกท้องแตก, น้ำผึ้ง บริบูรณ์)

เพลงชุดพระเวสสันดรทั้งสามกัณฑ์ คือกัณฑ์กุมาร กัณฑ์มัทรี กัณฑ์
 มหาราชนี้ ได้ให้ข้อคิด และคติเตือนใจไว้หลายประการ

- ความรักของแม่นั้น ยิ่งใหญ่ หาใดมาเปรียบมิได้ หาก
 สูญเสียลูกไป แม่คงต้องโศกเศร้า แม้จะตายตามไปด้วยก็ยอม เช่นความรัก
 ของพระมัทรี ที่มีต่อ กัณหา-ชาลี

- คนที่ทำดี ย่อมได้ดี ตามคติไทยว่า "คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟ
 ไม่ไหม้" ดังจะเห็นได้จาก กัณหา-ชาลี ที่ยอมไปกับชูชก เพื่อเป็นดังสาวเภา
 ทองที่จะพาพระเวสสันดรไปบรรลุปุทธิญาณ ซึ่งเป็นการเสียสละอันยิ่งใหญ่
 เมื่อต้องเดินทางระหกระเหินกับชูชกใจร้ายนั้น ผลบุญที่มา เกื้อหนุนสองกุมาร
 คือ เทวดานางฟ้าที่อารัก্ষ์ต้นไม้ได้มาคอยช่วยอภิบาล รักษาสองกุมารซึ่ง
 เป็นความเชื่อของคนไทยว่า ถ้าทำดีแล้วถึงแม้จะตกอับ หรือลำบาก แต่ก็ยังมี
 ความสุข และอาจจะมีคนคอยเกื้อหนุนอยู่ เพราะความดีที่ได้สร้างไว้นั้นตอบ

สนองในสิ่งดี ฝ่ายชุกนั้นก็ทำชั่ว คือ มีความโหดร้าย เพี้ยนติสองกุมาร และไม่รู้จักความพอดีในการบริโภคอาหาร จึงท้องแตกตาย ซึ่งเป็นดังอุทาหรณ์ ของคนที่ทำชั่ว ว่าต้องได้รับกรรมชั่ว ส่วนคนที่ไม่รู้จักความมัธยัสถ์ สุดท้าย จะต้องสิ้นเนื้อประดาตัว

เรื่องไกรทอง

แต่เดิม เรื่องไกรทองนั้น เป็นนิทานพื้นบ้าน ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นมา เป็นบทละครนอก โดยนำเอามาพระราชนิพนธ์ โดยใช้สำนวนภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจกันดี

เนื้อเรื่อง : เมืองพิจิตร มีถ้ำอยู่ถ้ำหนึ่ง มีชालะวันเป็นเจ้าของถ้ำ มีภรรยาสองนางชื่อว่า นางวิมาลา และนางเลื่อมไลวัลย์ วันหนึ่ง ชาละวันได้ขึ้นมาเหนือน้ำ พบนางตะเภาทอง ซึ่งเป็นลูกสาวเศรษฐีแห่งเมืองพิจิตร เกิดหลงรัก จึงคาบนางตะเภาทองลงไปยังถ้ำ นางวิมาลา และนางเลื่อมไลวัลย์จึงเกิดวุ่นวายกัน จึงพากันไปบอกท้าวรำไพ จรผู้ทรงศีล ท้าวรำไพได้เตือนชาละวันให้ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม เป็นเวลาเจ็ดวัน เพราะถ้าชาละวันศีลธรรมเสื่อมศีลธรรมแตก ตัวชาละวันจะเกิดเคราะห์เกิดโศก จะเกิดเหตุวิปโยค ตัวชาละวันจะได้รับอันตราย

ในเมืองมนุษย์นั้น มีชายฉกรรจ์ผู้หนึ่ง ชื่อว่า ไกรทอง ได้ไปศึกษาวิชาจากสำนักวัดลิงขบ จนครบถ้วนกระบวนวิชาต่าง ๆ อีกทั้งคาถาอาคมไสยศาสตร์ต่าง ๆ เมื่อไกรทองเดินทางไปถึงเมืองพิจิตร ได้ทราบข่าวว่า เศรษฐีเมืองพิจิตรที่ลูกสาว นางตะเภาทอง ถูกชาละวันคาบ จมน้ำหายไป ต้องการหาผู้อาศัยปราบชาละวัน ไกรทองเข้าไปรับอาสา เพราะตนเองเก่งกล้า มีวิชาคาถาอาคม มีเทียนระเบิดน้ำ อีกทั้งยังมีหอกลองอาคม จึงร้าย

มนต์คาถา ทำพิธีเรียกชालะวัน ส่วนชาละวันซึ่งกำลังถือศีลสะเดาะเคราะห์ ตามที่ท้าวไร่ไพณะนำ ไม่สามารถคลายเคราะห์ได้ เพราะเกิดร้อนรุ่มจาก มนต์คาถาของไกรทองที่เรียกชาละวันขึ้นมาสู้ เมื่อชาละวันศีลขาด จึงถูก ไกรทองฆ่าตาย ไกรทองได้นางตะเภากแก้ว ตะเภาทอง เป็นภรรยา และได้ พบนางวิมาลา ภรรยาชาละวัน เกิดรักใคร่ จึงพาขึ้นไปเป็นภรรยาด้วย นางตะเภากแก้ว ตะเภาทอง เกิดหึงหวง นางวิมาลาจึงต้องหนีกลับไปอยู่ ถ้ำตามเดิม

" ตีระไต้ยีนมา เรื่องกุ่มภาถ้าอาถรรพ์ สมญาชาละวัน เป็น เผ่าพันธ์ท้าวโคจร ประจำถ้ำวิจิตร มีมิ่งมิตรสองสมร วิมาลาพวงอน อัก บังอรเลื่อมไววัลย์ วันหนึ่งจึงกุ่มภีเริงอารีตั้งเลื่อนลั่น คะนองลำพองพลัน เสียงครื้นครื้นลั่นเป็นพอง พบนางหนึ่งเล่นน้ำ งามสพศรีไม่มีสอง ชื่อ นาง ตะเภาทอง เลยลำพองคาบมาพลัน ถึงถ้ำพรั่ารายเวทย์ ถ้วยฤทธิ์เดชมนต์ อาถรรพ์ วางนางกลายร่างพลัน ชาละวันเป็นหนุ่มงาม เกี้ยวพามาตรศรี ได้นารีเป็นเมียสาม เมียเก่าเจ้ารู้ความ เกิดวุ่นหวงกัน แจ้งข่าว ท้าวไร่ไพ ผู้อยู่ในถ้ำอาถรรพ์ แข่งด่าชาละวัน ไม่ยึดมั่นในศีลธรรม จะเกิด เคราะห์เกิดโศก กาลวิโยคจะเหยียบขี้ยา ต้องมันันตศีลธรรม ล้างบาปกรรม เจ็ดทิวา สู้ตายไม่คลายเคราะห์ เพราะกุ่มภีมีบาปหนา ไกรทองคล้อง มนตรา ได้หอมมาจากอาจารย์ ร้องทำดาเหลวแหลก จนกรรมแตกอย่าง แผลกรากู ชาละวันพลันวายปราณ สู้ด้านทานฤทธิ์ไกรทอง"

(ชาละวัน , ภร ภีรมย์)

" ไกรทองผู้่องพิกตร์ จากสำนักวัดลิงชบ เรียนมนต์จนเจน จบ ครอบคาถาบรรดามี มีเทียนระเบิดถ้ำ แแรงจิตล้ำทำดุกที่ ทายทำทาง วารี่ เลียงชีวีไปวันวัน ถึงแดนแคว้นพิจิตร ทราบข่าวคิดนำคร้ามครัน กุ่มภาชาละวัน ฤทธิ์ลือลั่นนำชนพอง ลูกสาวท้าวพิจิตร งามโสภิตผู้่อง ชื่อ

เจ้าตะเกาทอง ถูกดาบล่องจุมวารี ใครฆ่ากุมภภายได้ จะยกให้ทั้งน้องพี่
ไกรทองเปิดพิชัย เรียกกุมภพี้ด้วยมนต์พลัน สตะโลหะนอก กลอกคาถาเต็ม
อาถรรพ์ ร้องท้าชาละวัน มาสู้กับบวารี ครั้นฆ่ากุมภภายได้ ตามลงไปจนถึง
ที่ ใต้ถ้ำถ้ำกุมภพี้ พบนารีพิศตรวิไล สามนางเฝ้าทางถ้ำ ปากด่าพล้อยซ้ำ
ร้องไห้ ตีอกต่างชกใจ ไกรทองเจ้าเป่ามนตรา ลงท่ายแลจมหั่ว เป็นเมีย
ผิวในคู้หา อ้อมด้วยทิพย์โอชา จนพามาจากถ้ำทอง กรรมใดใครสร้างดี
กรรมที่มียอมสนอง ใครเป็นเช่นไกรทอง จักได้ครองความสุขเอย"

(ไกรทอง, ภร ภีรมย์)

เพลงชุดนี้ก็มีคติความเชื่อเกี่ยวกับการทำดีได้ดี การทำชั่วได้ชั่ว
ซึ่งถ้าใครมีบาปหนา จะทำสะอาดเคราะห์ หรือทำบุญล้างบาปไม่ได้ หรือ
ได้ก็น้อย เพราะจะต้องชดใช้เวรกรรมที่ได้สร้างไว้ เช่น ชาละวัน ซึ่ง
ไม่สามารถลบล้างกรรมที่ตัวเองได้ทำไว้ได้ ส่วนไกรทอง เป็นผู้สร้างกรรมดี
จึงได้รับผลดีตอบแทน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง สังข์ทอง

เรื่อง สังข์ทอง เดิมเป็นนิทานชาดก ในปัญญาสชาดก มีชื่อเรียก
ว่าสุวิมลชาดก พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์
ให้เป็นบทละครนอก เรื่อง สังข์ทอง โดยทรงนำมาปรับปรุง และใช้
ภาษาง่าย ๆ ใช้สำนวนภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้ง่าย

เพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับวรรณคดี เรื่องสังข์ทอง มี 2 เพลง คือ

เพลงรจนา : ตอน รจนาเลือกคู่

เพลงแกงขึ้นฟัก : ตอนนางจันทร์เทวีปลอมตัวเข้าไปฝากตัวกับ
พวกวิเสท ทำกับข้าว อาหารหลวงในวังของ
ท้าวสามล

เนื้อเรื่อง : ท้าวยศวิมล เป็นกษัตริย์ครองเมืองยศวิมล ฝันไปว่า
ดวงอาทิตย์ตกลงมาเบื้องขวา พระองค์ลอยเอาไว้ได้ พร้อมกับดาวดวงเล็ก
ในมือซ้าย โจรได้ทำนายว่ามเหสีเอก ชื่อนางจันทร์เทวีจะประสูติพระกุมาร
ซึ่งมีบุญญาธิการ แต่จะต้องพลัดพรากกันไป แต่จะมาพบกันภายหลัง ส่วนมเหสี
รอง นางจันทา จะประสูติพระธิดา ทำให้นางจันทาอิจฉา กลัวว่าตัวเองจะ
ตกอับ เพราะจะได้ลูกเป็นหญิง นางจึงคิดสินบนโจรให้คอยทำนายและชี้แจง
เข้าข้างนางและหาช่องทางใส่ร้ายนางจันทร์เทวี

ต่อมา นางจันทร์เทวีประสูติพระโอรสเป็นหอยสังข์ ทำให้โจร
แก๊งทูลว่า บ้านเมืองจะฉิบหายพินาศ ต้องขับไล่มเหสีเอกและหอยสังข์ไป
เสียให้พ้นบ้านพ้นเมือง ท้าวยศวิมลจึงขับไล่นางไปเสีย นางจันทร์เทวีต้องมา
อาศัยตายายอยู่ในป่า เมื่อตอนนางจันทร์เทวีเข้าไปหาอาหารในป่า พระกุมาร
ออกมาจากหอยสังข์ มาช่วยไล่ไก่และเก็บกวาดบ้านช่อง และก็กลับเข้าไป
อยู่ในหอยสังข์ตามเดิม ต่อมา เมื่อนางจันทร์เทวีรู้ความจริง จึงเอาไม้ไป
ทุบหอยสังข์จนแตก นางจันทร์เทวี และสองตายายก็ช่วยกันเลี้ยงดูพระสังข์
เป็นอย่างดี พอนางจันทาทราบความ ก็ทำเสน่ห์ท้าวยศวิมล และทูลให้
เสนาไปฆ่าพระสังข์เสีย แต่พวกเสนาไม่สามารถฆ่าพระสังข์ได้ ต่อมาท้าว
ยศวิมลได้สั่งให้นำตัวพระสังข์เข้ามา และได้สอบถามจนแน่ใจว่าพระสังข์เป็น
ลูกของนางจันทร์เทวี แต่ก็ถูกนางจันทาทำเสน่ห์จนท้าวยศวิมลสั่งให้นำตัวพระ
สังข์ไปถ่วงน้ำเสีย ต่อมาพญานาคได้มาช่วยไว้ และส่งไปให้นางพันธุรัตซึ่ง
เป็นยักษ์มาয়รับไว้เป็นบุตรบุญธรรม นางพันธุรัตแปลงร่างเป็นหญิงสวยงาม
ได้เลี้ยงดูพระสังข์จนอายุได้ 15 ปี นางพันธุรัตบอกพระสังข์ว่าจะไปเที่ยวป่า

แต่ห้ามไม่ให้พระสังข์ไปที่บ่อน้ำช้ำชวาในปราสาท และไม่ทำให้ไปที่หอสูงชั้นบน พระสังข์แอบไปดูที่ครัวไฟ เห็นโครงกระดูกมนุษย์ และสัตว์เกลื่อนกลาด จึงทราบว่ามีแม่เลี้ยงตนเองเป็นยักษ์ ครั้นเมื่อไปพบบ่อน้ำช้ำชวา เอาน้ำจุ่มบ่อน้ำช้ำชวา น้ำก็กลายเป็นเงิน เอาน้ำจุ่มลงไปบ่อน้ำช้ำชวา ก็กลายเป็นทอง ต่อมาเมื่อขึ้นไปบนหอสูง เห็นรูปเงาะ เกือกแก้ว ไม้เท้าทอง จึงลองสวมดู และถือไม้เท้าทอง คืนวันหนึ่ง พระสังข์รออยู่จนนางพันธุรัตออกไปเที่ยวป่าแล้ว ก็ลอบหนีไปซุกตัวในบ่อน้ำทอง และใส่เกือกแก้ว สวมรูปเงาะ เหาะไป นางพันธุรัตกลับมารู้เรื่อง เข้าจึงตามไปยังภูเขานางหนึ่ง แต่ไม่สามารถขึ้นไปบนภูเขานั้นได้ นางพันธุรัตให้มนต์ "มหาจินตามนต์" กับพระสังข์ และร้องไห้จนอกแตกตาย พระสังข์จึงเหาะไปยังเมือง ๆ หนึ่ง มีกษัตริย์ชื่อท้าวสามลม เหลือชื่อนางมณฑา มีธิดา 7 คน คนสุดท้ายชื่อนางรจนา เมื่อนางทั้งเจ็ดมีอายุพอควร ท้าวสามลมก็เรียกกษัตริย์ทั้งร้อยเอ็ดเจ็ดหัวเมือง เพื่อให้ธิดาเลือกคู่ครองตามใจชอบ ธิดาทั้งหกนั้น เลือกได้เจ้าชายรูปงามทุกพระองค์ ส่วนนางรจนาไม่พอใจกษัตริย์องค์ใดเลย แม้จะจัดให้มีการเสี่ยงพวงมาลัยจากการป่าวร้องอาณาประชาราษฎร์ ไม่ว่าจะยากจน แก่เฒ่าอายุเท่าใด นางรจนาก็ไม่สนใจเลย ต่อมาเหลือเงาะป่าอยู่คนเดียว ท้าวสามลมจึงให้ไปนำตัวมา นางรจนาทราบว่าเป็นเงาะปลอม ซึ่งข้างในเป็นพระสังข์ที่เป็นทองทั้งตัว นางจึงเสี่ยงพวงมาลัยเลือกคู่ให้เงาะ ท้าวสามลมและนางมณฑาโกรธมาก จึงเนรเทศเงาะ และนางรจนาไปอยู่กระท่อมปลายนาเสีย เมื่อตอนกลางคืน พระสังข์ถอดรูปเงาะออกซ่อนไว้ในห้อง ตอนกลางวัน พระสังข์สวมรูปเงาะตามเดิม

" รจเอยรจนา เจ้าเกิดมาด้วยกุศล เป็นธิดาท้าวสามลม เทพเดินหนดลใจนางเสี่ยงรักด้วยมาลัย ให้อยอดขู้เงาะคู่สร้าง ท้าวสามลมหมดหนทาง แทบล้มผางลงกลางดินโทสะกระที่บบาท ร้องควาดไม่ถวิล รจนาสร้างราคืน ดังดูหมิ่นท้าวสามลม ร้อยเอ็ดเจ็ดหัวเมืองจะเลื่องลือเสียชื่อตน ธิดา

ท้าวสามล คนสุดท้ายมองมัว โฉมเจ้ารจนา สีน้ทาเงาะผู้ฉิว ผู้ครอง
ทองทั้งตัว รูปนอกชั่วผิดรูปใน พวกที่มีโมหามันยน์ตาหาแววไม่ อวิชชามา
คลุมใจ จึงไม่เห็นเงาะเป็นทอง ถูกขับออกนอกเขต พระนิเวศมาทั้งสอง
เงาะเงาะเคาะกระบอง เดินยิ้มย่องพาเมียจร มาปลุกเป็นกระท่อม หลัง
ย่อม ๆ ทำยนคร สองสุขสโมสร ไม่เดือดร้อนด้วยเรื่องใด ผูกชอนอย่า
แบ่งชั้น เขี่ยดหยามกันผิดวิสัย จนดีผู้ดีไพร่ ไม่มีหนัพนักองฟอน ความรัก
ตามหลักแท้อยมหนึ่งแค้นแลหนนชอน รจนาพางอน ตอนสุดท้ายสบายเฮย”

(รจนา, ภร ภิรมย์)

ท้าวสามลวางแผนให้เงาะกับหกเขยไปแข่งหาปลามาให้ได้คน
ละร้อยตัว เป็นอย่างน้อย ถ้าใครหาไม่ได้ก็จะฆ่าเสีย พระสังข์ถอดรูป
เงาะซ่อนไว้แล้วใช้มหาจินดามนต์ เรียกเนื้อเรียกปลามาชุมนุมที่ใต้ต้นไทร
ฝ่ายหกเขยหาไม่ได้ มาพบพระสังข์ซึ่งนั่งอยู่นึกว่าเป็นเทวดา จึงขอปลา พระ
สังข์แลกลปลากับปลาจุมุกของหกเขย ต่อมาท้าวสามลให้หกเขยและเงาะ
ไปหาเนื้อทรายมาให้ได้อีก และหกเขยก็ไปพบพระสังข์อีก จึงยอมตัดใบหู
แลกกับเนื้อทราย ครั้งต่อมาพระอินทร์เห็นว่าถ้าพระสังข์ไม่ยอมถอดรูปเงาะ
และยังสวมรูปเงาะอยู่ นางรจนาต้องเดือดร้อน จึงเนรมิตกองทัพมนุษย์
ปลอมมาล้อมเมืองท้าวสามล ทำดีคลีพินเอาบ้านเมือง ฝ่ายหกเขยนั้นตีคลี
แพ้ว จึงต้องไปขอความช่วยเหลือจากเงาะเงาะ เงาะเงาะไม่มีเครื่องแต่งตัว
อายุช้ำฉีก จึงไปขอเครื่องแต่งตัวจากท้าวสามล ท้าวสามลจัดหามาให้
แต่เงาะเงาะไม่ถูกใจ จนพระอินทร์ให้พระวิษณุกรรมนำเครื่องแต่งตัวไปให้
เมื่อพระสังข์แต่งชุดที่พระอินทร์นำมาให้ ท้าวยศวิมลจึงรู้ความจริงว่า เงาะ
เงาะที่แท้คือพระสังข์เป็นหน่อเนื้อเชื้อกษัตริย์เหมือนกัน ต่อมา พระสังข์ตีคลีชนะ
ท้าวสามลจึงให้พระสังข์กับนางรจนาครองเมืองต่อไป

ทางฝ่ายท้าวยศวิมลนั้น ถูกพระอินทร์ไปขู่ให้กลัวเพราะได้หลงเชื่อ
 มเหสีรอง ขับไล่มเหสีเอกออกไปอยู่ในป่า และยังจับลูกถ่วงน้ำอีก จึงขู่ให้
 ท้าวยศวิมลไปรับนางจันทร์เทวีกลับมา เมื่อท้าวยศวิมลได้ไปพบนางจันทร์เทวี
 แล้ว ทั้งสองจึงปลอมตัวเข้าไปถึงเมืองท้าวสามล ในคืนวันนั้น พระสังข์
 รู้สึกไม่สบายใจ นอนไม่หลับ รุ่งเช้าจึงสั่งให้ผูกช้าง และเตรียมพลเสด็จ
 ออกเลียบเมือง ขณะเลียบเมืองนั้น ท้าวยศวิมลกับนางจันทร์เทวี จำพระสังข์
 ได้คล้ายคล้ายคลิบคลา จึงลุกขึ้นยืนให้รู้ชัด จึงถูกตำรวจไล่ตีเอา พระสังข์
 ห้ามไว้ และรู้สึกสงสัย และระลึกถึงนางจันทร์เทวีผู้มารดา ต่อจากวันนั้น
 ท้าวยศวิมลก็ทำอุบายไปอาศัยอยู่กับนายประตู ช่วยसानกระบุงตะกร้า ส่วน
 นางจันทร์เทวี เข้าไปฝากตัวกับคนทำกับข้าวของหลวงกับพวกวิเสทในวัง วันหนึ่ง
 นางจันทร์เทวีได้แกงผัก และแกะสลักเรื่องราวของนางไว้ไว้ในผักที่แกงไว้
 เจ็ดชั้น เมื่อพระสังข์เสวยไปได้สักครู่ มาถึงชั้นผักที่มีรูปสลัก ก็พิจารณาคู
 จนทรบเจ็ดชั้น จึงทราบว่ นางจันทร์เทวีมาตามหา พระสังข์ให้หาคนแกงผัก
 เข้าไปหา พระสังข์และนางจันทร์เทวีต่างร้องไห้สลบไป นางรจนาเข้ามา
 เห็นพระสังข์สลบอยู่ จึงร้องไห้สลบไปด้วย พอหมอแก้ไขเสร็จแล้ว ท้าว
 สามลก็เสด็จไปที่ประตู พบท้าวยศวิมล และทำความเข้าใจกันดี และท้าว
 ยศวิมล นางจันทร์เทวี พระสังข์ รจนา ทูลลาท้าวสามล กลับไปยังเมือง
 ของท้าวยศวิมล พระสังข์ และนางรจนา ได้ครองเมือง

" ฟังหนอ ผมจะเล่านิทานกาลเก่า ตั้งแต่ครั้งนานมา ยังมียาย
 กับตา สองคนเดินป่า ล่าเนาพงพี ท่านตานันเป็นเจ้าเหนือคน ชื่อท้าว
 ยศวิมลผู้เรื่องศักดิ์ศรี ส่วนยายนั้นชื่อจันทร์เทวี เป็นพระมเหสีคู่กับองค์ราชันย์
 สองคนตายาย เทียวเดินบุกตามหาลูกพระสังข์ทั่วเขตขัณฑ์ พอพบแล้วจึงปลอม
 ตัวเป็นแม่ครัวพลัน แกงขึ้นผักถวายท่านผู้ทรงชัย จึงเอาชั้นผักแกะสลักเป็น
 อักษร เรื่องราวเก่าก่อนพอจำได้ หวังจะให้ลูกน้อยกลอยใจ นึกสังหรฤทัย
 ว่าแม่มาตาม เดชะพระคุณเจ้าช่วยดล ให้เจ้าคิดถึงแม่เคยอุปถัมภ์ ก่อนจะ
 เสวยชั้นผักที่ในซาม จงดลความก่อนเก่าให้เจ้าฟัง ชั้นที่หนึ่งทรงครรรภ์กลยา

คลอลูกออกมาเป็นหอยสังข์ อันขึ้นสองต้องขับเที่ยวเซซิง อุ่มลูกไปยังพนาลัย
 อันขึ้นสามเมื่ออยู่กับยายตา ลูกยาออกมาช่วยขับไก่ อันขึ้นห้าปีตรงคู้ผู้ทรงศักดิ์
 ให้จับตัวลูกรักหักหาญ ขึ้นที่หกจงจำทำประจาน ให้ประหารฆ่าฟันนให้บรลัย
 อันขึ้นที่เจ็ดเพชรฆาตเอาลูกยา ไปถ่วงลงคงคาชลาไหล รวมเจ็ดขึ้นสิ้นเรื่อง
 อรทัย พอพระสังข์เข้าใจก็สงกา"

(แกงขึ้นผัก, สรพล สมบัติเจริญ)

เพลงจากเรื่องสังข์ทอง โดยเฉพาะเพลงรจนา ได้ให้คติเกี่ยว
 กับการมองคนว่าไม่ควรไปดูรูปร่างหน้าตา ว่าหล่อเหลา หรือสวยงาม
 เพียงไร แต่ควรจะมีมองลึกลงไปจิตใจว่า เขาเป็นอย่างไร ดังเช่น
 พระสังข์ทอง ที่สวมรูปเงาะนั้น ถึงแม้รูปภายนอกจะรูปชั่วตัวดำ แต่รูปใน
 สง่างาม เหมือนคนที่ภายนอกอัปลักษณ์ แต่ภายในจิตใจนั้นงดงาม และ
 คนที่มองแต่เพียงรูปร่างภายนอก โดยใช้การตัดสินว่าถ้ารูปร่างก็นับถือชมเชย
 สรรเสริญ ถ้ารูปชั่วก็จะรังเกียจ จะไม่คบค้าสมาคมด้วย โดยยังไม่ทันได้
 พิจารณาให้ถ่องแท้ เพราะมีอวิชชามาครอบคลุมใจอยู่ เหมือนท้าวสามล
 นางมณฑา และคนอื่น ๆ ที่มองเห็นเพียงแต่รูปเงาแต่ไม่เห็นรูปพระสังข์
 เหมือนดังที่นางรจนาได้เห็นรูปที่แท้จริงของพระสังข์

เรื่อง ดาวลูกไก่

เรื่อง ดาวลูกไก่นี้ เป็นนิทานหรือตำนานพื้นบ้าน ที่ได้รับความนิยม
 มาก เพราะมีคติเตือนใจที่ดี และมีความเส้าสะเทือนใจที่เป็นความประทับใจ
 ของคนฟังได้ดี

" โอ้ชีวิตคิดใจเน ใครหนอใครลิขิต ประกาศิตของดิฉัน หรือของ
 พระพรหมเจ้าบ้างกำเนิดเกิดมา พลลุ่มตาดูโลก บ้างมีโชคบ้างอัปโชค
 มีสุขโศกปกเศร้าง้า จอมนราพิสุทธิ ท่านสอนพุทธบริษัท เป็นธรรมะปรมัตถ์
 อ่างถึงอำนาจกรรมเก่า ว่ากุศลมากรรมมา มนุษย์เกิดมามีสุข อกุศลพาให้
 ทุกข์ ดังไฟที่รุกรุมเร้า บ้างถึงดีถึงชั่ว เพราะตัวของตัวมัววุ่น สร้างทั้งบุญ
 ทั้งบาป เหมือนด่าที่ฉาบด้วยข้าว ผสมมิใช่บัณฑิต อันมีจิตสิ้นเหา ที่จะเป็นนัก
 เทศนา มาเจรจาช่วยเย้า จึงตั้งศรัทธาสาธก เรื่องยากยากจน มีตากับ
 ยายสองคน ปลูกบ้านอยู่บนเชิงเขา แก่เลี้ยงแม่ไก่อู มีลูกอยู่เจ็ดตัว เข้าก็
 ออกกริมรั้ว จิกกินเม็ดถั่วเม็ดข้าว เวลามีเหยี่ยวเจียวโฉบ แม่จะโอบปีกคุ้ม
 กางสองปีกออกกุ่ม พาลูกทั้งกลุ่มเข้าแล้ว แม่ไก่อจะปลอบขวัญลูก เสียงกรีก
 กรีกปลุกขวัญ ลูกตอบเจียบเสียงลั่น ทั้ง ๆ ที่ขวัญเขย่า แล้วเขี่ยข้าวออก
 เพื่อ ต่างคิยเหยื่อออกให้ ลูกไก่อแม่ไก่อไว้ทุกข์ ไม่มีสุขใดเท่า ถึงคราวจะสิ้น
 ชีวิต เมื่อใกล้อาทิตย์อัสดง ยังมีภิกษุหนึ่งองค์ เดินออกจากดงชายเขา
 ชูดงค์องค์เดียวดั้นดั้น เห็นสายย่นห่มมัย หยดกางกลดพลันทันใด หลังบ้าน
 ตายายผู้เฒ่า อวยากรูเรื่องต่อ ก็ต้องเปิดหน้าสองฟingersเอา"

(ดาวลูกไก่, ภร ภิรมย์)

" พระชงค์ลงกลด ตะวันก็หมดแสงส่อง อาตย์โคมทองจันทรา
 ปล่อยให้ขณมาอดเขา ฝ่ายว่าสองยายเฒ่า เกิดศรัทธาสงสาร พระผู้ภิกษาวาร
 จะขาดอาหารมือเข้า คงกันดารย่านนี้ หรือก็ไม่มีบ้านอื่น ข้าวจะกล้าน้ำจะ
 กลืน จะมีใครยื่นให้เล่า พวกฟักแพงแตงกวา ของเราก็มาตายหมด นิก
 สงสารพระจะอด ทั้งสองกำสรดโศกเศร้าง้า สักครู่ตาจึงเอ๋ย นี่แน่! ยาย
 เอ๋ยตอนแจ้ง ต้องเชือดแม่ไก่อแล้วแกง ยายไม่แย้งตาเฒ่า ฝ่ายแม่ไก่อได้ยिन
 น้ำตารินหลังไหล ครั้นจะรับหนีไป ก็ต้องตายเปล่า ๆ อนิจจาแม่ไก่อยังมี
 น้ำใจรู้คุณ ที่ยายตาการุณ คิดทดแทนคุณเม็ดข้าว น้ำตาไหลเรียกลูก เข้า

มาซุกชอกอก น้ำตาแม่ไก่ไหลตก ในหัวอกปวดร้าว อ้าปากออกบอกลูก
ต้องถูกตามเชือด คอยดูแลเลือกแม่ไก่ ไพร่ต้องตายจากเจ้า มาเถอะลูก
มาซุกอก ให้แม่กกก่อนตาย แม่ชอกกเป็นครั้งสุดท้าย แม่ต้องตายตอนเช้า
อย่าทะเลาะเบาะแว้ง อย่าขัดแย้งเหยียดหยัน เจ้าจงรู้จักรักกัน อย่าพลุน
พลุนสัพเพรา เจ้าตัวใหญ่สายสวาท อย่าเกรี้ยวกราดน้อง ๆ จงปกครองดูแล
ให้เหมือนดังแม่เลี้ยงเจ้า นำส่งสารแม่ไก่ น้ำตาไหลสอนลูก เขาก็ถูกตาเชือด
ต้องหลังเลือดนองแล้ว ส่วนลูกไก่ทั้งเจ็ด เหมือนนกเด็สดวงใจ จึงกระโดด
เข้ากองไฟ ตายตามแม่ไก่ดังกล่าว ด้วยอาณิสสงส์ใจประเสริฐ ลูกไก่ไปเกิด
เป็นดาว"

(ดาวลูกไก่, ภร ภีรมย์)

เพลงดาวลูกไก่อัน เป็นเพลงที่แต่งเพื่อสาธกสั่งสอนศีลธรรม โดย
เฉพาะเป็นนิทานหรือตำนานพื้นบ้านที่กล่าวถึงกำเนิดของดาวลูกไก่ เป็นเพลง
ลูกทุ่งที่สร้างประทับใจ และความสะเทือนใจได้ดี เพราะเป็นเพลงที่
แสดงให้เห็นถึงความรัก และความกตัญญูของคุณ

ความรักระหว่างแม่กับลูก : เนื้อเพลงเพลงนี้ได้แสดงให้เห็นถึง
ความรักระหว่างแม่ไก่ ที่มีต่อลูกไก่ จะเห็นได้จากการที่แม่ไก่คอยปกป้องลูก
ไก่จากอันตราย คอยปลอบขวัญลูกไก่ เมื่อลูกไก่เกิดความกลัว คอยป้อน
อาหารหาเหยื่อให้ลูกกิน แม้ถึงตอนที่ตนเองจะตาย ยังมีความห่วงลูก ได้สั่ง
สอนลูกด้วยความเศร้าว่าให้ลูกไก่ตัวใหญ่สุดดูแลน้อง ๆ ทั้งหกแทนแม่

ความกตัญญูของคุณ : แม่ไก่มีความกตัญญูของคุณตายายที่เลี้ยงดูตนเอง
กับลูกทั้งเจ็ดมา จึงคิดจะทดแทนบุญคุณตายาย ด้วยการยอมตาย ด้วยการถูก
เชือดเพื่อตายาย จะได้ใช้แกงถวายพระภิกษุองค์ และยังได้ผลประโยชน์ เพราะ
เป็นอาหารอย่างเดียวที่ส่งตายายจะถวายพระภิกษุ ลูกไก่มีความกตัญญู
คุณแม่ไก่ ที่เลี้ยงดูและปกป้องลูกไก่ทั้งเจ็ดมา จนตัวเองต้องมาถูกเชือด

จนตัวตาย ลูกไก่จึงกระโดดเข้ากองไฟตายตามแม่ไก่ไป จนได้เกิดเป็นดาว
ลูกไก่

จากความรักและความกตัญญูของแม่ไก่กับลูกไก่นี้ ทำให้เพลงดาว
ลูกไก่เป็นที่ประทับใจ และเส้าสาระเตือนใจ ได้คติในการมีความกตัญญูรู้คุณ
ผู้มีพระคุณ เช่น มารดา และผู้มีอุปการะเลี้ยงดู ดังเช่นที่ลูกไก่มีต่อแม่ไก่ และ
แม่ไก่มีต่อตายายที่เลี้ยงมา

3.5 การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่ง กับขนบธรรมเนียม
ประเพณี วัฒนธรรม

การเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างเพลงลูกทุ่งกับขนบธรรมเนียมประเพณี
วัฒนธรรมนั้น เป็นการเชื่อมโยง วัฒนธรรมหลวง เข้ากับวัฒนธรรมราษฎร์
วัฒนธรรมหลวงเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณี
ลอยกระทง ประเพณีการทอดกฐินนั้นเป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณ โดยในสมัย
ก่อนเป็นพิธีที่พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ในสมัยต่อมาได้กลายเป็น
เป็นวัฒนธรรมราษฎร์ซึ่งชาวเมืองและชาวชนบทมีส่วนร่วมด้วยกัน มีการผสม
ผสานการบำเพ็ญกุศล และการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ เข้าไปด้วย ส่วน
วัฒนธรรมราษฎร์นั้นเป็นวัฒนธรรมที่มีชาวเมืองและชาวชนบทมีส่วนร่วม เช่น
การทอดผ้าป่า พิธีบวชนาค พิธีแต่งงาน แห่งันหมาก ในส่วนของพิธีบวชนาค
พิธีแต่งงานเหล่านี้ ชาวเมืองได้อาศัยเพลงลูกทุ่งเป็นสื่อกลางในการนำข้อมูล
ข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้ง วิถีปฏิบัติการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่พิธีต่าง ๆ นั้นด้วย
ในด้านของความทันสมัยคือการนำเอารูปแบบดนตรีสากลเข้ามาบรรเลง
ซึ่งเป็นการทำให้ชาวชนบทได้ฟังเพลงที่บรรเลงด้วยดนตรีสากลซึ่งเป็นที่นิยมใน
เมือง

ในเพลงลูกทุ่ง ได้มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณี
วัฒนธรรม ดังนี้

- ประเพณีสงกรานต์

พระราชพิธีสงกรานต์ คือพิธีที่พระมหากษัตริย์ทรง

บำเพ็ญพระราชกุศล ในวันขึ้นปีใหม่ทางจันทรคติ ตามประเพณีไทย ในระหว่างวันที่ 13 14 15 เมษายน ประเพณีสงกรานต์ มีจุดหมายหลัก คือการบำเพ็ญกุศล รดน้ำอวยพรผู้ใหญ่ มีการสงฆ์ทำบุญ อุทิศส่วนกุศลให้แก่บุพการีมีการละเล่นต่าง ๆ เช่น มอญซ่อนผ้า เล่นสละบ้า การเล่นสาดน้ำ รำวง กันอย่างสนุกสนาน ซึ่งเพลงลูกทุ่งได้บรรยายไว้อย่างน่าฟัง เช่น

" มองเห็นพวกเรา มา ๆ ร่วมเล่นสงกรานต์ เหมือนเมื่อครั้งโบราณ ร่วมสงฆ์ทำบุญพี่ได้ขอเด้อหวังจะเจอแม่คุณ อาศัยร่วมรักษาประเพณี เลื้อยแดงเดินเดี่ยว แต่เลื้อยเขียวเดินคู่ เลื้อยชมพูนั้นก็เข้าที่ คนโน้นชาวผ่อง แต่เจ้าของมี มองหาคนดี ไอ้คนดีของพี่ก็มา มีผู้หญิงมีสาว มีผู้เฒ่าผู้แก่ ร่วมชบวนแห่น้ำ ร่วมรำร้องเฮฮา วันดีคืนฟ้าคงมีเมตตา สวรรค์เชิญมา ร่ำเริงบันเทิงใจ จึงฉีกรับโหม่ง มาเท่งม่ง ยั่วชวนพี่ตามมาควน ๆ เสียจนตกกระได หล้มจนคว่ำ หนามตำก็ไม่ใช่ไร น้องไม่ยอมยิ้มให้ เจ็บหัวใจ เพราะหนามตำ"

(ควีนหลง จางสงกรานต์, รุ่งเพชร แหล่มสิงห์)

- ประเพณีลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทง มีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย เป็นพระราชพิธีจองเปรียงขักโคมลอยดั้งเดิม เป็นพิธีของพราหมณ์บูชา พระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์ ในศาสนาพุทธ เป็นการบูชาพระบรมสารีริกธาตุ พระจุฬามณีที่ประดิษฐานอยู่ ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ การลอยโคมบูชาพระพุทธรูปต่าง ๆ ในศาสนาพุทธ ส่วนในไทย นางนพมาศ พระสนมของพระร่วง ได้ประดิษฐ์กระทงเป็นรูปดอกบัว และรูปต่าง ๆ สวยงาม แล้วนำไปลอยตามสายน้ำ จนกลายเป็นประเพณีลอยกระทงตลอดมา จากยุคกรุงศรีอยุธยา

ตลอดจนกรุงรัตนโกสินทร์

ในเพลงลูกทุ่ง มักนิยมแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับประเพณี
ลอยกระทง โดยให้มีการอธิบาย เพื่อความรักของหนุ่มสาว ตัวอย่างเช่น
" เดือนสิบสองน้ำล่องหลังไหล ข้าฝากดวงใจไว้ในกระทง ถ้า
น้องมีเจตจำนง จะลอยกระทงเสียดาย ให้พระพายช่วยพา เสียดรักไปตาม
ธารา แม่คงตามมาเป็นพยานเร็วไว

กระทงลอยล่องลำวาริ หากข้าวิมานแนบดวงใจ สาวญวน มอญ จีน
แขก ไทข ต่างศาสนาไม่เป็นไรให้หัวใจมั่นคง

ลอยกระทงเสียดายสักที หากตัวข้านี้เคยสร้างบุญไว้ รักเราคง
อยู่ไม่ไกล กระทงน้อยลอยไป หากสาวใดเจอเจอ โปรดจงรับเอาไว้
ด้วยเออ ข้าจะตามให้เจอเอาเธอมาเป็นแฟน"

(ลอยกระทงเสียดรัก , สดใส รุ่งโพธิ์ทอง)

- ประเพณีถวายขวัญข้าว

ประเพณีถวายขวัญข้าว มีจุดประสงค์ เพื่อขอให้พระแม่โพสพ
บันดาลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ได้ผลผลิตจากการปลูกข้าว

"(พูด) วันนี้ฤกษ์งามยามดีแล้ว ลูกได้นำเครื่องเช่นบวงสรวง
มาถวายแม่โพสพ ปิ่นขอให้ข้าว ออกรวงละหม้อ กอละเกวียนเถิดเจ้าประคูน

(ร้อง) แม่ศรีเอ๋ยแม่ศรีโพสพ เชิญเสด็จมาพบประสพในวัน
ขวัญข้าว มิ่งมาขวัญมาเถิด แม่เจ้ามารับขวัญข้าว ลูกเตรียมเอาไว้ในนา

แม่ศรีเอ๋ยแม่ศรีรวงทอง ข้าวกำลังตั้งท้อง จะต้องออกรวง
แล้วหนา ลูกเอากล้วยอ้อย ส้มลูกหยุกษา ทั้งพลุมากมา มาถวายขวัญข้าว

เสื่อผ้าเครื่องทรงสำหรับองค์แม่ก็มี กระจกและหวี น้ำมัน
แป้งแต่งหน้าขาว โฆษกโฆษี จันทรเทวีแม่เจ้า (ข้า) ขอข้าวหนักเบา (พูด)

เจ้าประคูน ให้ออกรวงละหม้อกอละเกวียน

(ถวายขวัญข้าว, รุ่งเพชร แหลมสิงห์)

- ประเพณีบุญพระเวศ

เทศกาลบุญพระเวศ เป็นเทศกาลเทศน์มหาชาติของชาวอีสาน จุดประสงค์คือทำบุญถวายพระเวสสันดร มีขบวนแห่ ตักบาตร รำวง

" ฉันท์กลองดอกไม้ หลิงชายมาแห่พระเวศ พระเวส ๆ ๆ สันดร กลับสู่นครสมใจนคร มาเดือแม่แก้มดอกเห็ด (ข้าว) บุญพระเวสบ้าน เข้าวันหลาย

คำมีหลอลาคู่ โฉมตรูมาเที่ยวกับพี่ชาย คู่บ่าวสาวบ้านเอา คู่ใครคู่เขาเดินควงมากมาย เสียงฆ้องดังมาใหม่ ๆ นื่องกับพี่ชายตักบาตร สวรรค์

กลุ่มผู้เฒ่าเฝ้าบนศาลา หนุ่มสาวมาทำบุญร่วมกัน ตรงลานวัน นั้น เพลินสุขสันต์ตั้งสวรรค์บ้านนาเนืองแน่น

รุ่งขึ้นแห่คั่นลอนสาวหนุ่มพ็อนเกี่ยวคู่เป็นแฟน แห่ถวายค้อมา งานบุญพระเวส บ้านอีสาน ม่วนแสน"

(มนต์รักกลองยาว, พงษ์ศักดิ์ จันทรรุกษา)

- ประเพณี การทอดกฐิน และการทอดผ้าป่า

ประเพณีการทอดกฐิน และการทอดผ้าป่านั้นเป็นประเพณีคู่กัน แต่แตกต่างกันตรงที่ประเพณีการทอดกฐิน จะกระทำตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ส่วนใหญ่จะนิยมทอดกฐินในระยะ เดือน 11 และเดือน 12

พิธีทอดกฐินนี้ พระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ ตลอดจน พุทธศาสนิกชน จะได้บำเพ็ญกุศลพร้อมกัน ส่วนการทอดผ้าป่านั้น จะกระทำ เมื่อใดก็ได้ เพราะไม่มีกำหนด เวลานั่นอน เหมือนการทอดกฐิน

" โห...หิ้ว... เอ้ามาละเหวย เอ้ามาละวา มาร่วมศรัทธา
ทอดผ้าป่าสามัคคี เอ้าฮ้าไอ้ ใครมีมะกรูดมาแลกมะนาว หม่อม ๆ สาว ๆ
สงสละทรัพย์สิ้น ทอดกฐินให้ชื่นหัวใจ

กุดทำบุญ ได้หมუნเวียนอีกที เป็นประเพณีดั้งเดิมของไทย คือทอด
กฐิน และทอดผ้าป่า พี่ป้าหน้าอาศรัทธาเลื่อมใส ผมเป็นเจ้าของภาพมารับอัฐ
กฐิน รวบรวมทรัพย์สิ้น ผลหมากรากไม้ ตั้งใจไว้ว่าจะไปทอดที่วัด ในต่าง
จังหวัด ที่กัณดารยากไร้ จึงขอกราบเท้า ว่าเอาใบบุญมาให้ ตามแต่ผู้ใด มี
ใจศรัทธา คนละเฟื้องสลึง จะได้ถึงสวรรค์ จะได้สุขสวรรค์พันภัย มีใช้เต็มสุข
ลูกไม้มะพร้าวข้าวปลา ตามแต่ศรัทธา ไม่ว่าจะอะไร หรือเป็นของใช้ เช่น
เทียนไขสบู่ หรือผ้าขนหนู บุหรี่ก็ได้ จิวรสบง พระสงฆ์ต้องใช้ ถวายท่านไป
จะได้บุญมา ข้าวของเหล่านี้ ที่ท่านทำบุญ จะได้ประมวล เป็นทุนเงินตรา
ถวายให้วัด จัดซ่อมศาลา และกุฏิพระที่ชำรุดทรุดโทรม ร่วมกันศรัทธา ร่วม
สามัคคี ทั้งน้องทั้งพี่ คุณญาติคุณโยม แล้ววัดของเรา ที่เก่าทรุดโทรม ก็จะมี
สำเร็จสมน่ภาคภูมิจึง สมกับธรรมพุทธภาษิต ที่ท่านลิขิต สอนคนรุ่นหลัง
ว่าสัพเพสัง กပ္พตานิัง สามัคคีวุฒิ อ้นความสามัคคี นี้เป็นสาเหตุ ยังความ
สำเร็จ สมเจตนา ผมขออำนวยการ อวยพรให้ท่าน จงพันภัยพาล พยาธิโรคา
ท่านที่ทำบุญให้คุณมีสุข อย่าได้มีทุกข์ ทุกข์เข็ญสักครา ทั้งเงินทองไหลมา เข้า
กระเป๋าเจ้าประคุณ"

(เชิญทอดกฐินกันเถิด, ชัยชนะ บุญนะโชติ)

" ผ้าป่าสามัคคีเอ้าละวา ผ้าป่าสามัคคีเอ้าละวา วันนีวันดี เชิญ
มาร่วมศรัทธา หลิงชายมากมายเกลื่อนตา สนุกเฮฮาในวันผ้าป่าสามัคคี

เงินทองของนอกกาย หากมันไม่ตายคงหาง่ายมากมี ทำบุญกัน
ไว้ก่อนตายไป จะได้นอนหลับอย่างสุขี วันนีวันผ้าป่าเราร่วมเฮฮา

เกิดหนาน้องพี แต่งตัวกันให้แจ้ว แล้วเดินเรียงเข้าแถวไปทอดผ้าป่าสามัคคี ตั้งใจอธิษฐานให้ดี เอ้าละวา ตั้งใจอธิษฐานให้ดี ให้ผลบุญนี้จงช่วยพี่โชคชัย ผ้าป่าสามัคคี เอ้าละวา ผ้าป่าสามัคคี เอ้าละวา ผ้าป่าสามัคคี วันนี่วันดี วันดี เชิญมาร่วมศรัทธา หญิงชายมากมายเคลื่อนตา สนุกเฮฮาในวันผ้าป่าสามัคคี ทำบุญกันเกิดญาติ คนละบาทสองบาทอย่าให้ขาดหาย จงช่วยกันสร้างบุญกุศลจะค้าจุน ให้ท่านสุขสบาย ร่วมแรงเราร่วมใจ กันเกิดหนาญาติมิตร อย่าได้คิดเหนงหน่าย ผลบุญจะช่วยนำ คิดจะทำสิ่งใดก็ได้ตั้งใจหมาย ทำบุญกันเกิดหญิงชาย ทำบุญกันเกิดหญิงชาย แม้ชีพสลายวิญญานจะได้สุขเฮฮา ผ้าป่าสามัคคี เอ้าละวา ผ้าป่าสามัคคี เอ้าละวา ผ้าป่าสามัคคี วันนี่วันดี เชิญมาร่วมศรัทธา หญิงชายมากมายเคลื่อนตา สนุกเฮฮาในวันผ้าป่าสามัคคี"

(เชิญทอดผ้าป่าสามัคคี, ยงยุทธ เชื้อวชาภูษี)

จากประเพณีการทอดกฐิน และทอดผ้าป่า จะเห็นได้ว่า คนไทยมีความเชื่อว่า เมื่อได้ทำบุญบริจาคสิ่งของ เงินทอง แม้ว่าจะเป็นจำนวนไม่มากแต่ได้บุญกุศลมาก โดยเฉพาะความเชื่อของคนไทยในเรื่องบุญเพื่อจะได้ไร้ทุกข์ภัย มีเงินทองไหลมาเทมา และที่สำคัญ คือเมื่อถึงแก่กรรมแล้วกุศลผลบุญที่ได้สร้างไว้ จะช่วยให้ไปสู่สวรรค์ เป็นเนื่อนาบุญที่จะส่งไปเกื้อหนุนในชาติหน้า

- ประเพณีการอุปสมบท

ตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เมื่อผู้ชายมีอายุครบ 21 ปีบริบูรณ์ เป็นวัยที่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เข้าไปสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่ ที่จะต้องมีความรับผิดชอบ สร้างฐานะและชีวิต ของตนเอง ให้มีหลักฐานมั่นคง อีกทั้งจะต้องมีภาระรับผิดชอบในการเป็นผู้นำครอบครัว ดังนั้น จึงต้องศึกษาทั้งทางโลก และทางธรรม ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ดำรง

ชีวิต ชายไทยจะนิยมบวชเป็นเวลาประมาณ 3 เดือน นับตั้งแต่เข้าพรรษา ถึงออกพรรษาในช่วงฤดูฝน สิ่งที่ชายไทยถือว่าสำคัญที่สุด คือการบวช เพื่อทดแทนพระคุณของพ่อแม่

" ฤดูการบวชมาถึงแล้ว หนุ่มไทยเป็นแถวบวชกันใหญ่ แล้วโย ตัวท่านจะไม่คิดบวชบ้างหรือไร แทนคุณน้ามนที่ได้เลี้ยงท่านจนใหญ่โตมา

จะขอสาธกหิบบขมาเล่า เมื่อตอนที่เรายู่ในครรภ์มารดา เพื่อน้อมดวงจิต ให้คิดบวชเรียน หน้าบวชก็เวียนมาอีกหนึ่งพรรษา เก้าเดือน ในอุทร ก่อนเกิดเป็นตน คุณแม่ต้องทนทุกข์เวทนา พุงโตโยใหญ่ อัยอ้ายเป็นพุ่ม เซพเหมือนตุ่มมึงกรต่อขา แต่ถึงกระนั้น ท่านไม่เคยหม่นหมอง คอยประคับประคอง ลูกในท้องเรื่อยมา เวลาแพ้ท้อง ช่างน่าสงสาร อยากเปรี้ยวอยากหวานทรมาณหนักหนา อาเจียรโอดอาภาอกนั้นอยากนี้ บางคนก็ไม่มีสต่างค์ช้อยา ต้องนอนคร่ำครวญ หวนให้ถวิล ลูกน้อยเจ้าก็ดิ้นเหมือนแก้งมารดา ลูกดิ้นที่ไร ชื่นใจแม่นัก ไม่เข้าลูกรักจะได้เกิดมา อาหารหวานเปรี้ยวเคยเคี้ยวถูกปาก ต้องทนอดอยาก อยู่นานหนักหนา เพราะกลัวแสลง สำแดงถึงลูกเนื้อทองบุญปลูก ถ้าจะมรณา อ้อมท้องโตใหญ่ จนได้เก้าเดือน ลูกรักเจ้าก็เตือนว่าได้เวลา แม่นอนเจ็บปวด รวดร้าวร้องโอย หมอตำแยก็โกยรับวิ่งมาหา ทูรนทูราย อยู่ตั้งหลายพัก กว่าเจ้าลูกรัก จะคลอດออกมา ครั้นได้ฤกษ์งามเราทำดี ตั้งวงศารাত্রี จุดลักขณา หนูน้อยก็คลอດออกมา ประพิมประพาย คล้าย ๆ มารดา ร้องอู๊วสามครา แล้วก็เริ่มหายใจ"

(บวชแทนพระคุณพ่อแม่ 1, ชัยชนะ บุญนะโชติ)

" ตอนนี้จะขอพูดต่อ คราวก่อนจับเอาเมื่อตอนท่านนอนเบาเรื่อยมา ดิกดิ้นคว่ำเข้า แม่ต้องเอาใจใส่ กลัวลงวันไร ใต้ตอมลูกยา เลือดทุกหยาดกลั่น เป็นน้ามนเลี้ยงเจ้าตากลมให้รอดชีวา ประคบประหงม ป้อน

นมบ้วนน้ำ ให้เจ้าอิมหน้าสำราญอุรา เห็นลูกชิมเศร้า ตัวร้อนนอนแฉ่ว แม่
ก็ใจแป้ว รีบแจวหาษา จ่าน่าจ่านอง ทองหยของหมดตัว เพื่อให้ทุลหัว หาย
จากโรคคา ไม่เคยระทม เสียดมเสียดาย เพราะชีวิตลูกชาย มีค่ายิ่งกว่า
มิให้กระทบอากาศหนาวร้อน เพราะกลัวขวัญอ่อน จะมรณา ลมแรงก็บังน้ำ
ค้างไม่ให้ถูก เพราะกลัวบุญปลูกเป็นหวัดเต็มประดา บางที่กำลังนั่งกินข้าวอยู่
มองเห็นเจ้าหนูปล่อยอือออกมา ก็ต้องลุกไปเช็ดเปลี่ยนผ้าอ้อมใหม่ จะหาผู้ใด
ได้เหมือนมารดา นั่งจับสายเปล โอละเห่แกว่งไกว บ้างเหมือนสายใจ พัน
ผูกผูกยา วันคืนหมุนเวียน เปลี่ยนตามฤดู จะกระทั่งเจ้าหนู เจริญชันษา
จนเริ่มสอนคว่า ทำตัวกระต๊อบ แล้วก็หัดคืบหัดคลานเรื่องมา ส่วนนั่งตั้งไข่
จนเดินได้เตาะแตะ บางทีล้มแผละ นำเอ็นดูหนักหนา ค่าแรกที่ลูกรัก หลุด
ปากเรียกแม่ ถึงจะเสียงอ้อแอ้แม่ก็ปลื้มอุรา ตั้งแต่แบเบาะ นอนเหมาะเชียว
เจ้า ตั้งแต่เท่าเท่าฝาหอยเชียวหนา แต่หัวเท่ากำปั้น ยังไม่เห็นฟันขาว จน
หัวเท่ามะพร้าว ฟันขาวขึ้นมา สองมือใครปั้นให้ท่านเติบโต ถ้ามันไม่ใช่
มือของมารดา จงน้อมดวงจิต คิดบวชสักหน แม้ส่วนกุศล แทนคุณข้าวปลา
เกิดเป็นชายอย่าให้เสียเกิด สิ่งที่ประเสริฐสุดเวทิตา แม่คงปลื้มใจ เห็นชาย
ผ้าเหลือง สี่พระองค์เรื่อง จากกายลูกยา ท่านจงบวชสักพรรษา ให้มารดา
เกิดเฮย"

(บวชแทนคุณพ่อแม่ 2, ชัยชนะ บุญชะโชติ)

ส่วนสิ่งที่เป็นคติอีกอย่างของชาวไทย คือคติ "บวชก่อนเปียด"
ซึ่งคำว่า "เปียด" หมายถึง การมีคนรัก มีครอบครัว ดังนั้น ก่อนที่ฝ่ายชาย
จะแต่งงานมีครอบครัว ต้องบวชเรียนเสียก่อน จึงจะมีสิทธิได้แต่งงาน

" จะเข้าพรรษาถึงเวลาแล้วพี่ ไปบวชสักที่เถิดน้องนี้จะรอ วัน
ใดพอเกิดใหม่ذنนั้นมาขอ จะให้จูมือเข้าหอทันที ชัดเกล้าจิตใจ เสียให้งาม
เสียก่อน เรื่องการเปียดนอนอย่าใจร้อนไม่ดี ราคาค้าน้ำนมแม่ฉันก็ยังม่ จง

บวชจเรียนสักที สึกแล้วจึงมีคู่กอดนอน เขาลาแม่ลาพ่อเขาบอกคู่รักให้รอ
 เขาขอไปบวชเสียก่อน เสียงโห่ลั่นขานรับ เสียงฉิ่งเสียงฉาบกลองยาว พ่อ
 นาคค่อย ๆ เดินก้าว ตามด้วยแผนสาวงามอน ทุกคนเขาบวชเสียก่อน
 จึงค่อยย้อนมาเบียด แต่พี่ทำน่าเกลียด พี่คิดจะเบียดเสียก่อน อหากเบียด
 ก็ต้องบวช ไม่งั้นจะชวดนงลักษณ์ ไปเป็นไก่อัดสักพัก ค่อยมาตั้งหลักลงบ่อน
 ไปกอดผ้าเหลืองเสียหน่อย แล้วค่อยมากอดน้องนอน เกิดในร่มเงาเสาแห่ง
 ธรรม พระพุทธเจ้า อย่าทำมัวเมาสร้างตมหาอาวรณ์ ความดีเท่านั้นแหละ
 ที่ไม่มีคลายคลอน และค่าและธรรมค่าสอน จะรู้จักตอนได้บวชเรียน"

(บวชก่อนเบียด, น้ำผึ้ง บริบูรณ์)

การบวชอีกประเภทหนึ่ง คือการบวชเพื่อขอโหสิกรรมต่อสิ่งที่ได้เคย
 กระทำผิดไว้

"(ชาย) เข้าพรรษามาถึง เสียงอึงคึง ตอนรับการบรรพชาหนุ่ม
 ขอพร้ารำลา ลาสาวเอยเพียงหนึ่งพรรษา ข้าจะลาไปบวชเรียน

(หญิง) โอ้อนุโมนา ขอให้สัญญา หากวันเวลาหมุนเวียน ข้า
 จะไม่แปรเปลี่ยน ขอรอจนกว่าบวชเรียน ไม่หันเหียนรักในวิญญา

(ชาย) ว่าไอ้สาวบ้านนา ข้าต้องลาเข้าวัด สละทุกสิ่งที่เป็น
 สมบัติเข้าวัดด้วยแรงศรัทธา ต้องทิ้งบ้านเรือนเพื่อนฝูง ต้องทิ้งจุนยุงฉางใหญ่
 อีกเคียวและครากคันไถ อีกทิ้งวัวควายไรรุ่นา ให้ที่พี่เคยลวงล้า อโหสิ
 กรรมเถิดเจ้า ธรรมเนียมเรื่องรักกันหนักเบา มันเรื่องของเราก่อนมา

(หญิง) อโหสิ อโหสิ ใครจะทริอยู่เล่า พี่จะบวชเรียนเป็นพระ
 เป็นเจ้า ลีข้ากลับเฝ้าปรัดดา ว่าพี่อย่าห่วงห่วงใย น้ำใจไอ้สาวบ้านนอก ไม่
 เคยเล่นลั่นคารมหลอก ไม่เคยย้อนนยอกวาจา

(ชาย) ไอ้พี่ที่เคยเซยซิด ก็ต้องอุทิศกันตั้งนาน (หญิง) เถอะ
 ข้าจะเก็บเสียในกำปั้น แล้วลั่นลูกदानแน่นหนา (ชาย) เมื่อข้าไปบวชเอ็ง

อยู่หลังใครจะระวังแก้มหอม ประเดี๋ยววันไรมาไต่ตอม จะหมองจะข้า้ผิดตา

(หญิง) ถ้าวันจะไต่ หรือไรจะตอม มันไม่ใช่ของเสี๊ยหาย แต่ข้า้
ต้องข้า้หน้ามือชาย ข้า้ยอมให้ตายดีกว่า

(ชาย) เมื่อข้า้บวชเรียน เ็งอยู่บ้าน (หญิง) จะทำอาหาร
หวานคาวไปถวายพระคุณเจ้า ทั้งเข้าทั้งเพลเชี๊ยหนา (ชาย) ตลาดสาม
เดือนที่เคล็อนคล้อย

(หญิง) ตัวข้า้จะคอยแลเหลี๊ยว เหมือนต้นข้า้วรอคอยเดี๊ย
รอพี่มาเกี่ยวจากนา

(ชาย) เมื่อทอดกรีนสิ้นเดือน ข้า้คืนสู่เรือนได้แล้ว (หญิง) พี่
จะพบน้องแก้วรอคอยชั้นหมากพี่มา (ชาย-หญิง) ชีวิตของเราจะร่วมกันเพื่อ
สร้างสวรรค์บ้านนา

(บ้านนาลาบวช, คารณ สัมปณานันท์ และ ศรีสอางค์ ตรีณทร)

เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงฝ่ายชาย ตัดสินใจบวชเพื่อขอโหลสิกรรมที่
ได้ลวงเกินฝ่ายหญิง โดยเกือบจะ "เบียดก่อนบวช" แล้ว แต่ฝ่ายชายคิดได้
จึงบวชเสี๊ยก่อน เพื่ออุทิศผลบุญให้กับการที่เคยลวงเกินฝ่ายหญิง เมื่อบวชครบ
สามเดือนก็สึกออกมา แล้วทำตามประเพณีที่ดั้งามของไทย คือการสู่ขอ การ
แห่ขันหมาก เมื่อชายไทยได้ตกลงปลงใจที่จะบวชแล้ว ก็จะมีการลาบวช
โดยที่การลาบวชนั้น ผู้จะมาลาบวช จะนำดอกไม้ธูปเทียน ไปลาบวชผู้ใหญ่
ที่เคารพนับถือ และอีกวิธีที่เป็นที่นิยม คือจะลาบวชด้วยการประกาศให้รู้โดย
ทั่วกัน ไม่ว่าจะเป็้นบัตรลาบวช ลงประกาศในหน้าหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง : นักร้องลูกทุ่งยอดนิยมที่ชื่อไวพจน์ เพชรสุพรรณ ได้
ร้องเพลงลาบวชไว้เพื่อประกาศต่อผู้ฟังว่าจะขอลาบวช ดังนี้

ยี่สิบเอ็ดมิถุนาลาบวชแน่

แฟนเพลงทั้งหมดไวพจน์ต้องลา

ผมตั้งอยู่ได้อาศัยน้องพี่

พี่น้องทั่วไปน้ำใจการณ

ท่านรู้หรือหรือยังบ้านวังน้ำเย็น

ชื่อเด็กชายพานชาวบ้านทั่วไป

บ้านมะขามส้มพวกผมท่านา

สุพรรณบ้านเกิดกำเนิดเสมอ

ผมลูกกำพร้าเกิดมายากแท้

ขอบวชแผ่บุญแทนคุณสักที

ไปบวชสุพรรณเจ็ดวันว่างเว้น

สึกมาแล้วหนอจะขอสัญญา

กราบลาทั่วแดนบอกแฟนทั้งหมด

อย่าลืมไวพจน์จดจำให้ดี

แทนคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงดูมา

ช่วยโหมทนาทุกศัลผลบุญ

โอบอ้อมอารีปรานีเกื้อหนุน

ต้อนรับอบอุ่นทั่วถิ่นแดนไทย

ผมเคยวิ่งเล่นแต่เล็กจนใหญ่

เขายังจำได้รู้จักเจอเจอ

ถิ่นบางปลาม้าเป็นชื่ออำเภอ

ผมแผ่แบเบอร์ให้ท่านรู้ดี

ผมมีแต่ไอ้พ่อไม่มี

พระคุณแม่สิ้นสุดพรรณา

แผนมองไม่เห็นอย่าเพิ่งเรียกหา

มีเพลงมาหลายหลากมากมี

ใครจะบวชไวพจน์ก็เชิญนะครับ

ถ้าแฟนยังปรารภผมก็อยู่ได้นาน

(ไวพจน์ลาบวช, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

เมื่อถึงวันอุปสมบท จะมีพิธีทำขวัญนาค ผู้ที่จะบวชจะต้องโกนศีรษะ
โกนหนวดเครา ก่อนวันบวชหนึ่งวัน เมื่อถึงพิธีบวช ผู้ที่จะบวชจะต้องแต่ง
ตัวด้วยเยียรบับ และสวมเสื้อครุย ห่มเฉียงบ่าข้างหนึ่ง สิ่งของต่าง ๆ
จะมีบายศรี แว่นเวียน เกียน บาตร เครื่องบริขาร ไตร ในการบวชนาค
จะมีหมอชวีญ กล่าวทำขวัญนาค ให้เห็นถึงความสำคัญของบิดา มารดา โดย
เฉพาะการระลึกถึงพระคุณของมารดาที่ได้ทนทุกข์ทรมานในการแพ้ง้อง จนตั้ง
ครรภ์ และคลอดอันเจ็บปวด ความเหนื่อยยากในการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน
นาคจนโตใหญ่ ได้บวชเรียน และให้คิดว่า การบวชนั้นเพื่อเป็นบุญของบิดา
มารดา ได้เกาะชายผ้าเหลืองของลูกไปสวรรค์

" สีสลักษณ์พิเศษ ท่านทศาดราโมกษ์ สิ่งเกิดประกอบเลิศ เอิก
เกริกท่าการกุศลพิชิตเทพยดา ทูกราตี พร้อมสะพรั่ง พ่อนาคแก้ว พ้องตั้ง
จิตกตเวที ทดแทนสนองคุณชนกชนนี บังเกิดเกิด ด้วยบรรพชาเพศนี้ใหญ่หลวง
กุศลทั้งปวงไหนจะเทียมเท่าพระคุณชนนี

แต่เบื้องหลัง เมื่อครั้งนาคพ่อ เริ่มเกิดก่อกันในนาถิ ใ้อ้อมแม่
รู้ดี ระบุเคยมีมันขายหายพลัน เหมือนเจ้าฝากทุกข์ให้แก่แม่ ตั้งแต่แรกตั้ง
ครรภ์ งานหนักเบาต้องเพลงมือพลัน อดเปรี้ยวอดหวาน อดน้ำตาลเมือง
เพชร ย่างเดือนสอง แพ้ท้องคลื่นเหียน นอนอาเจียนน้ำตาเลือด ของถูกปาก
อยากกินสะเด็ด นี่แหละ! บ่าเหน็จที่ลูกฝากมา เดือนสามเดือนสี่ นาถิเริ่มพอง
เจ้าอยู่ในท้องก็ชักใหญ่กว้าง อวัยวะมือและขา ก็เริ่มมีมา ด้วยเลือดชนนี
เจ้าแข็งแรงนัก มีปีกจะเดิน ยามแม่จะกิน ต้องอ้อมกันที่ เดือนห้าหกเจ็ด
อายุทวี กายเจ้านั้นก็เกือบครบครัน แม่อ้อมท้องประคองเจ้า เดือนแปดเดือน
เก้า ก็ผ่านไปพลัน เริ่มเจ็บท้องร้องเสียงลั่น ท้วไทรทวาร ก็พลันมดมน"

(ท่าขวัญนาค ตอนา, น้ำผึ้ง บริบูรณ์)

นอกจากความสำคัญเกี่ยวกับบุญคุณของบิดามารดาแล้ว ยังมีการ
สอน หรือแนะนำนาค เกี่ยวกับการปฏิบัติตน เมื่อได้ครองผ้าเหลือง เกี่ยว
กับการเรียน หรือการสวดมนต์ เทศน์สั่งสอนศีลธรรม โดยเฉพาะ การเทศน์
มหาชาติ ที่คนไทยนิยมฟังกันนั้น หมอขวัญได้แนะนำวิธี เช่น การรับเครื่อง
กัณฑ์เทศน์ การใช้คำสำเนียง ให้เกิดความประทับใจ การรับนิมนต์ไปสวด
ตามงานบุญต่าง ๆ และการยึดมั่นในศีล เช่น การครองเพศบรรพชิต ไม่ยุ่ง
เกี่ยวกับความรัก

" ฉันทจะแนะนำพ่อนาค เมื่อถึงกำหนดอย่าเผลอไพล แรกจะเข้า
ในโบสถ์ใหญ่ อย่าทำเป็นใจเหมือนตีกลอง พ่อนาคอย่าเผลอจิตคิดถึงบ้าน จะทำ
งุ่นง่านเที่ยวเกี่ยวข้อง ดวงจิตนะอย่าจับสิ่งที่จ้อง จะพาให้หมองในเรื่องลูกเมีย

ถ้ามันดวงจิตยังคิดเสียดาย ถ้าเขาอาลัยเขาคงสงเสียด ถ้าเขาไม่รักไม่ยก
 ไข่เมีย ลูกสาวอาเสียดก็มีถมไป ตั้งใจบวชเกิดหนาคิดว่า ลึกแล้วจะหาที่ไหนก็
 ได้ บวชเรียนเทศน์วิเศษหลาย หรือจะชอบใจทางบาลี หรือจะชอบเรียน
 ในทางหมอ อย่างนั้นก็พอชมขำดี หรือว่าทางหมอไม่สู้จะดี สังคมก็มีจริง ๆ
 นะจ๊ะ ถ้ามันใครตายใคร ๆ ต้องนิมนต์ไปสวด ฟ้อนะจงเอาตะ ทางไหน
 ได้เงินอย่าได้ละ ใครว่าตะกละก็ช่างเขาเถอะ ฟ้อนาคเป็นพระ เขาเรียก
 ว่าพระสมมุติ ทำเป็นพระพุทธรูป คงจะต้องเซอะ ทางไหนได้อัฐवादเสียดให้
 เปราะอะ เรียนไว้เยอะก็คงได้อัฐ หรือจะเทศน์กัณฑ์มหาพน เขานิมนต์ใคร
 เขานิมนต์พ่ออย่าได้ขัดทำเสียดให้เด็ด ทั้งเม็ดให้ขัด เอาเครื่องกัณฑ์มาจัดจน
 พุงกาง ถ้าเสียดดีคงโด่งดัง โดนกัณฑ์จิ่ง ๆ เข้าผาง ๆ ขยับให้เด็ด ตีเม็ด
 ให้กาง ขึ้นต้นอย่างอย่าลืมนะคุณโยม พรรษาแรกจงตั้งจิตเพ่งพินิจโดยนิยม
 ผู้หญิงผู้หยั่งอย่าฟังคารม เรื่องไม่โสมมจะหารวนเร จะพาดวงจิตคงคิดบิด
 บ่าย จะพาดวงใจให้โย้เย้ มันใช่เรื่องเรื่องรวนเร จะพาโค่โค่ อยู่ดักดาน"

(สอนพ่อนาค, น้ำผึ้ง บริบูรณ์)

ในการบวชนาคนี้ ค่านิยมของคนไทยอย่างหนึ่งคือ การจัดเลี้ยง
 ญาติสนิทมิตรสหายอย่างสิ้นเปลือง มีทั้งอาหาร สุกรา และการจัดมหรสพ
 ฉลองด้วยการใช้เครื่องขยายเสียงดัง ๆ ได้ยินไปไกล ซึ่งมักจะเป็นลูกของ
 ผู้มีอันจะกิน ผู้มีหน้ามีตาในสังคม มีฐานะร่ำรวย ส่วนในเพลงลูกทุ่ง มักจะ
 สะท้อนให้เห็นถึงความยากจนของผู้ที่จะบวชนาคที่ไม่เหมือนกับลูกคนรวย

"เสียดแดรแ่ววมน้ำตาไหลหลั่ง ออกเอ๋ยแทบจะพัง เหมือนดัง
 จะสิ้นชีวี อนาคตหนักหนา โถเกิดมาพ่อแม่ไม่มี บวชเรียนกับเขาชาตินี้ เรามี
 แต่ความน้อยใจ

ไม่เหมือนเช่นเรามีพ่อแม่ บวชเขาสนุกกันแท้ มีแตรดนตรีเครื่อง
 ไฟ แต่ว่าบ้านเราโถเงียบเหงาเศร้าใจ ไม้รำเริงเหมือนใคร น้อยใจในวาสนา

บวชเรียนเรามีเพียงข้าวหม้อแกงหม้อ นาคำพร้าพ้อนางจริง
 หนอเกิดมาตามมีตามเกิด ไม่เลอเลิศเหมือนใครทรอกหนา ทำบุญไปด้วย
 ศรัทธา นาคำพร้าเกิดมายากจน

พอถึงเวลาหน่นาคเข้าโบสถ์ ใจเอ๋ยใจเศร้ารันทด ออกลิ้นน้ำตา
 ของตน พ้อจำแม่จำ ขอให้มารับเอากุศล ลูกบวชอุทิศตน แด่กุศลให้พ่อแม่เอช"

(น้ำตานาคตก, สัมฤทธิ์ รุ่งโรจน์)

- ประเพณีการแต่งงาน

ประเพณีการแต่งงานของไทยนั้น นิยมทำกับหลังจากที่ฝ่าย
 ชายได้ผ่านการบวชเรียนมาแล้ว เพราะได้ศึกษา เรียนรู้ คุณธรรมต่าง ๆ
 เมื่อสึกออกมา จึงนำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการครองเรือน และเป็น
 ผู้นำครอบครัว

เมื่อหนุ่มสาวคู่ใดได้ตกลงปลงใจที่จะแต่งงานกัน ฝ่ายชาย
 จะมีผู้ใหญ่เป็นผู้ไปขอสู่ขอฝ่ายหญิง เมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงเจรจาทำสัญญากำหนด
 เงินทอง, สินสอดทองหมั้นแล้ว ซึ่งเป็นหลักฐานในการรับหมั้นของฝ่ายหญิง
 เมื่อถึงวันที่กำหนด ฝ่ายชายก็นำขันหมากหมั้นไปให้กับบิดามารดาฝ่ายหญิง

" (*) ขันหมากมาแล้ว มาแล้วขันหมากไวพจน์ ขนมีเงินอย่า
 พึ่งกินกันหมด ขันหมากไวพจน์กำลังแห่มา

เจ้าช้ออัญเชิญ เรารักกัน ต้องสามปีกว่า วันนี้โชคดีแน่ ๆ
 เจ้าบ่าวขี้มแต่ร่วมกันแห่เฮฮา สนุกเพลิดเพลิน จะเสียเงินเท่าไรไม่ว่า
 ออยากเห็นเจ้าสาวที่สุด วันนี้แต่งชุด คงสะคุนย์นตา (ซ้ำ*)

ไม่กล้าเข้าไป หญิงชายเขาคอยกันท่า ถึงแล้วยังเข้าไม่ได้
 เขากันเอาไว้ ทำยังงีพ้อตา เปิดประตู แหมคุดูมากมายหลากหลาย มีเมีย
 ก็ต้องเสียค่าผ่านสนุกสนานสำราญอุรา (ซ้ำ*)

กล้วยอ้อยก็มี ในพิธีขึ้นชมสมหน้า ขนมากมายหลายอย่าง ช่วย
เปิดหนทางเพราะเจ้าบ่าวเข้ามา พ่อแม่เจ้าสาว ฉันทเอาของดี ฉันทเอา
ของดีมีค่า มาแล้วสินสอดทองหมั้น มารับเชยขวัญในวันวิวาห์ (เช้า*)

(ขันหมากไวพจน์, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

การแห่ขันหมากนี้ เป็นประเพณีสำคัญของไทย ซึ่งมีชื่อเรียกว่า
"วันสุกดิบ" ซึ่งเป็นพิธีก่อนที่จะทำการสมรส 1 วัน ซึ่งขบวนขันหมากจะทำ
อย่างเอิกเกริก มีแห่กลองยาว สิ่งของที่สำคัญ มีดังนี้

ขันหมากเอก : มีขันใส่ข้าวสาร หมากพลู หมูต้ม ห่อขนมจีบ
ซึ่งนำหน้าด้วยหญิงสาวสวยถือดอกไม้หน้าขบวน ตามด้วยผู้หญิงที่มีสามีแล้ว ยก
ขันหมากเอกเป็นคู่

ผ้าไหว้ : เป็นผ้าไหว้บิดามารดา ญาติทางฝ่ายหญิง

ขันหมากโท : ใส่สินสอดตามจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ มีรูปเทียน
ถั่ว งา ข้าวเปลือก ใบเงิน ใบทอง ใบนาคน

เมื่อถึงวันแต่งงาน เจ้าบ่าว พร้อมด้วยขบวน และเพื่อเจ้าบ่าว
จะไปยังบ้านเจ้าสาว โดยจะมีการกันประตู โดยฝ่ายเพื่อนเจ้าสาว จะนำ
ผ้าแพร หรือสร้อยทอง มาผูกไว้ที่ประตู เป็นจำนวน 3 ชั้น ตามลำดับ
ดังนี้ ประตูเงิน ประตูนาคน และประตูทอง โดยที่หัวหน้าเพื่อเจ้าบ่าว หรือที่
เรียกว่า "บ่าวหน้า" ก็จะจ่ายเงินให้

"เออ เจ้าสาว เจ้าบ่าวมาแล้ว พรึ่วล่องแคล่ว ที่มาขวางประตู
เอาร้าวไว้ เอาน้ำหอมไว้ บอกมาไวก็อยากจะรู้ จะได้รับห่านามาให้ทาน
ตามที่ต้องการค่าผ่านประตู

เออเจ้าสาว เจ้าบ่าวเข้ามา มารับพิธี อย่าทำไม่รู้ เสีย
ลูกกัลดะทิ้งเสียงไชโย เสียงเพื่อมันโห้จนแสบแก้วหู เพื่อเจ้าบ่าวเข้ามา
เต็มบ้าน รับผิดชอบอาหารคาวหวานแกงหมู

เพื่อนเจ้าสาวอย่าเฝ้าแอบมอง จด ๆ จ้อง ๆ อยู่ข้างประตู
อย่าทำตลกตึง เอาพริกใส่ข้าว ทางฝ่ายเจ้าบ่าวก็พอจะรู้ จะจำเอาไว้
วันไหนเธอแต่ง จะตามไปแกล้งเสียให้หน้าดู

เออเจ้าสาวเจ้าบ่าวมาแล้ว วันนี้ไม่แค่นั้นเองต้องมีคู่ ออกมาเตะ
ปูนผ้ารับไหว้ พ่อแม่ตายายให้แก้รับรู้ เสรีจพิฐจะชวนน้องเข้าห้อง คิดเงินคิด
ทอง ไม่ให้ใครดู

(เจ้าบ่าวมาแล้ว , สุดรัก อักษรทอง)

หลังจากพิธีแห่ขันหมาก และจ่ายเงินดำนกันประตูแล้ว ก็ถึงพิธีรด
น้ำ , ผูกข้อมือ คู่บ่าวสาว ในเพลงลูกทุ่งนั้น ได้มีเพลงที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับ
พิธีรดน้ำ และผูกข้อมือ ดังนี้

" สวยเอ๋ยพิวพรรณ สมกันดีจัง หมอบรอน้ำสังข์ แล้วฟังให้พร
แขกเหรื่อยังรอ ฉันจะขอนำก่อน จะขอให้พรแต่คู่บ่าวสาว

มือประคอง รับรองน้ำหลัง จากสังข์คงไม่หนาว ครองชีวา
เหมือนฟ้ารักดาว นึกถึงคราวเมื่อเรารักกัน มีลูกวิ่งเล่น บ้านเป็นสวรรค์
รักจริงใจมั่น คงพบวันโชคดี

ผิวเมียรักกันสัมผัสใจปอง ดังเป็นโศกของคล่องใจไมตรี อย่าตบ
ตีกัน แล้วจะพลันลูกถี่ คนไหนมีลูกมากยากจน

เราเป็นเมีย ผิวเมียอย่าปลุก รวมทุกข์ ยามขัดสน อวยพรพร
เพลินขอเชิญทุกคนเดินวงขนเข้ามาอวยพร ไซ้ช้านักเล่า เจ้าบ่าววังวนอน
เห็นใจไว้อ่อน คงได้นอนกอดเมีย

(รดน้ำสังข์, ไหวพจน์ เพชรสพรรณ)

" จะผูกข้อมือเอาชื่อเสียงที่ ผู้ใหญ่มีจะผูกหลานเท่าไร ฉันมีหนึ่ง ร้อย เกรงว่าจะน้อยเกินไป แล้วป้าจันทันได้ จะผูกเท่าไรป้าจ๋า

มานั่งร่วมวงมาส่งสำเนียง บ้านใกล้เคียงมาลอบขวัญดีกว่า ได้ ฤกษ์แล้วหนอ ทั้งคู่มาขอบขมา หมอบลงตรงหน้าผูกข้อมือบ่าวสาว

ขวัญเอชขวัญงมา ร่วมชีวิตรักกันจนแก่เฒ่า โชคดีอย่ามีสร้าง เชา ลูกหลานเราสมกันมันใจ

จงอยู่ร่วมกันใจมั่นหมายปอง ได้คู่ครองที่เหมาะสมยิ่งใหญ่ มานั่ง กันพร้อมมาช่วยถนอมน้ำใจ เพื่ออวยพรให้ลูกหลานเราแต่งงาน

(ผูกข้อมือ, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

เมื่อเสร็จสิ้นพิธีรดน้ำสังข์ และผูกข้อมือ แล้วก็ถึงเวลาที่จะมีแขก ผู้มีเกียรติขึ้นมากล่าวอวยพรคู่บ่าวสาว และเจ้าบ่าว เจ้าสาวจะขึ้นมากล่าว ขอบคุณ ซึ่งในเพลงลูกทุ่งก็มีกล่าวถึงด้วย แต่จะออกไปทางตลกสนุกสนาน

" จะเกริ่นเป็นกลอนอวยพรบ่าวสาว เรามากินข้าวจึงนึกถึงคุณ ผมมาจากบ้าน เป็นการร่วมบุญ สันนิษฐานคุณนี่มานาน พ่อแม่หน้าบาน เหมือน จานใบแบน ลูกได้มีแฟน เป็นหลักเป็นฐาน จะเอาอย่างไร ลูกได้แต่งงาน เบิกบานชีวิต เจ้าสาวก็สวย เจ้าบ่าวก็น่ารัก ใครเห็นใครชม ว่าสมกันดี เป็นคู่ ชีวิต เป็นขวัญชีวิต หัวปีท้ายปี ให้มีลูกมา ให้ลูกชายหญิงมาซึ่งกันเกิด ร้ารวย ล้าเลิศหัวเราะเรไรเรไร นอนเล่นเพลินให้เงินไหลมา ถ้าจะเลี้ยงปลา ก็อย่า ให้กลายเป็นปู จะหีบขี้เถ้า กลายเป็นทองแท่ง กินบะหมี่แห้งให้มีเนื้อนุ่ม ยอมหอมแก้มเมียคลอเคลียชื่นชู กลิ่นเหมือนปลาทุ ติดอกติดใจ แต่งงานวันนี้ โชคดีแน่ ๆ เจ้าบ่าวยิ้มแต่หน้าตาแจ่มใจ คำแล้วไม่รู้จะอยู่ทำไม เลิกแล้ว กลับไปบ้านใครบ้านมัน เจ้าบ่าวฝันใฝ่เมื่อไหร่จะได้ปลดพร้าสนุกสุขสันต์ อวยพรเสร็จผมต้องกลับสุพรรณ เข็ญขึ้นสวรรค์เมื่อตอนส่งตัว"

(อวยพรบ่าวสาว, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

ช่วงต่อไป เป็นเพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึงคู่บ่าวสาว ที่กล่าวขอบคุณแขก
ที่มาร่วมงานกัน หลังจากแขกผู้มีเกียรติได้ขึ้นมาอวยพรคู่บ่าวสาวเสร็จแล้ว

"ขอบคุณพี่น้อง วิวาท์ร่วมห้อง สองเราต่างยินดี ท่านที่มีน้ำใจ
เมตตาทุกคนที่มา ก็ปรารถนาให้พร

สุขแท้มีคู่เฮย ไม่เคยมีคู่นอน ทั้งคู่ชอวอน และให้พรดลใจ จำไว้
แม่ล้มจนวันหน้า ถึงวันวิวาท ก็มุ่งมาหาช่วยกัน

ปล้มใจหนักหนา นึกถึงคุณค่า ผู้มีจิตผูกพัน ช่วยงานกัน น้ำใจ
ไมตรี ขอจงโชคดี ให้เป็นเศรษฐีชื่อดัง

บ่าวสาวขอบคุณ เกิดทุกข์รับฟัง แม้นเล็กแล้วยัง ยังจดจำ
ความดี วันนีหึงชาย คลายเศร้า ถึงงานของเรา เจ้าบ่าวเจ้าสาวชื่นใจ"

(บ่าวสาวขอบคุณ, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

เมื่อเสร็จสิ้นการกล่าวอวยพร คู่บ่าวสาวของแขกผู้มีเกียรติ และ
บ่าวสาวได้กล่าวขอบคุณบรรดาแขกเหรื่อในงานแล้ว และแขกผู้มาร่วมงาน
กลับไปหมดแล้ว ก็ถึงฤกษ์ส่งตัวคู่บ่าว สาวจะไปที่เรือนหอ โดยให้คู่บ่าว
สาวที่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส เป็นผู้ผู้พาขึ้นนอน ต่อจากนั้น จะนอน
ลงให้ดูเป็นพิธี โดยฝ่ายชาย จะนอนขวา ฝ่ายหญิงจะนอนซ้าย ฝ่ายผู้ใหญ่จะพา
เจ้าสาวมาส่งตัวให้เจ้าบ่าว และจะอบรมเจ้าสาวและเจ้าบ่าว เมื่ออวยพร
คู่บ่าวสาวเสร็จแล้ว ก็จะออกจากเรือนหอไป ปล่อยให้เจ้าสาวและเจ้าบ่าว
อยู่กันตามลำพัง เป็นอันจบพิธี ในเพลงลูกทุ่งนี้ มีเพลงที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับ
การส่งตัวและอานวยอวยพร แต่ออกไปทางตลกขบขัน

"แสนสุขใจเรา เมื่อลูกสาวแต่งงาน พ่อตาหน้าบาน เปรี๊ยะ
บานใบบัว ทั้งบางตลาด แจกการ์ดไปทั่ว ล้มหม่มล้มวัว อิ่มหน้าสำราญ
แต่งงานวันนี้ พ่อมีกำไร ลงทุนไป ตั้งเจ็ดแปดพัน กินเลี้ยงจนเพลิน นับ
เงินลงขัน ได้ไม่ถึงพัน พ่อบานตะไท ไปเลิกงาน สองยามพอดี ส่งตัวเสีย

ที่ อัยามีห่วงใย ที่หลับที่นอน มุ้งหมอนสุขใจ ลูกเขยอยู่ไหน จงได้เตรียมตัว ลูกสาวฉันอายุ ก็คล้ายแม่ฉัน เมื่อแต่งงานกับฉัน ก่อนนั้นหวาดกลัว เจ้าไม่ต้องเหนื่อยม คิดนึกเจียมใจตัว ได้รู้กันทั่ว ว่ามีตัวทำไ

อย่าแต่งกาย ลุยฉายลี้มตัว หากทางเข้าครัว อัยามีวเลหวไหล ต้มแกงไม่เป็น เคยเห็นทั่วไป ตัดแต่ทอดไข่ เท่านั้นช้านาญ รู้จักเปลี่ยนแปลง ต้มแกงเรื่อยไป เข้าไข่เย็นไข่ เขาจะเบื้ออาหาร แอบมาที่ไร กินไข่จนอาน เขาจะลือสะก้าน ว่าเป็นบ้านไข่ดาว

อย่าคิดขัดแย้ง อย่าแหยงใจกัน ทะเลาะทุกวัน ชอบก่อเรื่องราว ถ้าทนไม่ไหว ก็ข้อมเบา ๆ เป็นกัฟ้าของเรา อย่าให้ถึงกับคลาน ตัวเขาเป็นไฟ เราจงได้เป็นน้ำ เชื้อถ้อยฟังคำ อย่าทำให้ร้ายราน ให้เจ้าลูกตก เหมือนกับกกลูกตาล พ่อจะช่วยเลี้ยงหลาน เป็นการบรรเทา อยู่จนแก่เฒ่า ถือไม้เท้ายอดทอง ทรัพย์สิ้นเนื่องนอง กิกก้องเกรียวกราว ส่งตัวเสด็จ สรรพ เอ๊ยจะกลับห้องเรา พ่อตาชีกเมา ขอลาไปนอน ไปนอน"

(พ่อตา, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

หลังจากการทำกรวิเคราะห์การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งใน บทนี้แล้ว เราจะเห็นได้ว่าเพลงลูกทุ่งนั้นมีการถ่ายทอดและเชื่อมโยงจากเมือง ไปสู่ชนบทอยู่ตลอดเวลา และเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งนั้นจะผูกพันอยู่กับความทันสมัยของเหตุการณ์ ข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ และวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น อยู่เสมอ นอกจากนั้นยังพบว่าเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งนั้นมีส่วนที่ติดคู่หรือคล้ายคลึง กับเนื้อหาของเพลงลูกกรุง จนมาถึงเพลงป๊อปในสมัยปัจจุบันอย่างแยกกันไม่ขาด